

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK
ANABİLİM DALI

GÖÇMENLERİN SUÇ İLE İLİŞKİLENDİRİLDİĞİ
HABERLERİN GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ
BAĞLAMINDA ANALİZİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
İmran ŞEN
ORCID No: 0009-0005-7349-312X

Danışman
Prof. Dr. Aslıhan ARDIÇ ÇOBANER
ORCID No:000-0002-0029-4181

MART-2024, MERSİN

ÖZET

GÖÇMENLERİN SUÇ İLE İLİŞKİLENDİRİLDİĞİ HABERLERİN GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA ANALİZİ

Güvenlikleştirme, güvenlik sorunu olmayan herhangi bir sorunun tehdit olarak algılanması ve güvenlik meselesine dönüştürülmesidir. Bir güvenlik meselesi olarak göçün güvenlikleştirilmesi 11 Eylül'den sonra artmış olmakla birlikte, göçün siyasal kurum ve aktörler ya da medya tarafından sürekli olarak suç ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu tez çalışması, “güvenlikleştirme” kavramı ışığında, Türkiye’de sığınmacı ve düzensiz göçmenlerin karıştığı, suç ile ilişkilendirildiği haberlere dair bir analiz yapmayı ve bu haberlerde güvenlikleştirici söylemin var olup olmadığını, yaygın ve muhalif medyanın bakış açısının farklılaşıp farklılaşmadığını, haberlerde güvenlikleştirici söylemin bileşenlerini (söylemin aktörleri ve söylemin nasıl inşa edildiğini) ortaya koymayı amaçlamaktadır. Tez kapsamında ayrıca güvenlikleştirici söylem ile birlikte göçmenliğin suç ile ilişkilendirilmesinde medyanın rolünü ortaya koymak amacıyla, örneklem dahilinde dört örnek olay bağlamında seçilen haberler Norman Fairclough’un Eleştirel Söylem Analizi (ESA) ile analiz edilmiştir. İncelenen haberler bağlamında tüm haberlerde güvenlikleştirme söylemine rastlanılmadığı; güvenlikleştirme söylemine rastlanılan haberlerde ise güvenlikleştirmenin siyasal ve bürokratik elitlerin söylemleri aracılığı ile yaygınlaştırıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göç, Güvenlikleştirme, Göçün güvenlikleştirilmesi, Haber, Eleştirel söylem analizi

Danışman: Prof. Dr. Aslıhan ARDIÇ ÇOBANER, Gazetecilik Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF NEWS ASSOCIATING IMMIGRANTS WITH CRIME IN THE CONTEXT OF SECURITIZATION OF MIGRATION

Securitization is the process of perceiving any issue without security implications as a threat and transforming it into a security matter. While the securitization of migration as a security issue has increased after September 11th, it is observed that migration is continuously associated with crime by political institutions, actors, or the media. In the light of the concept of "securitization," this thesis aims to analyze news in Turkey that involves refugees and irregular migrants being implicated in crime and to determine whether there is a securitizing discourse in these news reports. It also aims to investigate whether the perspectives of mainstream and opposition media differ and to reveal the components of the securitizing discourse in the news (actors involved and how the discourse is constructed).

Furthermore, within the scope of the thesis, to elucidate the role of the media in associating migration with crime in conjunction with the securitizing discourse, news selected within a sample of four exemplary cases have been analyzed using Norman Fairclough's Critical Discourse Analysis (CDA). It was found that not all news within the examined context exhibited a securitization discourse; in cases where such a discourse was present, it was disseminated through the rhetoric of political and bureaucratic elites.

Keywords: Migration, Securization, Migration securization, News, Critical discourse analysis

Advisor: Prof. Dr. Aslihan ARDIÇ ÇOBANER, Department of Journalism, Mersin University, Mersin

TEŞEKKÜR

Araştırmanın hayata geçirilmesi s¼recinde bilgi ve tec¼beleriyle yoğun katkı sağlayan Prof. Dr. Aslıhan Ardıç ÇOBANER'e, lisans eğitim s¼recinden itibaren farklı bakış açıları ve eleştirel okuma biçimleri geliştirmem y¼n¼nde bilgi ve tavsiyelerini paylaşan Doç. Dr. Ahmet TAYLAN'a ve tezin iyileştirilmesi y¼n¼nde bilgi ve eleştirileriyle katkı sağlayan Doç. Dr. ığdem Yasemin ÖZKAN'a teőekk¼r ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1
1. GÜVENLİKLEŞTİRME KAVRAMI VE GÜVENLİKLEŞTİRME KURAMLARI	6
1.1. Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Yaklaşımı	7
1.2. Paris Okulu ve Güvenlikleştirme Yaklaşımı	8
1.3. Güvenlikleştirmenin Bileşenleri ve Güvenlikleştirme/ Güvenlik-dışlaştırma Süreci	9
1.4. Türkiye’de Güvenlikleştirme Süreci	11
1.5. Türkiye’deki Güvenlikleştirme Alanyazını	18
2. GÖÇ, GÜVENLİKLEŞTİRME VE MEDYA	23
2.1. Göç Kavramı, Göç Türleri ve Göçmenlik	23
2.2. Türkiye’nin Göç ve Göçmen Politikası	25
2.3. Göç, Suç ve Güvenlik İlişkisi	28
2.4. Göçün ve Göçmenlerin Güvenlikleştirilmesi	30
2.5. Medyanın Göç Söylemi ve Göçün Medyada Güvenlikleştirilmesi	31
3. GÖÇMENLERİN FAİL YA DA KURBAN OLDUĞU OLAYLARI KONU ALAN HABERLERDE “GÜVENLİKLEŞTİRME” SÖYLEMİNİN ANALİZİ	34
3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	34
3.2. Araştırmanın Problemi ve Araştırma Soruları	35
3.3. Araştırmanın Örnekleme	36
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	38
3.5. Araştırmanın Yöntemi	38
3.6. Bulgular ve Yorum	43
3.6.1. Haberlerin İçerik Analizine Dair Genel Bulgular	43
3.6.2. Haberlerin Eleştirel Söylem Analizi ve Güvenlikleştirme Söylemi	44
3.6.2.1. Örnek Olay I: Ayşegül Aydın'a Tecavüz Girişimi ve Öldürülmesi (12 Temmuz 2021-Kocaeli Gebze)	46
3.6.2.2. Örnek Olay II: Emirhan Yalçın'ın Öldürülmesi/Altındağ Olayları (10 Ağustos 2021-Ankara)	50
3.6.2.3. Örnek Olay III: Batuhan Barlak'ın öldürülmesi/İzmir Torbalı Olayları (30 Eylül 2021-İzmir)	56
3.6.2.4. Örnek Olay IV: İzmir’de 3 Suriyeli İşçinin Yakılarak Öldürülmesi (16 Kasım 2021-İzmir)	60
TARTIŞMA VE SONUÇ	67
KAYNAKLAR	73
BENZERLİK RAPORU ÖZET SAYFASI	82
ÖZGEÇMİŞ	83

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1.1. Güvenlikleştirme Temalarında Öne Çıkan Söylemler	31
Tablo 3.1. Haberlerin Örnek Olaylara ve Haber Kuruluşlarına Göre Dağılımı	43
Tablo 3.2. ESA İçin Seçilen Haberlere Dair Bilgiler	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Güvenlikleştirmenin Bileşenleri ve Güvenlikleştirme Söylemi	10
Şekil 3.1. Araştırmanın Verilerinin seçimi ve Analizi Süreci	38
Şekil 3.2. Söylemin ve Söylem Çözümlemesinin Üç Düzeyi	40
Şekil 3.3. Haberlerde Güvenlikleştirme Öğelerinin Varlığı	44

KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simge	Tanım
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
AP	Adalet Partisi
BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Kurulu
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DP	Demokrat Parti
DEVA	Demokrasi ve Atılım Partisi
ESA	Eleştirel Söylem Analizi
ESÇ	Eleştirel Söylem Çözümlemesi
GİGM	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GİB	Göç İdaresi Başkanlığı
IOM	Uluslararası Göç Örgütü/International Organization for Migration
İGAMDER	İltica ve Göç Araştırma Merkezi
İHD	İnsan Hakları Derneği
HDP	Halkların Demokratik Partisi
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
MKYK	Merkez Yürütme Kurulu
OHAL	Olağanüstü Hal
ÖHD	Özgürlük için Hukukçular Derneği
RP	Refah Partisi
UNHCR	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	Türkiye Cumhuriyeti
YÖK	Yükseköğretim Kurumu
YUKK	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

İçinde yaşadığımız çağı ekonomik ve siyasi değişimler ve siyasal çatışmaların bir sonucu olarak gelişen yeni göç biçimleri ile “Göçler Çağı” olarak niteleyen Castles ve Miller (2008) bu yeni dönemde göçlerin temel özelliklerini göçlerin küreselleşmesi, hacminin büyümesi ve hızlanması; bu yeni duruma uygun yeni göç politikalarının geliştirilmesi ve göç alan ülkelerin artık sadece işgücüne dayalı işçi göçü olarak değil; göçmen, mülteci, sığınmacı gibi birçok farklı tanımlamalarla adlandırıldığı bir süreç olarak açıklamaktadır. Göçün genel görünümünde olan bu değişimin bir parçası olarak düzensiz göçün özellikle 1980’li yılların sonundan itibaren artış gösterdiği ve göç alan ülkeler açısından göçün sınırlandırılması ve denetim altına alınmasının ulusal ve uluslararası politikaların en önemli gündem maddelerinden biri haline geldiğini söyleyebiliriz.

Göç ve göçmenlik kavramlarının kullanımına dair birçok farklı tanımlamadan söz edilebilir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) karışık hareketler halinde seyahat eden insan gruplarını tanımlarken ‘mülteciler ve göçmenler’ tanımlamasının kullanımını önermektedir. UNHCR’nin genel kabul gören tanımı ile “göçmen” sözcüğü yasa koyucular, medya ve sivil toplum ve uluslararası kuruluşlarca ‘hem göçmenleri hem de mültecileri’ kapsayan ortak bir terim olarak kabul edilmektedir. Bu kullanım örneğinin uluslararası göç oranlarını açıklarken kullanılan küresel istatistiklerde görüldüğü gibi, sığınmacı ve mültecileri içerecek şekilde kullanılmaktadır (2016). Bu çalışmada da haberlerde göçün güvenleştirilmesi sürecini tartışırken hem mültecileri hem de sığınmacıları içerecek şekilde “Göçmen” sözcüğü esas alınmış ve değerlendirmeler bu kapsamda yapılmıştır.

UNHCR 2023 Küresel Eğilimler Raporu’na göre dünyada yerinden edilmiş insanların sayısı artmaya devam etmektedir. Bu yerinden edilmelerin nedeni olarak savaşlar, çatışmalar, insan hakları ihlallerine işaret eden UNHCR’ye göre 2023 yılı Eylül ayı sonunda yerinden edilmiş olan insanların sayısı 114 milyonu aşmıştır (UNHCR, 2023). Türkiye dünya çapında en büyük nüfus olan yaklaşık 3,8 milyon mülteciye ev sahipliği yapmaktadır (UNHCR, 2022).

Türkiye tarihin pek çok döneminde siyasal/toplumsal etkenlerden kaynaklı göç hareketlerine sahne olmuş ve hem iç hem de dış göçle karşı karşıya kalmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında (1923-1950) komşu ülkelerden Müslüman nüfusu gelirken 1960’lı yıllarda başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerine iş gücü göçünün arttığı gözlemlenmiştir. 1980’lerden itibaren artan terör olayları, nüfusu ülke içinde doğudan batıya doğru kaydırmış ve hareketlilik hız kesmeden devam etmiştir (İçduygu, Sert ve Karaçay, 2009). Türkiye 2000’li yıllardan itibaren göç veren ülke konumundan göçmenler için transit hatta hedef ülke haline gelmiştir (Arslan ve Taş, 2022, s. 16). 2011 yılından itibaren göç olgusunun temel kaynağı Suriye’deki iç savaş olmuştur. 2011 yılının Mart ayında başlayan iç karışıklık, Suriye’nin şiddetli çatışmalara ve konvansiyonel savaş sahasına dönüşmesine sebep olmuştur. Yoğun çatışmaların yaşandığı bölgelerden Türkiye, Irak, Ürdün ve Lübnan gibi komşu ülkelere göç hareketleri yaşanmıştır. Günümüzde Türkiye, coğrafi konumundan kaynaklı Ortadoğu’dan Avrupa’ya olan göç hareketlerinin

transit geçiş ülkesi durumundadır (Göker ve Keskin, 2015, s. 233). UNHCR Türkiye'nin en son yayınladığı istatistiklere göre Türkiye'de geçici koruma altında 3.685.839 Suriyeli, 4.565 Iraklı ve 4.219 Afganistanlı olmak üzere 3.7 milyon kişinin yanında; uluslararası koruma başvuru ve statüsü sahibi 162.760 Iraklı, 125.104 Afganistanlı ve 24.300 İranlı olmak üzere 320.000'in üzerinde kişi bulunmaktadır (UNHCR, 2022).

IOM (*Uluslararası Göç Örgütü/International Organization for Migration*)'nün de işaret ettiği gibi günümüzde göçmenliği farklı statülerde tanımlamak mümkündür. “Düzensiz göç” (*Irregular migration*) transit, gönderen ya da kabul eden konumlarında olan ülkelerin kurallarının dışında gerçekleşen hareketlilikler olarak tanımlanırken; “Düzensiz göçmen” giriş koşullarının ihlali, yasadışı giriş veya vize süresinin geçerlilik tarihinin sona ermesinden dolayı bulunduğu ülkede hukuki çeşitli statülerden yoksun olan kişi/ler olarak tanımlanmaktadır (IOM, 2013, ss. 26-27). Bu tanımlamalarda da göze çarpan şey düzensiz göç ve göçmenliğin bir yasadışılık/kaçaklık ve bir “suçluluk” hâline atıfta bulunmasıdır. Öte yandan, Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'nin Türkiye'nin de onayladığı 31. Maddesi iltica nedeniyle belgesiz ve düzensiz geçişlerin bir suç niteliği taşımadığını (Resmi Gazete, 1961) ve bu kişilerin göç nedenleri tespit edilmeden, bir suçtan bahsetmenin mümkün olamayacağını söylemektedir. Oysa son yıllarda göçmenlerin özellikle düzensiz göç bağlamında bir güvenlik sorunu olarak algılandığı ve buna yönelik tedbirlerin artırılmasına yönelik söylemlerin ve politikaların sıklıkla gündeme geldiği görülmektedir. Bu söylem ve politikaların arka planını anlamaya yönelik olarak kullanılan bir kavram olarak “Güvenlikleştirme” kavramından faydalanılabilir.

Güvenlikleştirme (*Securization*), güvenlik sorunu olmayan herhangi bir sorunun tehdit olarak algılanması ve güvenlik meselesine dönüştürülmesidir. Bu süreçte belirli siyasi aktörler (siyasi elitler, ordu, sivil toplum) siyaset dışı bir meseleyi bir tehdit unsuru olarak güvenlik meselesine dönüştürebilir (Mmmers, 2017'den akt. Özdemir, 2020, s. 103). Göçün güvenlikleştirilmesi aynı zamanda göçün/göçmenlerin suçla ilişkilendirilmesi yani “kriminalize edilmesi” ile de ilişkilidir. Göçün ve göçmenlerin kriminalize edilmesi ile bir ülkede yerli ve göçmenlerin suç işleme oranlarını karşılaştırılması ve göçmenlerin suçla karışma oranlarının arttığının gösterilmesine yönelik söylemi güçlendirmektedir. Palidda (2009) bu durumu neoliberalizmin dayattığı daha geniş sosyal ve kültürel değişimin bir parçası olarak göçmenlerin hem “kriminalize edilmesi” hem de “mağdurlaştırılması” olarak adlandırmaktadır (akt. Atsızelti, 2021, s. 34).

Göçün ve göçmenlerin bir güvenlik meselesi olarak ele alınması yani “güvenlikleştirilmesi” dünyada yaşanan 11 Eylül saldırılarından sonra arttığı ve bu süreçten sonra göçün siyasal kurum ve aktörler ya da medya tarafından sürekli olarak suç ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu eğilimi anlamaya yönelik yaklaşımlar 11 Eylül sonrası dünyada hız kazanan ve göçmenlerin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik yoksunlukların, engellenmişliklerin, sosyal yabancılaşma ve entegrasyon sorunlarının suç işleme üzerinde etkili olabileceğini; ayrıca buna bir tepki olarak göçmenlerle ilgili

olumsuz önyargıların göçmenlere yönelik ayrımcı ve sert politikaların geliştirilmesini arttırabileceği üzerinde durmaktadır (Kızmaz, 2018b, s. 576).

Türkiye özellikle son yirmi yılda Suriye İç Savaşı ve Ortadoğu coğrafyasında yaşanan ekonomik, siyasal ve toplumsal sorunlar dolayısıyla hedef ülke ya da transit göç ülkesi konumuna gelmiştir. Türk siyasal ve toplumsal yaşamının kutuplaşmacı ve güvenikleştirici eğilimi göçmenler söz konusu olduğunda da devam etmiş, kendisine yabancı/öteki olarak gördüğü göçmen grupları, ülke içerisinde çoktan beridir varolan yapısal sorunların günah keçisi olarak ilan etmiştir. Bu durum hükümetin “misafirlik” ve “ensar kardeşliği” gibi güvenlik-dışılaştırıcı söylemine rağmen göçmenlerin sayısal artışı ve kalış sürelerinin uzaması ile birlikte toplumda popülist-dinsel söylemlerin etkisinin azalmasına ve toplumsal çatışma risklerinin artmasına yol açmıştır. Türkiye’de göçmenlerin suçla karışma oranları düşük olmasına rağmen toplumdaki anomi, eşitsizlik ve gerilimlerin suç oranlarını artırma ihtimali de artmıştır (Alpman ve Karcı, 2018, s. 153). Özellikle Suriyeli ve Afgan göçmenlerin karıştığı adli suçların, hukuksal tanımlar ve normatifliğin dışında kitlesel faillğe atıfla medyada sunulması ve toplumsal gündelik yaşantısında, öteki/yabancı olarak kodlanan/ımlenen göçmenin güvenikleştirilmesi ve biyopolitik bir anlayışla “suçlu” olarak algılanmaları bu araştırmanın sorunsalını oluşturmaktadır.

Medya güvenikleştirme söyleminin sürdürülmesinde temel rol oynamaktadır (Gray ve Franck, 2019, s. 276). Göçün güvenikleştirilmesi sürecinde medya söylemini inceleyen çalışmalar, göçün medyada suç ve işsizlik ile ilişkilendirildiğini ve “ekonomik yük” olarak tanımlandığını ortaya koymaktadır. İngiltere’de 1999-2009 yılları arasında yazılı ve görsel medyada göç ile ilgili hikayelere odaklanan araştırmasında Threadgold, medyanın göçe sığınmacılar, yasadışı göçmenler ve göçmen işçiler gibi çok dar bir çerçeveden yaklaştığını ortaya koymuştur. Medya göç ile ilgili hikayeleri çerçevelemek için “şablon”lar kullanır. Bu çerçeveler göçü “iltica” ile birleştirir, göçmeni mağdur ve nesne konumuna indirgeyerek ve göçü bir sorun olarak gösterir. Sayılar ve istatistikler (özellikle kıt kamu kaynakları üzerinde bir yük anlamına gelen rakamlar), göç üzerine siyasi tartışmalar ve “istila” temasını çağrıştıran dile odaklanmaktadır. Göçle ilgili hikâyeler genellikle “dış tehditler” olarak, örneğin, savaş, uyuşturucu, suç veya terörizm ile ilgili sorunlarla yan yana kullanılarak ve göç ile aralarında bir bağ kurularak verilir (2009, s. 1).

Türkiye’deki medyanın da göçmenler tarafından işlenen suçlara yoğun ilgisinin olduğunu ve haberlerin veriliş tarzının kamuoyunun göçmenlere bakışını etkilediğini ve kimi zaman toplumsal gerginlikleri arttırdığı söylenebilir (Kızmaz, 2018a, s. 394). Bu durum göçmenlerin medyada temsiline ilişkin pek çok çalışmada da ortaya konulmaktadır. Hrant Dink Vakfı’nın 2014 tarihli “*Yazılı Basında Ayrımcı Söylem: Suriyeli Mülteciler, Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil*” isimli raporu göçmenleri konu alan haberlerin çoğunda insan haklarıyla ilgili temel argümanların kullanılmadığına, sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine sınırlı oranda yer verildiğine, temel ekonomik ve sosyal haklarla ilgili konuların bile polisiye veya askeri güvenlik sorunu haline getirildiğine dikkat çekmektedir (2014, ss.

62-63). Söz konusu raporun sonraki yıllarda yayınlanan araştırmalarında da haberlerde Suriyeli sığınmacıların sistematik olarak cinayet, hırsızlık, taciz gibi olaylarla anılarak “potansiyel suçlu” olarak işaret edildiğine, güvenlik sorunları ve terörle özdeşleştirildiklerine, olumsuz ekonomik gidişatın ve işsizliğin sorumluları olarak gösterildiklerine, Türkiye’nin demografik yapısına yönelik bir tehdit kaynağı olarak yaftaladıklarına vurgu yapılmıştır (Hrant Dink Vakfı, 2018, 2019, 2020).

Ülkü Doğanay ve Hatice Çoban Keneş (2016) “Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gereçeklerinin İnşası” isimli makale çalışmasında da haberlerde benzer bir bakış açısı ile göçmen ve sığınmacıların ekonomik yük ve güvenlik sorunu ile ilişkilendirildiğini, bir “tehdit” olarak nitelendirildiğini ve hükûmetin dış politikasını eleştirmenin bir aracı olarak kullanıldığını tespit etmiştir (2016). Tuba Livberber (2021) 28 Şubat 2020-15 Mayıs 2020 tarihleri arasındaki Avrupa sınır kapılarının Türkiye tarafından göçmenlere açıldığı dönemde medyada Suriyeli sığınmacıları nasıl temsil edildiğine odaklandığı çalışmasında, göçmenlerin suçlu ya da kurban ikilemi içerisinde sunularak, haberlerde “biz ve öteki” karşıtlığının işlendiğini ortaya koymuştur.

Türk siyasal ve toplumsal yaşamının birçok düşman imgelemleri, politik hafızası ve güvenlikleştirici dili hesaba katıldığında, önümüzdeki yılların göçmen sorunu üzerinden güvenlikleştirmenin ve milliyetçiliğin yoğunlaştığı bir dönem olması mümkündür. Bu çatışma dinamiklerinin incelenmesi ve özellikle medyanın dili, sorumluluk ve hatalarının değerlendirilmesi oldukça önemlidir. Çünkü Türk siyasal ve toplumsal yaşamının neredeyse tamamında medya siyasal erki elinde bulunduran aktörlerin, güvenlikleştirici politika ve söylemlerinin, kimi zaman doğrudan kimi zamansa dolaylı savunucusu olmuştur. Güvenlikleştirme kuramında fonksiyonel aktör olarak tanımlanan medya, tehlike/risk etmenlerinin inşası ve uygulanacak politikaların toplum nezdindeki kabulü açısından oldukça önemlidir. Güvenlikleştirilecek kesim ve olguların; tanımlanması, söylemsel yapıların dolaşımında tutulması medyanın işlevsel özelliğinin devreye girdiği aşamalardır. Önümüzdeki yılların Türkiye’deki göçmenlerin ve göç olgusunun toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel olarak çatışma dinamikleri etrafında tartışılacağı yıllar olabileceği düşünülmektedir. 2023 seçimlerinde göçmenlerin, siyasal aktörler tarafından güvenlikleştirilmesi ve nesneleştirilmesi bu duruma örnek teşkil etmektedir. Güvenlikleştirme, medya, siyasal aktörler ve göç etrafında yapılacak çalışmalara daha fazla ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir.

Bu kavramsal çerçeve, problem ve amaçdan hareketle bu tez çalışması, “Güvenlikleştirme” kavramı ışığında, Türkiye’de sığınmacı ve düzensiz göçmenlerin karıştığı, suç ile ilişkilendirildiği ve kriminalize edildiği haberlere dair bir analiz yapmayı ve bu haberlerde güvenlikleştirici söylemin var olup olmadığını, yaygın ve muhalif medyanın bakış açısının farklılaşıp farklılaşmadığı, haberlerde güvenlikleştirici söylemin bileşenlerini (söylemin aktörleri ve söylemin nasıl inşa edildiğini) örnek olaylar çerçevesinde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu tez çalışması kapsamında ve araştırmanın amaçları doğrultusunda Türkiye’de 01 Ocak 2021-31 Aralık 2021 tarihleri arasında göçmenlerin karıştığı ya da göçmenlere yönelik toplumsal hareketler taranmış; bu tarih aralığında gerçekleşmiş dört örnek olaya rastlanmıştır. Bu örnek olayların ilki 12 Temmuz 2021’de Kocaeli Gebze’de yaşanan Ayşegül Aydın’a tecavüz girişimi ve öldürülmesi olayı; İkincisi 10 Ağustos 2021’de Ankara Altındağ’da Emirhan Yalçın’ın öldürülmesi olayı; Üçüncüsü 30 Eylül 2021’de İzmir Torbalı’da Batuhan Barlak’ın öldürülmesi olayı ve sonuncusu yine İzmir’de 16 Kasım 2021’de üç Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi olayıdır. Bu olaylarla ilgili olarak göç/göçmenlik ve güvenlikleştirici söylem ve pratiklere yönelik farklı ideolojik duruşlara sahip oldukları ve farklı editoryal anlayışları sergileyecekleri varsayılan Birgün (birgün.net), Cumhuriyet (cumhuriyet.com.tr), Evrensel (evrensel.net) ve Gazete Duvar (gazeteduvar.com.tr)’in Hürriyet (hurriyet.com.tr), Habertürk (haberturk.com.tr), Sabah (sabah.com.tr), Milliyet (milliyet.com.tr), Sözcü (sozcu.com.tr), Yeni Akit (yeniakit.com.tr) çevrimiçi haber siteleri taranmış ve elde edilen haberler Norman Fairclough’un söylemin üç düzeyi ve bunlara yönelik olarak önerdiği üç çözümleme düzeyi olan (1) Metnin çözümlenmesi; (2) Söylemsel pratiğin çözümlenmesi (3) Toplumsal pratiğin çözümlenmesinden oluşan Eleştirel Söylem Analizi (ESA) bağlamında incelenmiştir.

Tez çalışması üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “Güvenlikleştirme Kavramı ve Güvenlikleştirme Kuramları” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, güvenlikleştirme kuramı ve güvenlikleştirme söylemine dair bir arkaplan sunularak; göçün güvenlikleştirilmesi (*Securitisation of migration*) ve göçün kriminalize edilmesi (*Criminalization of migration*) kavramları açıklanacaktır. Bu bölümde ayrıca göçün güvenlikleştirilmesi ve göçün kriminalize edilmesi ve medyanın rolü konusunda Türkiye’de yer alan alanyazına dair bilgi verilecektir. İkinci bölüm “Göç, Güvenlikleştirme ve Medya” başlıklıdır. Bu bölümde göçle ilgili kavramlara, Türkiye’de göçün kısa bir tarihine ve 2000’li yıllar ve sonrasında artan ve Suriyeli ve Afgan sığınmacılar ve düzensiz göçe değinilecektir. Ayrıca göçmenlerle ilgili güncel veriler ve göçün medyada temsili konusunda bugüne dek yapılmış olan çalışmalardan örnekler aktarılacaktır. Üçüncü bölüm ise medyaya yönelik yapılmış eleştirel söylem analizinin bulgularına ayrılmıştır. Bu bölümde araştırmanın amacı, araştırma soruları ve yöntemi ayrıntılı olarak açıklanacak ve ardından araştırma verilerine ve bu veriler doğrultusunda ulaşılan bulgulara yer verilecektir.

1. GÜVENLİKLEŞTİRME KAVRAMI VE GÜVENLİKLEŞTİRME KURAMLARI

Dünyada uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi araştırmalarında son yıllarda yoğun bir şekilde kullanılan *Güvenlikleştirme* kavramı, kaynağını *Güvenlik Çalışmaları* alanından ve bu çalışmalara yönelik yapılan eleştirilerden almıştır (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 63) ve güvenlik tehditlerinin söylem yoluyla nasıl inşa edildiğini anlamaya çalışan bir kuramsal yaklaşımdır (Hisarlıoğlu, 2019, s. 1). Güvenlikleştirme kuramına göre *güvenlik*, bir olgunun siyasal kurum ve aktörler ya da medya tarafından güvenliğe tehdit olarak tanımlanması ve bir güvenlik sorunu haline getirilmesidir. Güvenlikleştirme ise bir siyasi aktörün söylemler aracılığıyla herhangi bir konuyu güvenlik sorunu haline getirmesi ve bu konuyu bir sorun ve tehdit olarak üretebilmesidir (Dedeoğlu, 2014).

Güvenlik sorunu olarak nitelenen konular zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. Güvenlik çalışmalarının konusunu 2. Dünya Savaşı öncesi askeri konu ve savaş stratejileri oluştururken; savaştan sonra savunma ve devletlerin güvenliği konusu ön plana çıkmıştır. Soğuk Savaş döneminde ise devletlerin baskın olduğu, askeri konuların ön plana çıktığı bir güvenlik anlayışı oluşmuştur (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 66). Soğuk Savaş döneminin devleti merkezine alan güvenlik konuları ve geleneksel güvenlik anlayışı yerini, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte çevre, etnisite, ekonomi, sağlık, kültür, kimlik, insan odaklı, çevre, yoksulluk ve nüfus hareketliliği gibi konuları içine alan “yeni” güvenlik konularına bırakmıştır (Tuğral Koca, 2021, s. 89). Bu durumu devletin güvenlik konularının dışına çıkması olarak değil, güvenlik konularının genişlemesi olarak yorumlamak daha doğru olacaktır. Bu genişleme beraberinde “göç” konusunu içinde bulduğumuz yüzyılın en önemli güvenlik konularından birisi haline getirmiş ve “göçün güvenlikleştirilmesi” süreci medya, siyasetçiler ve kamuoyu arasındaki etkileşim ile hızlanmıştır (Buonfino,2004'ten akt. Kabacaoğlu, 2021, s. 13).

Güvenlik çalışmaları alanyazını güvenlik konularının değişimine bağlı olarak çeşitli dönemlerde odak farklılıkları yaşamış ve alanın sorunsallıkları ve yeni yaklaşımların ortaya çıkması ve tartışılması ekseninde çeşitli şekillerde dönemselleştirilmiştir. Örneğin Baldwin on yıllık aralarla yaptığı dönemleştirmede, alanın doğduğu ilginç ve yaratıcı dönem olarak 1945-1955 yılları arasını görürken; 1955-1965 dönemi alanın altın çağı olarak betimler. 1965-1980 arasındaki üçüncü dönemde güvenlik çalışmaları bir duraklama yaşamış ve 1980'lerden itibaren de tekrar bir canlanma sürecine girmiştir (Açıkmeşe, 2008, s. 13).

Bu süreçte ABD (Amerika Birleşik Devletleri) ve Avrupa merkezli güvenlik çalışmalarına ilişkin bazı temel farklılıkların ortaya çıktığı ve bu farklılıkların temelinde “kimin için ve nasıl bir güvenlik” sorularının yattığı söylenebilir. ABD merkezli çalışmalar ulusal çıkarların ve devletin resmi politikaları ekseninde güvenlik sorunsalını ele alırken; Avrupa merkezli çalışmalar ise güvenliğin askeri tehditler olarak mı? Yoksa ekonomik, çevresel, insani ve siyasi tehditler olarak mı anlaşılması gerektiğine ilişkin tartışmalar ekseninde yürütülmüştür. Avrupa merkezli yaklaşımlar yeni toplumsal hareketlerin kamusal eleştirileri, sivil siyasetin açılımlarından beslenirken, ABD merkezli çalışmalar soğuk savaş politikalarına eklenen bir çizgiye sahiptir. Açıkmeşe'nin altını çizdiği biçimiyle

Güvenlik Çalışmaları kimin için güvenlik sorusuna 1940’lardan 1980’lerin sonlarına kadar ‘devlet’ için güvenlik yanıtını vermiştir (Açıkmeşe, 2008, s. 57-58).

Devletin güvenliğinin merkezinde olduğu anlayış 1980’lerden itibaren yerini, güvenliğin insani, ekonomik, çevresel, demografik, siyasi, cinsiyet vb. temeller üzerinden de incelenmesi gerektiğini dile getiren bir anlayışa bırakmıştır. Günümüzde Güvenlik Çalışmaları ABD ve Avrupa merkezli güvenlik çalışmaları olarak iki ana eksenle ele alınmaktadır. ABD merkezli çalışmalar geleneksel güvenlik yaklaşımları olarak tanımlanırken; Avrupa merkezli yaklaşımlar birçok farklı yaklaşım ve ekolü içerisinde barındırmaktadır. Bunlar arasında Kopenhag okulu, Paris Okulu, Aberystwyth Ekolü, Postkolonyal güvenlik çalışmaları, Postyapısalcı güvenlik çalışmaları, Feminist güvenlik çalışmaları ve Barış çalışmaları sayılabilir.

Güvenlikleştirme kavramı da Avrupa merkezli yaklaşımlar içerisinde, güvenliğin temelleri, aktörleri, referansları ve “kimin için ve nasıl bir güvenlik” sorunsalı etrafında şekillenmiş, farklı ekoller tarafından yeniden yorumlanmıştır. Örneğin, Foucault’cu bir yaklaşımı benimseyen Paris Okulu güvenlikleştirme sürecine sosyolojik bir bakış açısı getirerek, resmî kurumların uygulamalarına ve günlük pratiklerine odaklanmış ve söz edimleri yerine pratiklerin rolü üzerine durmuştur (Tuğral Koca, 2021, s. 89; Sula, 2021, s. 87). Kopenhag Okulu ise güvenlikleştirmeyi, söz edimleri (speech acts) yoluyla bir konunun değerli bir referans nesnesi ve varoluşsal bir tehdit olarak inşa edilmesi ve bu tehditle mücadele için de acil ve istisnai önlemlerin alınmasının meşrulaştırılması süreci olarak açıklamaktadır (Weaver, 2000’den akt. Tuğral Koca, 2021, s. 89). Bu aşamada öncelikle Kopenhag Okulu ve Paris Okulu’nun güvenlikleştirme yaklaşımına dair temel özelliklere değinilecektir.

1.1. Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Yaklaşımı

Güvenlik çalışmaları alanyazımında 1945-1980 arasında hakim kavrayış biçimi olan devlet merkezli güvenlik yaklaşımına ilişkin ilk eleştiriler Kopenhag okulunun temsil ettiği çizgiden gelmiştir. Kopenhag Okulu, Kopenhag Üniversitesi bünyesinde 1985 yılında kurulan *Barış ve Çatışma Araştırmaları Enstitüsü*’nde yapılan çalışmalarla gündeme gelmiştir. Kopenhag Okulu, geleneksel güvenlik araştırmalarından uzaklaşarak güvenlikleştirme kavramını güvenlik çalışmaları alanına yerleştirmiş, *güvenlikleştirme (securitization)* ve *güvenlik dışılaştırma (desecuritization)* kavramları ile güvenlik tehditlerinin kapsamı ve ortaya çıkışına yönelik eleştirel bir bakış açısının gelişmesini sağlamıştır (Özdemir, 2020, s. 103; Hisarlıoğlu, 2019, s. 1).

Kopenhag Okulu yazını, Barry Buzan, Ole Wæver ve Jaap de Wilde gibi yazarların öncülüğünde karar alıcıların bazı siyasi konuları ve sorunları, siyasi alandan çıkartıp güvenlik çerçevesine oturttukları ‘güvenlikleştirdiklerini’ (Buzan vd. 1998’den akt. Demirtaş, 2019, s. 2), normalde siyasi araçlarla çözülebilecek bir konunun güvenlik çerçevesinde yeniden inşa edilerek ancak güvenlik araçlarıyla çözülebilecekmiş gibi sunulduğunu söylemektedir. İktidar ve güç ilişkilerinin güvenlik algısı ve söylemin inşasında belirleyici olduğunu ifade eden Kopenhag Okulu, olgu ve olayların daima güvenlik

alanı içerisinde ele alınmasına da itiraz eder. Kopenhag okulu, bu noktada *güvenlik-dışlaştırma* kavramını geliştirmiştir. Güvenlik-dışlaştırma problemleri, güvenlik alanından çıkarıp normal siyasi söylem alanına geri döndürme anlamına gelir (Baysal ve Lüleci, 2015, s. 83). Okul, sorun ve tehditlerin algısal yönetiminin güvenlik alanına sıkıştırılmasına karşı, siyasal alanın sorunların çözümü açısından daha elverişli olduğunu iddia eder.

Kopenhag Okulu, güvenliğin söylemin dışında kendiliğinden var olan, verili bir olgu olarak alınması yerine; güvenliğin söz-edimi yoluyla yahut söylemle nasıl inşa edildiğini incelemek gerektiğine ve söylem odaklı güvenikleştirme süreçlerine vurgu yapar (Demirtaş, 2019, s. 2; Sula; 2021, s. 91). Böylece Kopenhag okulu; aktör-tehdit-alımlayıcı kitle üçgeninde açığa çıkan güvenikleştirme pratiğine odaklanır. Kopenhag Okulu'na göre başarılı bir güvenikleştirmenin gerçekleştirilebilmesi için bazı koşulların olması gerekir. Bunlardan ilki söz konusu konunun devlet veya toplum açısından bir “*varoluşsal tehdit (existential threat)*” olarak inşa edilmesi; ikinci olarak ise tehdidin yöneldiği kurum ya da varlığı temsil eden bir “*referans nesnesi (referent object)*”nin gerekliliğidir. Waeber (2004) referans nesnesinin genellikle devlet olduğunu ve bir şeyin ‘varoluşsal bir tehdit’ olarak tanımlanması sürecinin de devlet elitleri eliyle başlatıldığını söyler. Yani güvenikleştirme girişimini devlet elitleri başlatır. Eğer bu girişim başarılı olursa yani dinleyici kitle bu ‘varoluşsal’ tehdiğe ikna olursa, bu konu normal politika alanının dışına çıkarılarak güvenikleştirilir ve olağanüstü yöntemler ile mücadele edilmesi gündeme gelir (akt. Sula, 2021, s. 101). Örneğin göçmenlerin devlet ve toplum kimliğine zarar verdiğine yönelik bir iddia devlet elitleri tarafından dillendirilip, kamuoyu nezdinde kabul görürse, “güvenliğe bir tehdit” olarak güvenikleştirilebilir ve olağanüstü önlemler alınması gündeme getirilebilir.

Kopenhag Okulu'nun önermelerine yönelik birçok eleştiri gelmiş olmakla birlikte, Kopenhag okulu, güvenlik çalışmaları alanyazınında hakim olan paradigmaya karşı alternatif okuma metinleri sunmuş ve güvenliğin iktidar ilişkileri bağlamında incelenmesi gerektiği ve toplumsal bir olgu olma niteliğine yaptığı vurgu ile yeni tartışma metinlerinin/yaklaşımların oluşmasına katkı sağlamıştır.

1.2. Paris Okulu ve Güvenikleştirme Yaklaşımı

Güvenikleştirme kuramına yönelik bir diğer önemli katkı Paris Okulu'ndan gelmiştir. Paris Okulu yine Avrupa merkezli güvenlik çalışmalarından birisi olup; Bourdieu, Derrida ve Foucault'nun çalışmalarından etkilenmiştir. Bu okul çalışmalarının kökenini siyaset teorisinden ve özellikle de Avrupa'nın sınır yönetimi ve göç sosyolojisi çalışmalarından almıştır. Paris Okulu güvenikleştirmenin sadece devlet elitlerinin söylemleri ile gerçekleşmediğini, resmî kurumların uygulamaları (polis, memurlar ve güvenlik ile ilgili diğer birimlerin) günlük pratiklerde de güvenikleştirme sürecinin işlediğini söyleyerek farklı bir yaklaşım ortaya koymuştur. Bu yüzden bu kurumların rutin pratikleri de incelenmelidir (Sula, 2021, s. 97).

Paris Okulu, Kopenhag Okulunun kullandığı “güvenlikleştirme” kavramı yerine güvenlik(siz)leştirme ((in)securitization) kavramının kullanımını önermektedir. Bir konunun güvenlikleştirilmesi süreci sonucunda tehdit ortaya çıkarılmış olacağı için bu süreci güvenlikleştirme olarak değil güvenlik(siz)leştirme olarak adlandırmak daha doğrudur. Güvenlikleştirmenin söz edimleri yolu ile oluştuğuna yönelik bakış açısını tamamen reddetmeyen Paris Okulu ‘söz edim’lerinin güvenlikleştirme sürecinde etkili olduğunu ancak tek başına belirleyici olmadığını söylemektedir. Paris Okulu’na göre ‘söz edim’leri güvenliğe dair kendilerine özgü tanımları olan, farklı yetki ve meşruiyet kaynaklarına sahip aktörlerin birbirleri ile giriştikleri mücadelenin bir sonucudur. Yani bir tehdidin inşası ve bu tehdide olağanüstü önlemlerle yanıt verilmesini içeren güvenlik(siz)leştirme süreci farklı baskın aktörlerin söz edimlerini ve güvenlik birimlerinin pratiklerini ve tüm bunların birbirleri ile etkileşimini içerir. Örneğin 11 Eylül saldırıları sonrasında yaşanan süreci bir “güvenlik(siz)leştirme” olarak adlandıran Bico’ya göre (2008) bu süreç yalnızca devlet elitlerinin planladığı ve söz edimleri yoluyla değil; aynı zamanda iç siyasetçiler, AB(Avrupa Birliği) siyasetçileri, polis ve istihbarat görevlileri, askerî personel, güvenlik uzmanları, gazeteciler ve sivil toplum görevlilerinin de uygulamaları ve bu uygulamaların birbirleri ile etkileşimi sonucunda gelişmiştir (akt. Sula, 2021, s.89-99). Böylece Paris Okulu, güvenlikleştirme sürecinde karşılıklı etkileşimler, eylemler yoluyla birlikte bir varoluşsal tehdit oluşturulması sürecini Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme yaklaşımındaki söz edimlerden daha ileri bir boyuta taşımaktadır. Ancak hem Kopenhag Okulu hem de Paris Okulu güvenlikleştirme sürecine hem de bu sürecin analizine dair çok önemli kavramsal haritalar sunmuştur. Güvenlikleştirme sürecini anlayabilmek ve analiz edebilmek için güvenlikleştirme sürecinin bileşenlerini ve güvenlikleştirme söyleminin nasıl işlediğini anlamaya ihtiyaç vardır.

1.3. Güvenlikleştirmenin Bileşenleri ve Güvenlikleştirme/ Güvenlik-dışlaştırma Süreci

Güvenlikleştirmenin çeşitli bileşenleri bulunmaktadır. Bu bileşenlerden ilki *Güvenlikleştirici Aktör*” yani bir konunun güvenlikleştirme iddiasını ortaya koyan, kimlerin ya da neyin tehdit olduğuna karar veren, tehdidi, tehdidin kaynağını ve nereden/neyden kaynaklandığını belirleyen aktör ya da aktörlerdir. Kopenhag Okulu ve Paris Okulu’nun bakış açısı ile bu aktörler, hem devletler hem de genel olarak iktidar seçkinlerinden (hükümetler, siyasi liderler, siyasetçiler, bürokratlar kadar medya patronları, kanaat önderleri, büyük sermaye sahiplerinden vb.) oluşur. Ancak mutlak güce sahip bir güvenlikleştirici aktörden söz edilemez. Kopenhag Okulu, bir *referans nesnesinin* yani varoluşsal olarak tehdit edildiğini ilan edilen bir konunun başarılı bir şekilde güvenlikleştirilmesinin, aktörün iddiasının meşru olup olmadığına ilişkin özneler arasındaki anlaşmaya bağlı olacağını söylemektedir (Buzan et al., 1998, s. 37-39).

Güvenlikleştirme sürecinde bir meselenin güvenlikleştirici aktörler tarafından bir güvenlik sorunu olarak veya tehdit olarak kamuoyunun gündemine taşınmasında söylemin etkisi önemlidir (Özen vd. 2021, s. 47). Güvenlikleştirme söyleminin kapsadığı üç edimden bahsedilebilir. Bunlardan ilki elitler tarafından bir sorunun bir güvenlik sorunu yani *tehdit* olarak ilan edilmesinin gerekliliğidir. İkinci

söylemi her zaman bir güvenikleştirme süreci ile sonuçlanmayabilir (Akt. Aktaş, 2011, s. 16). Ancak Kopenhag Okulu'nun aktör-tehdit-alımlayıcı kitle üçgeninde çözümlediği güvenikleştirme eğilimine ilişkin eleştiriler de mevcuttur. Bu eleştiriler iki noktaya dikkat çekmiştir; ilki alımlayıcı kitlenin edilgen bir yapıya indirgendiği, ikincisi ise okulun söyleme fazla bir anlam yüklediğidir. Çünkü güvenikleştirme edimlerinin aktüel etmenler ve bağlamla kurduğu ilişki daima güvenikleştirici aktörün lehine sonuç vermeyebilir ve bu sürecin çok yönlü/parçalı etkileşimlere açık olduğu söylenebilir (Bilgin, 2007; Aktaş, 2011).

Güvenikleştirme söyleminin göç ve göçmenler söz konusu olduğunda nasıl işlediğini şu şekilde örnekleyebiliriz. Buna göre, bir söz edimi olarak bir güvenikleştirici aktör olarak bir siyasi liderin, göçmenleri tehdit olarak ifade etmesi sadece bir konuşma ve bir tespit olarak görülmemelidir. Bu ifade göçmenlerin varlığını önce siyaset-dışı alandan siyasal alana ve sonrasında da güvenlik alanına taşır. Güvenikleştirici ifadeler bir referans nesnesinin yani devlet, toplum ya da bireylerin varoluşsal bir tehdit altında olduğu retorikini kullanarak olağan siyaset mekanizmalarının dışında, acil ve istisnai/olağanüstü önlemler alınmasını meşru kılar (Buzan, Waever ve Wilde, 1998'den akt. Rumelili ve Karadağ, 2016, s. 5).

Güvenikleştirme söylemi yanında güvenikleştirme karşıtı ya da güvenlik-dışlaştırma (desecuritization) süreci de Kopenhag Okulu tarafından kullanılan başka bir politik yaklaşımdır. Weaver'a göre (1995) güvenlik-dışlaştırma daha önce güvenikleştirilmiş bir durumun ya da konunun güvenikleştirme dışına çıkarılması yani artık bir devletin ve toplumun varlığına yönelik bir tehdit olarak algılanmamasıdır (Akt. Özdemir, 2019, s. 43). Bu yönü ile güvenlik-dışlaştırma ile demokratikleşme arasında bir bağ kurulduğu ve bu söylem içerisinde insan hakları yani "hak" nosyonunun baskınlığından söz edilebilir. Örneğin göç konusunun giderek güvenlik alanı içerisinde tartışılması yani güvenikleştirilmesi, göçü güvensizliğin bir nedeni olarak sunmaktadır. Oysa bu durum göçün insani yönünün göz ardı edilmesine ve insan hakları ihlallerinin görünür olmasına engel olmaktadır. Göçün güvenlik-dışlaştırılması ise göçü güvensizliğin nedeni olarak değil, esas itibarıyla sonucu olarak ele almayı önermektedir.

1.4. Türkiye'de Güvenikleştirme Süreci

Türkiye'deki güvenikleştirme siyasetinin erken cumhuriyet döneminden günümüze belirli stereotipler etrafında inşa edildiği söylenebilir. Dünyanın birçok ülke ve toplum yapılarında görülmekte olan biz-onlar, yerli-yabancı, dost-düşman dikotomileri etrafında oluşan güvenlik algısı ve kaygısı, Türkiye'de de benzer güvenlik anlayışını etkilemiştir. Bu özellikleri ile Türkiye'de güvenikleştirme siyaseti; siyasete güvensizlik, militarizasyon ve bürokratikleşme süreçleri ile yakından ilişkilidir (Miş, 2012, s.77). Bilgin'e göre ise Türkiye'de güvenlik anlayışını belirleyen "ulusal güvenlik" söylemini oluşturan iki bileşenden söz edilebilir. Bunlardan ilki "terk edilme/ayrılma" diğeri ise "toprak kaybetme korkusu"dur (Bilgin, 2005'ten akt. Aktaş, 2011, s. 27).

Yukarıda değinilen ve güvenlik algısını belirleyen bu iki bileşenin oluşturduğu algıyla Türkiye’de güvenlik anlayışı sürekli zıt eğilimlerin etkisi ile Türkiye’nin siyasal/toplumsal yaşamı ve hafızasını, daimi güvenlikleştirme edinimlerine başvuru ve inşa edilen bir kolektif bellek olarak görmek mümkündür. Araştırma konumuz özelinde göçmenlere uygulanan/yönlendirilen güvenlikleştirme pratikleri ve algısının, Türkiye’nin siyasal-kamusal yaşamında sürekli üretilen ve karşıtını güvenlikleştirerek etkisiz kılmayı amaçlayan politik bir tutum olarak ihtiyaca mukabil çeşitli dönemlerde devreye sokulan bir yöntem biçimine dönüştüğü söylenebilir. Siyasal iletişimin propagandif yanının ön plana çıktığı seçim süreçlerinde, inşa edilen/dolaşıma sokulan güvenlikleştirici söylemler¹ bu duruma iyi bir örnektir.

Türkiye’deki toplumsal ve siyasal yaşamın büyük bir bölümünde kullanılan dilsel yapının ve politik edinimlerin güvenlikleştirme üzerinden şekillendiği görülmektedir. Bu noktada göçmenlere karşı geliştirilen güvenlikleştirme edinimleri ve okuma biçimlerinin Türkiye coğrafyası ve politik hafızasında daima dolaşım içerisinde olan ve dönemseller olarak farklı failler üzerinden işletilen güvenlikleştirme mekanizmaları ve düşman imgelerinden ayrı düşünölemeyeceği açığa çıkmaktadır. Güvenlikleştirme hem iktidar mekanizmaları ve yönetimsellik olgusunun kurulumu hem de iktidara oynama/gelme iddiası taşıyan kesimlerin başvurduğu siyasal bir tekniğe dönüşmektedir. Türkiye’nin siyasal yaşamı ve kamusal tecrübesini karşılıklı güvenlikleştirmelere başvuru bir bağlam üzerinden okumak yerinde olacaktır. Erken cumhuriyet dönemi ve 1990’ların ikinci yarısında yoğunlaşan siyasal islamın, irtica imgelemi etrafında güvenlikleştirilmesi; Soğuk savaşın ideolojik kutuplaşmasına ve 1960’lardan itibaren gelişmeye başlayan sol kamusalığın, ‘kıızıl moskof’ imgesi etrafında güvenlikleştirilmesi; 2010’lardan itibaren yaşanan edinim ve dilsel referansları ise Türk Sağı’nın alarmist reaksiyonelliğini oluşturan/tetikleyen öğeler ve Anti-Kemalizm imgelemi etrafında inşa edilen bir güvenlikleştirme siyaseti olarak değerdendirmek mümkündür. Türkiye’deki güvenlikleştirici siyaset anlayışı toplumsalın derin kutuplaşmalar içerisinde hareket etmesini ve risk/tehdit unsurları ile yaşayan bir sosyal psikoza maruz kalmasını beraberinde getirmektedir. Açıkkel’in işaret ettiği kutsal mazlumluk üzerinden örölen iktidar fetişizmi ve intikamcı tazmin eğiliminin, tehlike/risk etmenleriyle donatılan sosyal psikoz ile üretken bir ilişkiselliğe sahip olduğu görölmektedir (Açıkkel, 1996:s.153-193). Bu olgudan hareketle yalnızca siyasal iktidarı elinde bulunduran siyasal elit ve blokların şekillendirdiği bir güvenlikleştirme algısından ziyade çok yönlü ve parçalı bir mücadele seyrine sahip; karşı hegemonik söylemlerin kurulumunda da devre sokulan bir güvenlikleştirme pratiklerinden bahsedilebilir. 1940 ve 1950’ler boyunca mukaddesatçı anti-Kemalist tarih inşasının içerisinde barındırdığı vulger anlatım ve imgelerde işlenen güvenlikleştirici içerik; cumhuriyet ve tek parti iktidarını düşman, kökü dışarda olan, batıcı

---

¹ 1977 genel seçimlerinde AP’nin ‘Komüniste Kanma Zühtü’ şarkısı kendi ideolojik duruşunu Orta’nın Solu olarak tanımlayan CHP’yi ‘Komünistin Eşkali’ üzerinden imleyen ve karşıtını güvenlikleştiren bir tarzı-siyasetin ürünüdür(<https://www.gazeteduvar.com.tr/2023>, Şimşek, 2021). 2023 yılında gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekilliği seçimlerinde de CHP’nin Haydi isimli şarkısına PKK militanlarının görüntülerinin konulduğu montaj video ihtiyaca mukabil devreye sokulan benzer bir güvenlikleştirme biçiminin 46 yıl sonra tekrarlanan farklı bir versiyonu olarak karşımıza çıkmaktadır(<https://tr.euronews.com/2023/05/23/>).

anlayış ve kültüralizmin diktasını temsil eden topluma/islamiyete karşı olan tehlike/risk etmenleri üzerine örülmüştür (Meşe, 2023). Güvenlikleştirmenin muhalefetten iktidara, iktidardan otoriter *yönsemelere* uzanan, toplumun politik hafızasında yer edinenen, düşman imgelemlerinden daima beslenen ve besleyen/örgütleyen pratikler bütünü olduğunu belirtmek gerekiyor. Türkiye siyasal yaşamında, yakın tarihin politik hafızasında ve gündeliğin baskın politik dilinde hegemonik bir belirlenimciliğe sahip olan Türk sağ, güvenlikleştirmeye ilişkin kaynakların dağılımı açısından da oldukça zengin bir yelpaze seçkisine sahiptir (Kerestecioğlu ve Öztan, 2016). Bu noktaya gelmeden önce cumhuriyetin ilk evrelerinde açığa çıkan güvenlikleştirme edinimlerine bakmakta fayda vardır.

Cumhuriyetin ilk evrelerinde çok partili siyasal yaşamın bir gereği olarak kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası da cumhuriyet rejimine karşı olan kesimlerin siyasal hareket sahasına dönüştüğü iddiasıyla güvenlikleştirilen ve kapatılan partiler olmuştur. Şeriat fikrine sahip kesimlerin parti çatısı altında toplandığı ve faaliyet yürüttükleri iddiası dönemin basın metinleri ve siyasal aktörlerin meclis konuşmalarında sıklıkla görülmektedir. Özellikle alımlayıcı kitle tarafından güvenlik tehditinin kabulü, güvenlikleştirici pratikleri mümkün kılan bağlamın ve pratikleri önceleyen kolaylaştırıcı koşulların oluşmasıyla ilgilidir. Şeyh Sait Ayaklanması ve İzmir Menemen olayları güvenlikleştirici bağlamın ve kolaylaştırıcı koşulların oluşmasında etkili olan iki önemli olaydır. Bu olaylar sonrasında oluşan siyasal ve toplumsal atmosfer, rejimin tehlikede olduğu ve çok partili siyasal yaşama geçiş koşulları için henüz erken bir aşamada bulunduğu yönündedir. Siyasal aktörlerin ve alanyazınında fonksiyonel aktör olarak ifade bulan basının konu özgülünde ve bir bütün olarak Türkiye siyasal yaşamının tamamında edindiği güvenlikleştirici konum oldukça önemlidir. Miş'e göre cumhuriyet boyunca güvenlikleştirme süreçlerinde gazeteler çok önemli bir işlev görmüştür; haberlerin veriliş biçimi, kullanılan manşetler, haberlerin köşe yazarlarının düşünceleri ile dolaşıma sokularak tartışılması kaanatlerin pekişmesi ve yerleşmesinde hayati bir öneme sahiptir (Miş, 2012, s. 99).

Siyasal aktörlerin tehlike/tehdit ekseninde çerçeveselendirdiği olgu ve nesnelere, basın yoluyla tekrarlanan ve yeniden inşa edilen söylem biçimleri üzerinden alımlayıcı kitleye aktarılmaktadır. Türkiye siyasal yaşamında inşa edilen güvenlikleştirici siyaset anlayışı ve söylemi genel itibarıyla rejimin bekası ve vatanın bölünmez bütünlüğü ekseninde tekrarlanan söylem biçimlerini barındırmaktadır. Bu duruma örnek olarak 1940-1950'lerde yaşanan bir dizi olay güvenlikleştirme ve linç kültürünün oluşumu ve kaynakları açısından oldukça önemlidir. Zekeriya ve Sabiha Sertel'in sahibi olduğu Tan gazetesi baskını güvenlikleştirmenin hem siyasal elitler hem de fonksiyonel aktör konumundaki basın organları tarafından inşa edilmesine iyi bir örnektir. SSCB(Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) ve komünizm propagandası yaptığı yönünde imlenen ve tehlikeli addedilen Tan gazetesinin binası ve matbası Hüseyin Cahit'in 3 Aralık 1945'te Tanin gazetesinde yayınlanan "Kalkın Ehli Vatan" başlıklı yazısının ardından binlerce kişinin baskınına uğramış ve tahrip edilmiştir. Dönemin basın organları, Tan gazetesi baskınında siyasal elitlere paralel geliştirdiği güvenlikleştirici haber dilini; 1948 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesindeki 4 öğretim görevlisinin komünist

oldukları gerekçesiyle tasfiye edilmesinde de tekrarlamıştır(Şimşek, 2021, s. 49-72). Aynı dönemlerde Sabahattin Ali ve Nazım Hikmeti'nde komünist imgelemi üzerinden vatana ihanetle suçlanarak güvenlikleştirmeye maruz kaldığını görmekteyiz. 6-7 Eylül 1955'de İstanbul merkezli yaşanan ve İzmirli'de kapsayan pogrom, gayri-müslüm kesimlerin güvenlik bileşenleri etrafında nasıl işaretlendiği ve kodlandığına ilişkin önemli bir tarihsel kesit olarak görülmelidir. DP(Demokrat Parti) yanlısı yayın çizgisiyle bilinen Ekspres gazetesi ve radyo haberlerinde Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba atıldığı haberi yayınlanmış, ardından gelişen linç saldırıları sonucunda Rum, Ermeni ve Yahudi gayri-müslümleri kapsayan geniş bir linç hareketi gerçekleşmiştir. Dönemin Başbakanı Menderes ve Bakanlar verdikleri demeçlerde basını kışkırtıcı haberler yayınlamakla suçlamış, olayların arkasında komünistlerin parmağının olduğu şüphesini dillendirmiştir (Şimşek, 2021, s. 100-105). Komünist parmağı şüphesi tehlike ve kötücül olan üzerinden inşa edilen komünist imajın/eşkalın güvenlikleştirme süreçleri ve edinimleri açısından işlevsel aparat olarak kullanılabilirliğine iyi bir örnektir.

Demokratik işleyiş ve tahayyüllerin sekteye uğradığı darbe süreçleri, güvenlikleştirici söylem biçimlerinin kullanıldığı dönemler olmaktadır. 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1998 (Postmodern darbe olarak nitelenen süreç) darbeleri ve darbe sürecine giden siyasal söylem ve pratikler güvenlikleştirme siyaseti açısından oldukça önemlidir. Darbe öncesinde siyasal ve toplumsal yaşantının tehlike ve risk etmenleri ile karşı karşıya olduğunun gerek siyasal aktörler gerekse de fonksiyonel aktörler tarafından söylemler aracılığıyla inşası, Türkiye siyasal yaşamında hakim olan güvenlik ikliminin başat bir özelliğini ortaya koymaktadır. 27 Mayıs 1960 darbesine giden siyasal ve toplumsal süreçler de güvenlikleştirmenin çok yönlü ve aktörlü niteliğine işaret etmektedir. Ordu'nun Demokrat Parti iktidarına son vererek oluşturduğu siyasal süreç; güvenlikleştirme ediniminin militer pratikleri kullanan aktörlerle devreye girmesine de örnek oluşturmuştur. DP'nin askeri darbe sonucu kapatılması siyasal alanın sınırlarını belirlemede ve siyasi partileri güvenlikleştirmede askeri, güvenlikleştirici aktör olarak ön plana çıkarmıştır (Miş, 2012, s.165).

DP'nin güvenlikleştirilmesinde siyasal aktörlerin kullandığı irtica vurgusu/söylemi önemli bir noktada yer almaktadır. 27 Mayıs darbesini önceleyen süreçte siyasal aktörlerin, dinin siyasete alet edildiği ve politik rejimin kurucu ilkelerinden sapıldığı yönündeki eleştirileri, güvenlikleştirme açısından hem toplumsal mobilizasyona hem de ordunun mobilizasyonuna etki etmiştir. Özellikle 1950'lerin ikinci yarısından itibaren İsmet İnönü ve DP temsilcileri arasındaki mecliste yaşanan sert tartışmalar, güvenlikleştirme açısından üzerinde durulması gereken konuların başında gelmektedir. İnönü'nün cumhuriyetin kurucu kadroları arasında yer alması, önde gelen bir aktör olması ve aynı zamanda askeri kökenli oluşu hem toplum nezdinde hem de ordu mensupları üzerinde etkin bir rol oynamasını ve söylemlerinin yarattığı ikna gücünün kapasitesini arttıran etkenlerdir. 1959 yılının Mayıs ayında İstanbul ve Ankara'da öğrenci hareketleri neticesinde yaşanan olaylara bağlı olarak ilan edilen sıkıyönetim, güvenlikleştirici ve fonksiyonel aktörler tarafından siyasal alanın dışında bir çözüm için kullanılmıştır (Miş, 2012, s. 187-209).

27 Mayıs darbesine giden süreçte güvenlik sorunları temelinde algılanan bağlam ve güvenlik çözümlerinin kullanılmasına ikna olacak alımlayıcı kitlenin oluşması, güvenlikleştirme pratiğinin askeri darbe olarak vücut bulmasını beraberinde getirmiştir. Türk siyasal yaşamında gerçekleşen ilk darbe olması ve darbenin rejimin güvenliğini korumak amacıyla gerçekleştirildiğine yönelik algı ve söylem inşası, Türkiye siyasetinde daha sonraları görülecek olan darbe mekanizmalarının kendisini meşrulaştırma sürecindeki söylem biçimlerine örnek teşkil edecektir. Özellikle 27 Mayıs ve 12 Eylül darbeleri ordunun erk temelli ‘asayiş tesis etme rolünü’ kamusalda oynadığı, ‘anarşiye son vererek’ sükuneti inşa ettiği ‘resmi politika’ çizgisinin en belirgin örnekleridir. Ordu’nun siyasal ve toplumsal yaşama ilişkin kendi üzerinden inşa etmeye çalıştığı güvenlik sağlayıcı olma sorumluluğu, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 darbelerinde de tekrarlanan bir pratik olmuştur. Miş’e göre “Türkiye siyasal hayatında siyasetin güvenlikleştirilmesi olgusunun süreklilik içerisinde ele alınmasında en önemli duraklardan birisi 12 Eylül askeri darbesidir” (Miş, 2012:s.252).

Darbe ile birlikte siyasal ve kamusal alanı oluşturan tüm düşünce kuruluşları kapatılmış ve siyasal aktörlere siyaset yasağı getirilmiştir. Özellikle 12 Eylül 1980 darbesi güvenlik kaygısının ve istencinin toplum nezdinde edindiği bağlam açısından oldukça farklı bir evre olarak ifade edilebilir. Darbe öncesindeki çatışma ve toplumsal güvensizlik algısı, darbenin toplumsal tabandaki ikna aşaması ve meşruiyetini de güçlendiren bir olgu olmuştur. Toplum ve birey nezdinde hissedilen güvensizlik hali askeri darbeye gelen güvenlikleştirme edimlerinin toplumsal kabulünü de sağlamlaştırmıştır. Bu dönemde fonksiyonel aktör olarak ifade bulan basın da neredeyse tamamen askeri aktörlerin, güvenlikleştirici söylemlerini dolaşıma soktuğu ve ürettiği görülmüştür (Miş, 2012, s. 261).

12 Eylül darbesi ABD menşeli ‘*milli güvenlik*’ paradigmasının kabulü ve kurumsallaşması açısından da önemli bir kırılmayı ifade etmektedir. Milli Güvenlik Kurulu’na ilişkin 1982 Anayasası’nın 118. maddesinde yer alan kararlar ile birlikte askeri vesayet, toplumsal ve siyasal alanın tüm damarlarında belirleyici olma amacı taşıdığı görülmektedir. Bu kararların özünde güvenliğe ilişkin belirleyici tek aktörün Ordu güçleri ve kademesi olması yatmaktadır. Böylece ‘MGK anayasal bir danışma organı olmaktan uzaklaşarak’ daha sonraki dönemlerin pratik yansımalarında görülen güvenlikleştirici politik yönelimi tayin eden aktör konumuna yerleşecektir (Şarlak, 2022, s. 159).

Güvenlikleştirme pratiği ve söylemlerinin işlevsel olabilmesi için alımlayıcı kitlenin tehlike/risk öğelerinin varlığına ikna olması gerekmektedir. Türkiye siyasal yaşamında görülen askeri darbe pratikleri de güvensizlik hali/olgusu üzerinden inşa edilen güvenlikleştirme pratiklerine iyi bir örnektir. Türkiye’deki diğer bir güvenlikleştirme siyasetine konu olan süreç ise 28 Şubat öncesi ve sonrasında yaşanan pratik ve söylemler bütünüdür. Ordu daha önceki darbelerde olduğu gibi 28 Şubat’ta yönetime el koymamış, muhtıra yayınlamamış, farklı yöntem biçimleri üzerinden benzer güvenlikleştirme süreci inşa etmiştir. Yargı ve basın mensuplarına verdiği brifingler, güvenlik belgelerinde işaret ettiği/çerçvelendirdiği hususlar, dönemin Refah partisi hükümetini ve belediyelerini

irtica fikirlerine yakın kesimlerin hareket sahası olarak gördüğünü anlatan temalar içermektedir. Özellikle ordunun fonksiyonel aktörler ile kurduğu ilişki ve iletişim stratejisi Güvenlikleştirmenin toplumsal mobilizasyonuna yoğun bir katkı sağlamıştır. RP hükümetine mensup siyasi aktörlerin ve belediyelerin gerçekleştirdiği pratikler ve kullandığı söylemler, güvenlikleştirici politikaların devreye gireceği bağlamı ve alımlayıcı kitlenin algısını yönlendiren etkenlerin başında gelmektedir. 28 Şubat süreci Türkiye tarihinde gerçekleşen diğer darbelerden farklı bir yöntem biçimine sahiptir. Siyasal alanın ve yürütme erkinin askeri yöntemlerle tasfiyesi yerine, güvenlikleştirici söylem inşasının ön plana çıktığı pratikler ile siyasal alan ve alımlayıcı kitle üzerinde istenen etki uyandırılmıştır. Ordu kurumsal olarak kamuoyuna açıklamalarda bulunarak alımlayıcı kitleyi şekillendirirken, ordu mensubu üst düzey yetkililer medyaya sürekli demeçler vererek krizi yoğunlaştırmıştır (Miş, 2012, s. 322-323). Böylece güvenlikleştirme sürecinde ve siyasetinde, diğer darbelerden daha fazla fonksiyonel aktörlerin etkin olduğu bir darbe süreci yaşanmıştır.

Türkiye’de güvenlikleştirilen olgu ve kesimler dönemselsel olarak değişmekte, politikalar farklılaşmakta güvenlik riskleri ve parametreleri dönüşmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında baskın güvenlikleştirme edimini rejimin politik doğası ve iç siyasette açığa çıkan eğilimler üzerine iken Soğuk Savaş döneminde dış politikaya ve konjektürel gelişmelere bağlı olarak komünizm tehlikesi, yoğun olarak dolaşımda tutulan/inşa edilen güvenlikleştirme pratiği olmuştur. Dış politikada yaşanan gelişmeler iç siyasetin ve toplum yaşamının güvenlikleştirilmesi ve militarizasyonunda öne çıkan olgular olmuştur. 1950’lerin ortasından sonra Kıbrıs meselesi ve başta Yunanistan olmak üzere komşu ülkelerle yaşanan sorunlar, proaktif ve reaktif güvenliğin inşasında kullanılan tehdit/risk unsurları olarak öne çıkmaktadır. 1990’lara gelindiğinde ise ulusal bölücülük ve irtica güvenlik sorunu olarak tanımlanmıştır. Bu noktada konjektürel ve içsel etmenlere bağlı olarak dönüşen güvenlik algısı ve tehdit unsurları Şarlak’ın da işaret ettiği ironik bir değişimin doğasını yansıtmaktadır. Milli güvenlik devletinin komünizm tehlikesine karşı destekleyici unsur olarak gördüğü siyasal islam, 1990’lardan itibaren tehdit unsuru olarak tanımlanmıştır (Şarlak, 2022, s. 324). Bu durum güvenlikleştirilen kesimlerin ve güvenlikleştirici veya güvenliği destekleyici aktörlerin politik iktidar/güç ilişkilerine bağlı olarak değişebileceğine ilişkin önemli bir detaydır. 1982 anayasasının MGK özgülünde ordu için sağladığı hareket sahası ve normatif belirleyicilik durumu 1990’lar boyunca karşılaşılan sorunlara karşı devreye sokulan ‘istisna hal’ yönetiminin de temelinde yatan *gri* alanı işaret etmektedir. Agamben’in de üzerinde durduğu bu nokta kuralın kendi kendisini askıya alarak, istisnaya yol açması ve kendisini istisna olarak sürdürmek suretiyle kendisini kural olarak tesis etmesidir (Agamben, 2013, s. 29). Olağanüstü hal yönetimi kapsamında Güneydoğu Anadolu Bölgesinde oluşan sorunların yasa dışındaki şiddeti ve keyfiliği içeren yöntem biçimleri üzerinden sürdürülmesi ebedi güvenlikleştirme iklimine saplanan siyasal ve kamusal alan gerçeğine evrilmiştir. Ordu’nun siyasal ve toplumsal alan üzerindeki vesayetçi yaklaşımı, tehlike/risk etmenleriyle donatılan düşman imgeleri karşısında toplumsal ve siyasal mobilize eden bir devreyi karikatürize etmektedir. Güvenlikleştirme teorisinin tüm bileşelerinin

tamamlandığı bir devreyi karikatürize eden 90'lar kamusal tartışmaların değersizleşmesine ve farklı kamusalılıkların güvenlikleştirilerek günümüze değin süren çatışma dinamiklerinin derinleşmesinde önemli bir dönemeç olmuştur. Olağanüstü zamanlar ve olağandışı olgular olarak ifade bulan risk/tehdit durumları, siyasal alanın güvenlik politikası ve konseptleri etrafında yeniden ve bir yanıyla farklı bir tarzda açığa çıkmasına sahne oldu. Güvenliğin kendisi temelleri itibariyle güvencesizliğin mukayesesinde anlam kazanır; güvenlikleştirmeye ilişkin politika ve yönseme de güvende olmama halinin açığa çıkması veya güvenlik tehditlerinin inşasıyla eşgüdümlü bir seyir izler. İstisna hal tanımlaması ve içeriğiyle örülen güvenlikleştirici politikalar zaman içerisinde toplumun belirli kesimlerinin güvende olmama/kendini güvende hissedememe haline evrilmiştir. 1980'lerin son çeyreğinden başlayarak 2002 yılına değin süren ve 15 Temmuz darbesi sonrasında tekrar devreye giren OHAL rejimi veya çeşitli akademik tartışma metinlerinin yeni bir bağlamsallık etrafında tanımladığı 'Modüler OHAL Rejimi- Mobil OHAL Yönetimi' Türkiye'deki güvenlikleştirici siyasetin, temel muhtevasını anlamlandırmak ve tarihselliğini serimlemek için oldukça önemli bir yere sahiptir (Kaliber, 2023, ss. 155-177; Arslanalp ve Erkmen, 2023, ss.179-202).

28 Şubat sürecinde askeri vesayetin irtica temelli tehdit ve risk taşıyıcısı olarak güvenlikleştirdiği mağdur kesimlerin temsilcisi olarak şekillenen ve mobilize olan AK Parti, siyasal iktidarını toplum nezdinde kurumsallaştırdığı ve meşrulaştırdığı 2007 seçimleri sonrasında askeri kurumların siyaset üzerinde sürdürdüğü vesayetçi anlayışla hesaplaşma içerisine girdi. Sivil ve demokratik normlar ekseninde tanıtılan bu süreç beklenildiği gibi olmadı; bu süreç politik ve kamusal alanlardaki tehdit unsuru olarak görülen kesimlerin tasfiyesine evrildi. O tarihten günümüze değin olan toplumsal, siyasal ve hukuksal gelişmelere bakıldığında Türkiye'nin tersten bir vesayet siyasetinin doğuşuna tanıklık ettiği görülmektedir (Şarlak, 2022, s. 317).

Türkiye'nin güvenlik anlayışında önemli bir dönüşümün 2000'lerden itibaren yaşandığı söylenebilir. Bu dönüşümün ana aktörlerinden birisi Adalet ve Kakınma Partisi (AKP) iktidarı AB ile müzakereler ve reform sürecinin başladığı 1999'lardan başlayan yakınlaşmayı AB uyum paketleri ile devam ettirmiştir. 2000'ler sonrası başlayan bu yeni dönemin bir başka önemli dönüşüm ise AKP iktidar ve Dış İlişkiler Bakanı Ahmet Davutoğlu özelinde belirginleşen dış politika anlayışıdır. Bu yeni dış politika ve güvenlik anlayışı komşularla "sıfır sorun" politikasını benimseyerek, eskiden güvenlikleştirilmiş olan bazı konuların terk edildiği ve yeni güvenlikleştirme konularının doğduğu bir döneme yol açmıştır. Özellikle Arap Baharı ve Suriye İç Savaşı ve sonrasında başlayan göç dalgasıyla devam eden bu süreç Türkiye'de güvenlikleştirilen yeni konuların oluşmasına da zemin hazırlamıştır (Aktaş, 2011, s. 32-33; Özdemir, 2019, s. 95).

Günümüzde ise muhalif kesimlerin, göçmenlerin ve yer yer Batı ifadesi ile tanıtılan Avrupa siyasal/kültür edinimlerinin dahi güvenlikleştirildiğini görmekteyiz. Özellikle son dönemlerde siyasal iktidarın karşıtlıklar üzerinden inşa ettiği ve yerli/millî olmama ekseninde tanımladığı muhalifler, kimi zaman terör örgütleriyle işbirliği temasıyla kimi zaman ise dış mihrak ifadesiyle anlam kazanan beşinci

kol faaliyetiyle suçlanabilmektedir. Bu güvenlikleştirme edinimi ve söylemleri, iç siyasette yaşanan bazı gelişmelere bağlı olarak dolaşımda tutulan ve güncellenen bir olgu olmuştur. 2013 yılında gerçekleşen “Gezi Parkı Eylemleri”, “Mit Tırları Olayı” ve 15 Temmuz 2016’da yaşanan darbe girişimi, hükümetin ve siyasal aktörlerin, uzun soluklu güvenlikleştirici söylem setlerini oluşturdukları ve referans gösterdikleri olaylar olmuştur. Özellikle 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yedi kez uzatılarak iki yıla yayılan OHAL süreci siyasal ve toplumsal alanın kalıcı biçimde güvenlikleştirilmesinin yolunu açmıştır (Şarlak, 2022, s. 331). Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile birlikte Üniversite rektörlerinin, ordu ve emniyet mensublarının, kamu personellerinin ataması tek bir kişiye bağlanmıştır. Toplumsal ve siyasal yaşamda ordunun vesayetçi anlayışından şikayetle, politik dilini bu alandaki sivilleşme/demokratikleşme yatırımlarına kanalize eden siyasal aktörler, kendi siyasal iktidarlarında güvenlikleştirme süreçlerini bir yönetimsellik tekniği olarak kullanmayı tercih etmektedir. Türk sağ’ının politik dili, düşman imgeleri, tarihsel anlatı kalıpları ve ideolojik argümanları; karşısındakini tehlikeli ve sapkın görmeye meyleden bir haleti ruhiyeden beslenmektedir. Bize ait olanın ele geçirilmesi veya *sapkın* ve *ahlak* yoksunluğu etrafında imgelenen Batı’nın kültüralizmi tarafından egemenlik altına alınmak, sağın ideolojik metinleri ve komplo siyasetine bel bağlayan kabuslarının temel içeriğidir. Alarmist reaksiyonellik etrafında anlam bulan bu davranış kodları, kendisinden olmayan tüm öge ve varlıkları tehlikeli/kirli sayarak güvenlikleştirmektedir.

12 Eylül darbesinden bu yana ülke genelinde, siyasal ve toplum yaşamında açığa çıkan güvenlikleştirme pratikleri ve söylemleri dönemsel olarak farklılık gösterse de benzer parametreler üzerinden inşa edilmektedir. Türkiye’de göç ve göçmenliğin güvenlikleştirilmesi sürecini eleştirel zemine tartıştıkları makalelerinde Rumelili ve Karadağ (2017), Suriyeli sığınmacılar özelinde Türkiye’de göçmenlerin işsizlik, terörist saldırılar, dilencilik ve salgın hastalıklar gibi birçok siyasal sosyal ve ekonomik sorunun nedeni olarak görülerek güvenlikleştirildiklerini söylemektedir. Yakın tarihimizde örneğin 2023 yılında gerçekleşen genel seçimleri de göçmenlere yönelik güvenlikleştirme pratiklerinin ve güvenlikleştirme söyleminin siyasal elitlerin söyleminde nasıl kullanıldığına tanık olmuştur. İktidar, muhalefeti terör örgütleri ile işbirliği üzerinden güvenlikleştirirken; muhalefet, iktidarın göç politikalarını ve göçmenleri güvenlik sorunu ekseninde güvenlikleştirmiştir. Seçimlerde tehdit/risk ve biz/onlar ayrımsallığı temelinde inşa edilen güvenlikleştirme pratiği, Türkiye’nin gelecek dönemlerinde de sıklıkla yaşayacağı olgular olacaktır.

1.5. Türkiye’deki Güvenlikleştirme Alanyazını

Güvenlikleştirme alanyazınına ilişkin akademik ilgi ABD ve Avrupa akademik çevrelerinde olduğu gibi Türkiye’de de uzun bir geçmişe sahip değildir. Güvenlikleştirme politikalarını konu alan akademik çalışmaların ağırlıklı olarak uluslararası ilişkiler ve kamu yönetimi disiplinleri içerisinde yapıldığı ve 2010 yılı sonrasında yoğunlaştığı görülmektedir. YÖK(Yükseköğretim Kurumu) Ulusal Tez Merkezi üzerinde “güvenlikleştirme” anahtar kelimesi ile yapılan bir taramada 79 teze ulaşılmıştır.

Bu bölümde Türkiye’de güvenlikleştirme ve göçün güvenlikleştirilmesi konularında olan akademik çalışmalardan örnekler verilecektir.

Teorik ve kuramsal hatların serimlendiği ve güvenlikleştirme çalışmalarında yer alan yaklaşımların karşılaştırmalı perspektiften değerlendirildiği önemli bir çalışma Sinem Akgül Açıkmeşe’ye ait 2008 tarihli “*Kopenhag Okulu ve Realist Güvenlik Çalışmaları’nda Aktör, Tehdit ve Politika: Avrupa Güvenliği Üzerine Bir Değerlendirme*” başlığını taşıyan doktora tezidir. Açıkmeşe’nin çalışması güvenlikleştirme okuluna ilişkin kuramsal tartışma ve okuma biçimlerinin geliştirildiği Türkiye’deki güvenlikleştirme alanyazınındaki önemli ve ilk metinlerin başında gelmektedir.

Türkiye özgülünde güvenlikleştirme teorisinin araştırma izleği olarak temellendirildiği çalışmalardan bir diğeri ise Nebi Miş’in “*Güvenlikleştirme Teorisi ve Türkiye’de Güvenlikleştirme Siyaseti*” başlıklı ve 1923-2003 tarihsel aralığını kapsayan ve 2012 yılında sunulmuş doktora tezidir. Miş, Türkiye’deki siyasal alanın güvenlikleştirme pratikleri ve politikaları üzerinden değerlendirilmesini erken cumhuriyet döneminden ele alarak çok partili siyasal yaşama ve güvenlikleştirme politikalarının yoğunlaştığı darbe süreçlerine değin takip etmiş; güvenlikleştirmenin nasıl inşa edildiği ve işletildiğini betimlemeye çalışmıştır. Kübra Aydınli’nin 2015 yılında tamamladığı “*Türkiye’nin Göç Rejiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi: Güvenlikleştirmeye Karşı İnsan Hakları?*” başlıklı yüksek lisans tezi ise Türkiye’nin göç yönetimini güvenlikleştirme yaklaşımı ve insan hakları ekseninde incelemiş ve bu iki konunun Türkiye’de göç politikaları üzerinde ne kadar etkili olduğunu uluslararası ilişkiler perspektifinden ele almıştır.

Bu tez çalışmasının konusunu da oluşturan göç ve güvenlikleştirme bağlamını ele alan ilk tez çalışması Rana Askerzoy tarafından 2017 yılında hazırlanmış olan “*Uluslararası göçün güvenlikleştirme politikalarına etkisi: Almanya örneği*” başlığını taşıyan yüksek lisans tez çalışmasıdır. Yazar bu çalışmada uluslararası göçün güvenlikleştirme politikalarına etkisini Almanya örneği üzerinden anlamaya çalışmıştır. Avrupa Birliği ve Almanya’ya uzanan göç dalgasının Almanya’nın göç ve güvenlik politikalarına olan etkisi araştırılmıştır. Göç ve güvenlikleştirme konusunda yapılmış bir diğer çalışma Sevinç Çetinkaya’nın 2018 yılında tamamladığı “*AB Göç Politikalarının Güvenlikleştirme Ekseninde İncelenmesi*” başlıklı yüksek lisans çalışmasıdır. Bu çalışma Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme yaklaşımından hareket ederek AB’nin değişen göç politikalarını ve özellikle Suriye’de yaşanan iç savaş sonrası olan göçün AB için nasıl bir güvenlik problemi olarak görüldüğünü ve bu göçün kontrol altına alınması ve yönetilmesine yönelik politikaları incelemiştir. Okan Gülbak’ın “*Ak Parti Döneminde Türkiye’nin Suriye Politikasını Anlamak: Güveniksizleştirmeden Güvenlikleştirmeye*” başlıklı yüksek lisans tezinde güvenlikleştirme teorisi Türkiye’nin Suriye politikasını anlamının en iyi yolu olduğu ve bu politikanın önce güvenilsizleştirme olarak başlayıp daha sonra güvenlikleştirme ile ilerlediğini ortaya koymuştur.

Alanyazınındaki önemli çalışmalardan birisi de Suriye İç Savaşı sonrasında iki ülke siyaseti ve diplomatik ilişkilerin çözümlenmesine imkân sağlayacak Alitunç Özdemir'e ait 2019 tarihli *“Türkiye'nin Suriye Politikalarının Güvenlikleştirme Teorisi Kapsamında İncelenmesi: 2011-2015”* başlığını taşıyan yüksek lisans tezidir. Suriye iç savaşı sonrası yaşanan geliştirmeleri ve Türkiye'nin güvenlik politikalarındaki değişimi Kopenhag Okulu güvenlikleştirme yaklaşımı bağlamında ele almıştır.

Güvenlikleştirme ve medya konularını odağına alan ilk çalışma 2019 yılında Zehra Doğan'ın *“Güvenlikleştirme Süreçlerinde Medyanın Rolü: 28 Şubat Örneği”* isimli çalışmasıdır. Polis Akademisi'nde Uluslararası Güvenlik alanında gerçekleştirilen doktora tezi çalışması Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımını esas alarak güvenlikleştirme süreçlerinde medyanın rolünü ana akım medya üzerinden sorgulanmış ve medyanın 28 Şubat sürecinde güvenlikleştirme sürecinde gördüğü işlevi ortaya koymuştur.

Göç ve güvenlikleştirme konusunu odağına alan çalışmaların 2020 yılı ve sonrasında niceliksel olarak artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu çalışmalardan ilki Çağdaş Ünal Dikçe'nin *“Türkiye'de Siyasi Elitlerin Suriyeli Göçmenlere Yönelik Söylemlerinin Güvenlikleştirme Kuramı İle Analizi”* başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Türkiye'de Suriyeli göçmenlere yönelik söylemi AKP ve CHP'li güvenlikleştirici aktör konumunda olan iki siyasetçinin (Kemal Kılıçdaroğlu ve Recep Tayyip Erdoğan) olan siyasetçilerin güvenlikleştirici ve güvenlik dışılaştırıcı söylemlerini Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirici kuramı çerçevesinde incelendiği bir araştırma olma özelliği taşımaktadır. Güvenlikleştirme ve göç konusunu ele alan bir diğer çalışma Elif Sütçü'nün 2020 tarihli *“Avrupa'da Bir Güvenlikleştirme Konusu Olarak Göç”* başlıklı yüksek lisans tezidir. Bu tezde uluslararası göçün Avrupa'da nasıl bir güvenlikleştirme sorununa evrildiği Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme kuramı çerçevesinde ele alınmıştır. Selin Kabacaoğlu'nun karşılaştırmalı bir perspektiften hareketle incelediği *“Siyasi Lider Söylemleri ve Göçün Güvenlikleştirilmesi: Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma”* başlığını taşıyan 2021 yılında sunulmuş olan yüksek lisans tezi ise eleştirel söylem analizi ile ve Kopenhag okulunun kuramsal izleğinden hareketle siyasal liderlerin göç olgusunu güvenlikleştiren söylem biçimlerini incelemiştir.

Ömer Çağrı Tecer'in 2022 yılında sunduğu *“Güvenlikleştirme Yaklaşımı Bağlamında Türkiye'nin Göç Ve Uyum Politikası: Suriyeli Mülteciler Örneği”* başlıklı doktora tezinde ise Türkiye'de göçün doğurduğu sonuçlar, göç ve uyum politikaları güvenlikleştirme yaklaşımı bağlamında incelenmiştir. Nursel Baytar ise yine 2022 yılında *“Türkiye'deki Suriyelilerin Güvenlikleştirme Teorisi Bağlamında Analizi”* başlıklı yüksek lisans tezinde de Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımı çerçevesinde Türkiye'de Suriyeliler'in, siyasiler ve medyanın dilinde nasıl güvenlikleştirildiğini ortaya koymuştur. Uğur Selçuk Aslan'ın 2022 tarihli *“Güvenlikleştirme Yaklaşımı Ve Düzensiz Göçle Mücadele Kapsamında Türkiye'deki Afgan Göçmenlerin Değerlendirilmesi”* başlıklı doktora tezi çalışması ise son yıllarda Türkiye'de sayıca artan Afgan düzensiz göçmenlerin Türkiye kamuoyunda bir

güvenlik tehdidi olarak değerlendirilip değerlendirilmediğini güvenlikleştirme literatüründen yararlanarak anlamaya çalışmıştır. Güvenlikleştirme ve göç konusunda 2022 yılında yapılan bir diğer yüksek lisans çalışması Merve Zorlu'nun "*Kale Avrupası'nda Göç Gerçekliği: Güvenlikleştirme Yaklaşımı*" başlıklı çalışmasıdır. Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde izlediği politikalar, söylem ve uygulama analizi ile incelenmiş ve bu sürecin çok aktörlü bir süreç olarak ilerlediği, göçün sosyolojik ve politik birçok meseleyi açıklamak için kullanıldığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde Avrupa Birliği'nde güvenlikleştirme politikalarını ele alan bir başka çalışma Fatih Çalışır'ın 2022 tarihli "*Bir Güvenlikleştirme Konusu Olarak Düzensiz Göç Ve Avrupa Birliği*" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin göçü güvenlikleştirme ve dışsallaştırma politikaları Kopenhag Okulu'nun yanında Paris Okulu'nun yaklaşımı da karşılaştırmalı analizlerle ortaya konulmuştur.

Avnihan Kırışik'ın "*Siyasal Bir Kavram Olarak Güvenlik: Güvenlikleştirme Ve Güvenlik Dışlaştırma; Türkiye'de Siyasi Partilerin Suriyelilere Dönük Söylemsel Pratikleri*" başlıklı yüksek lisans çalışmasında Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımını kullanarak söylem analizi ile siyasi partilerin Suriyelilere yönelik söylemini analiz etmiştir. Suzan Ezgi Köksal'ın "*Avrupa'da "Göçmen Krizi" Ve "Terör Tehdidi": Güvenlikleştirme Ve Göç Karşıtı Söylem*" başlıklı doktora tez çalışması da Avrupa'ya yönelik artan Suriye, Afganistan ve Irak göçünün AB'nin en öncelikli güvenlik sorunlarından biri haline geldiğini, özellikle popülist sağ partiler politik söylemlerinde göç ve terörü ilişkilendirmeye başladıklarını; Avrupa Parlamentosu'nun çatısı altında bulunan siyasi gruplarının göç karşıtı söylemin inşasına nasıl katkıda buldukları incelenmiştir.

Türkiye'de güvenlikleştirme literatürü açısından önemli bir başka çalışma ise Türkiye İnsan Hakları Vakfı öncülüğünde hazırlanan "*Türkiye'de Güvenlikleştirme Söylem Ve Pratikleri Bileşenler, İşleyiş ve Sonuçlar*" başlıklı rapordur. Türkiye'de 2015 sonrası güvenlikleştirme sürecine ışık tutmayı amaçlamış olan bu rapordan bu tez çalışması kapsamında da faydalanılmıştır. Raporda 2015 sonrasında meydana gelmiş dört vaka ele alınmıştır. Bu vakalar Gezi Davası ve Osman Kavala'nın tutuklanması; 31 Mart seçimleri sonrası HDP'li yerel yönetimlere kayyum atanması; Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi üyelerinin yargılanması ve Cumhuriyet Gazetesi'nin MİT(Milli İstihbarat Teşkilatı) turları haberi ve gazetecilerin yargılanması sürecidir. Rapor, "güvenlikleştirme" kavramı ekseninde ve yukarıda ele alınan dört örnek olay bağlamında Türkiye'de toplumsal alanda güvenlik sorunu teşkil etmeyen birçok meselenin güvenlik sorunu haline dönüştürülerek demokratik siyasetin dışında bırakıldığını ortaya koymuştur.

Yukarıda Türkiye'de güvenlikleştirme alanyazınına dair bir çizilmiş olan çerçevede de görüleceği gibi akademik çalışmalar içerisinde güvenlikleştirme konusunun 2010'lu yıllardan itibaren artmaya başladığı ve bu çalışmaların içerisinde "göç" ve "güvenlikleştirme" konusunu birlikte ele alan çalışmaların sayısının 2020 yılından sonra gözle görünür derecede artmasıdır. Ancak söz konusu çalışmalar içerisinde İletişim Bilimleri ve Gazetecilik alanları içerisinde konuya yaklaşan ve medyanın

göçün güvenlikleştirme sürecinde olan rolünü anlamaya çalışan çalışmaların eksikliğidir. Bu nedenle Türkiye’de göçmenlerin ve göçün güvenlikleştirilmesini haberler bağlamında ve eleştirel söylem analizi ile incelemeyi amaçlaması nedeni ile alanyazını özgün bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

2. GÖÇ, GÜVENLİKLEŞTİRME VE MEDYA

Bu bölümde göç konusunun ve göçmenlik durumunun medyada nasıl güvenlikleştirildiği ve bu süreçte medyanın rolüne odaklanılmıştır. Göç konusunun bir tehdit olarak inşa edilmesi ve bir güvenlik sorunu olarak ele alınması beraberinde bu soruna yönelik acil ve olağanüstü yöntemlerin benimsenmesini meşrulaştırmaktadır. O nedenle bu bölümde öncelikle göç kavramına yönelik bir çerçeve çizilecek, daha sonra Türkiye'nin göç ve göçmen politikasına değinilecek, güvenlikleştirme kuramsal yaklaşımına istinaden göç, göçmenlik ve güvenlik kavramlarına da değinildikten sonra en son olarak medyada göç ve göçmenliğe yönelik söyleme ve göçün medyada güvenlikleştirilmesine yönelik alanyazınına yer verilecektir.

2.1. Göç Kavramı, Göç Türleri ve Göçmenlik

Göç alanında çalışan uluslararası bir örgüt olan IOM (Uluslararası Göç Örgütü/ International Organization for Migration) göçü şemsiye bir kavram olarak, insanların bir ülke içerisinde veya uluslararası bir sınırın ötesinde, çeşitli nedenlerle geçici veya kalıcı olarak yer değiştirmesini ifade eden genel bir anlamda tanımlamaktadır. Bu tanım göçmen işçiler gibi yasal olarak tanımlanmış insan kategorilerinden, kaçak göçmenler gibi statüleri ve hareket yolları yasal olarak tanımlanmayan kişileri ya da uluslararası öğrenciler gibi yasal olarak tanımlanmış grupları kapsamaktadır. Bu bakış açısı ile mültecilerden, yerinden edilmiş kişilere, ekonomik olarak göç edenlerden, aile birleşimi gibi çeşitli nedenlerle hareket eden kişilere kadar çeşitli nedenlerle yer değiştirmeler, göç olarak kabul edilmektedir (IOM, 2013, s. 36). Göç ayrıca tek yönlü bir insan hareketi olarak değil zaman, mekan ve kültürlerin etkileştiği, emeğin sermaye ile buluştuğu bir yaşam mücadelesi (Atasü Topçuoğlu, 2016) olarak da düşünülmelidir.

Göçün sınıflandırılması noktasında göç hareketinin *zorunlu* ya da *gönüllü* yapılmış olmasına ya da göçün gerçekleşme şekline göre *düzenli (yasal)* ya da *düzensiz (yasa dışı)* yapılmış olmasına göre sınıflandırıldığı söylenebilir. *Zorunlu göç* daha çok savaş, kıtlık, çatışma gibi durumlar nedeniyle gerçekleşmekteyken; *gönüllü göç* ise daha iyi yaşam koşullarına kavuşmak adına bir kişisel tercih olarak gerçekleştirilmektedir (IOM, 2013).

Yukarıdaki tarihsel perspektiften sonra düzenli (yasal) ya da düzensiz (yasa dışı) göç tanımlamalarının içeriğine değinmeye geçilebilir. Düzensiz göçün evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) bunu “gönderen, transit geçen ve ev sahibi ülkenin düzenleyici normlarının dışında gerçekleşen hareket” olarak tanımlamaktadır (IOM, 2013). Düzenli göç (*regular migration*) göçün yasal kanallar kullanılarak gerçekleştirildiği durumlar için kullanılmaktadır (IOM, 2013). Çoğu zaman düzensiz göç ile birlikte kullanılmakla birlikte “yasa dışı göç” terimi ise göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretiyle ilgili kullanılmaktadır (IOM, 2013, s. 26). Düvell (2011), Avrupa'dan yola çıkarak yasadışı ve düzensiz göç sınıflandırmalarını etkileyen üç dönüm noktası olduğunu söylemektedir. Bunlardan ilki Soğuk Savaş sonrası Sovyetler Birliği ve bu bloğun çökmesi iken, ikincisi Avrupa Birliği'nin genişlemesi ve sonuncusu ise bu gelişmelerin sonucunda

Avrupa Birliği'ne doğru Doğu Avrupa ülkelerinden yeni göç akışlarının oluşmasıdır. Son on yılda Afganistan ve Suriye'de artan çatışma ve terör olayları ile artan mülteci göçü ile yoğunlaşan güvenlik endişesi de düzensiz göç tanımlamalarını genişletmiştir (Atasü Topcuoğlu, 2012). Son dönemde güvenlik konusu da bahane edilerek, sorunsallaştırılan gruplar daha çok mülteciler ve düzensiz göçmenlerden oluşmaktadır

Türkiye'de düzensiz göçün başlangıcını 1980'lerin başlarına yani bavul ticareti için Türkiye'ye gelen Sovyet bloku ve Doğu Avrupa ülkelerinin vatandaşları ile başlatabiliriz. Daha sonra Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden gelenler ile devam eden bu süreç, 1990'ların ortalarından itibaren ise çeşitli nedenlerle (örn. ev işleri, bakım, eğlence, fuhuş, tekstil, tarım ve inşaat gibi) kayıtdışı olarak çalışmak için gelen göçlere bırakmıştır. Türkiye'de 1990'lar sonrası gelenlerden kayıtdışı olarak işgücüne katılanların dışında, Asya ve Afrika ülkelerinden gelen birçok göçmenin Türkiye'yi Avrupa'ya ya da diğer gelişmiş ülkelere geçebilmek için bir geçiş ülkesi olarak kullandığı görülmüştür. Bu göçlerin bir diğer özelliği ise çoğunlukla insan kaçakçıları vasıtasıyla gerçekleşmesi, Türkiye'ye yasadışı yollarla girmeleri ve yine benzer şekilde Türkiye'den ayrılmakta ya da ayrılmayı denemektedirler (Mirekoç, 2009). 2000'lerden itibaren ise Türkiye ilk olarak Suriye'de yaşanan iç savaş ve 6 milyondan fazla Suriyelinin ülke içinde yaşadığı yeri değiştirmesine yol açan hareketlilik ile Türkiye yaklaşık 3.7 milyon sığınmacıyı kabul etmiş ve dünya çapında en fazla mülteci barındıran ülke olmuştur (BMMYK, 2022).

Türkiye'de göç konusu tartışılırken bir kavram karmaşası da dikkati çekmektedir. Öyle ki "sığınmacı", "göçmen" ve "mülteci" kavramları birçok yerde birbirinin yerine kullanılabilir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK/UNHCR), medya ve kamuoyunda bu terimlerin bir çok yerde aynı anlamda kullanıldığını, ancak terimler arasında hukukî farkların bulunduğu dikkat çekmektedir. BMMYK'ye göre göçmen sözcüğü şemsiye bir kavram olarak yasa yapıcılar, medya, uluslararası kuruluşlarca hem göçmenleri hem de mülteci ve sığınmacıları tanımlayan ortak bir terim kullanmaktadır (UNHCR, 2016).

Mültecilik statüsü İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeniden şekillenen uluslararası ilişkiler arenasında Milletler Cemiyeti yerine kurulan Birleşmiş Milletler (BM) tarafından kullanılmış bir kavramdır. BM mülteciliğin uluslararası kabulüne ve tanımlanmasına yönelik önemli adımlar atmıştır. Birleşmiş Milletler öncülüğünde mültecilerin hukuki statüsünü belirleyen 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ile birlikte imzacı ülkeler tarafından garanti altına alınmış olan mültecilik konusunda uluslararası kabul gören iki belgeden birisi 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi ve diğeri Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü'dür. Mülteci tanımı üzerine, ilk ortaya çıktığı belgeden bugüne kadar bazı değişiklikler yaşanmış olmasına rağmen ana hatlarının aynı şekilde kaldığı söylenebilir. Birleşmiş Milletler'in mültecilerin durumunu düzenleyen önceki milletlerarası anlaşmaları tekrar gözden geçirerek oluşturduğu 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi, çok uluslu bir Sözleşme olmasının yanında, genel olarak mültecilik statüsünü tanımlayan, mültecilerin haklarını genişletmeyi ve ülkelerin sorumluluklarını tanımlamayı amaçlayan bir düzenlemedir. Bu sözleşme 141 ülke tarafından

imzalanmış ve hem mültecilere hem de sığındıkları ülkelere çeşitli hak ve sorumluluklar yüklemiştir. Sözleşme, mülteciliği ırkı, dini, tabiiyeti, sosyal sınıfı, siyasi düşünceleri veya bir gruba aidiyeti nedeniyle zulme uğrama korkusu yaşayan, bu nedenle vatandaşı olduğu ülke sınırlarını terkeden ve bu ülkenin korumasından yararlanamayanlar ya da yararlanmak istemeyenler olarak tanımlamıştır. Bu mülteci tanımı, 1 Ocak 1951 öncesi gerçekleşen ve Avrupa’da meydana gelmiş olaylar nedeniyle ülkesini terk etmiş kişileri kapsamakta ve “zaman” ve “yer” bakımından iki kısıtlama içermektedir. Sözleşme’nin 1 Ocak 1951 sonrasında ve Avrupa dışında zulüm gören ve bu zulüm nedeniyle ülkesini terk etmek zoruna kalmış insanları kapsamaması ve dolayısıyla uluslararası toplumun ihtiyaçlarına tam anlamıyla cevap vermediği eleştirileri dile getirilmiştir; 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin bu kısıtlılığı Ek Protokol (1967 Protokolü ya da New York Protokolü) ile Sözleşme’den çıkartılmıştır (Göç Araştırmaları Derneği, 2021, s. 9).

Sığınmacı kavramı ise yukarıda değinilen mültecilik sürecine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. IOM’a göre sığınmacı; “zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin başvurusunun sonucunu bekleyen kişi” olarak tanımlanmıştır. 1951 Cenevre Sözleşmesi uyarınca sığınma hakkı, uluslararası bir haktır ve imzacı devletler sığınma arayan insanlara bu statüyü vermelidir (IOM, 2013, s. 74).

Yukarıda görüldüğü gibi farklı tanımlamalar ile ele alınsa da genel hukuki çerçevesi BM 1951 tarihli Sözleşme ile çizilen mültecilik statüsünü de içine alan göçmenlik durumu izleyen yıllarda farklı sosyal ve siyasal gelişmelerden etkilenerek şekillenmiştir. Günümüzde göçle birlikte gelişen insan hareketliliklerinin hem nedenleri hem de hacmi genişlemekte; bu nedenle göç tüm dünyayı etkileyen ve ilgilendiren uluslararası ve küresel bir konu olarak ele alınmaktadır. Göçlerin aynı zamanda hem iç hem de uluslararası politika alanını şekillendiren etkisi ise her geçen gün daha fazla göze çarpar hale gelmektedir.

2.2. Türkiye’nin Göç ve Göçmen Politikası

Türkiye kuruluşundan bu yana farklı dönemlerde ve farklı şekillerde göç ve sığınma hareketlerine sahne olmuştur (Mirekoç, 2009). Türkiye’de göçlerin tarihçesini ele alan çalışmalar zamansal olarak üç dönemde ele alınmaktadır. Bunlar ilki 1923-1950 Dönemi, ikincisi 1950-1980 Dönemi ve son olarak 1980’lerden günümüze kadar olan ve bir kısmı Türkiye’yi taransit ülke olarak gören göçlerin arttığı dönemdir. Güvenlikleştirme bağlamında bakıldığında ise bu göçlere yönelik politikaların farklılık gösterdiği, hepsinin güvenlik endişesi ile karşılanmadığı söylenebilir. Bu dönemler kendi içinde de başka karakteristik dönemlere ayrılmaktadır. Aşağıda bu üç dönem ve alt dönemleri kısaca açıklanacaktır.

1923-1950 Dönemi Osmanlı İmparatorluğu’nun son yıllarından başlayarak Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu ve 1950’li yıllara kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde yaşanan

göçler ulus-devlet yapılanmasının bir parçası olarak, özellikle eski Osmanlı topraklarından Türkiye'ye doğru yapılan göç hareketleridir (Bayındır Goularas ve Sunata, 2015, s. 16). Bu dönem 1920'li yılların başında Müslüman olmayan nüfusun Türkiye'den, Türk ve Müslüman kimlikli nüfusun ulusal sınırların dışından Türkiye'ye göçü ile birlikte erken Cumhuriyet döneminde göç iskan ve nüfus politikalarıyla bir yandan nüfusu az olan Türkiye'de nüfusun arttırılmasına diğer yandan ise ulus-devlet inşasında nüfusun türdeş hale getirilmesini amaçlamıştır (Mirekoç, 2009). Bu bağlamda, Balkanlar ve Kafkasya'dan olan göçler ve göçmenleri "muhacir" ve "mülteci" olarak ele alırken, bu doğrultuda da dönemin iskân politikaları belirlenmiştir. İltica konusunda ilk düzenleme 1934 tarih ve 2510 sayılı İskân Kanununda muhacir ve mültecilik tanımlanmıştır. Buna göre, muhacir ve mültecilik statüleri için, Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olma şartları aranmış ve yerleşmek için gelen "soydaş" kimselere "muhacir", Türkiye'ye yerleşmek amacıyla olmayıp bir zorunluluk nedeniyle geçici olarak sığınan "soydaş" kimselere ise "mülteci" denilmiştir (Bayındır Goularas ve Sunata, 2015, s. 17).

Türkiye'de 1950'li yıllarda hızlı nüfus artışı ve tarımda makineleşmeyle birlikte iç göç ve dış göç hareketleri hızlanmış, 1960'lar ve 1970'lerin sonundan itibaren Avrupa'ya doğru yaşanan bir iş göçü ve 1980-1990'lı yıllarda, aile birleşimi ve mülteci göçleriyle Türkiye'den, başta Avrupa olmak üzere farklı ülkelere olan göçlerin olduğu bir dönem yaşanmıştır. Bu göçlerin sonucunda Türkiye sınırları dışında bir Türk diasporası da oluşmuştur (Bayındır Goularas ve Sunata, 2015, s. 18). Bir başka önemli gelişme Türkiye'nin uluslararası mülteci rejimine de uyum sağlama yönünde attığı önemli bir adım olan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'nin 1961 tarihinde imzalamasıdır. Ayrıca, 1951 Sözleşmesine Ek 1967 Protokolü'nü ise 5 Ağustos 1968 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6/10266 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylayarak kabul etmiş ve 1951 Tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne ve daha sonra da 1967 tarihli Ek Protokol'e coğrafi çekince ile taraf olmuştur (Bayındır Goularas ve Sunata, 2015, s. 19).

Türkiye'nin ilerleyen yıllarda çeşitli uluslararası göç dalgaları ile karşı karşıya olduğu görülmüştür. Özellikle 1970'lerin sonundan itibaren başlayan ve Ortadoğu, Asya ve Afrika ülkelerinden olan kaçak göçler ve sığınma talepleri, 1979 yılında İran'da yaşanan rejim değişikliği ile daha da artmıştır. İran-İrak Savaşı, Kuveyt'in Irak tarafından işgali, Körfez Savaşı ve Irak'ta siyasi baskıdan kaçan insan topluluklarının Türkiye'ye doğru hareketini 2003 Irak işgali sonrasında gelişen nüfus hareketleri takip etmiştir. Türkiye'nin 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi çekince, çoğunluğunu Avrupa dışından gelen bu insanların durumunu güçleştirmiştir. Bir ara çözüm olarak, 1994 tarihli Yönetmelik² çerçevesinde, Türkiye Avrupa dışından gelen sığınmacılara "geçici sığınma hakkı"

---

² İlgili düzenlemenin tam adı "Türkiyeye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiyeden İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" olup 14.09.1994 tarihinde kabul edilmiştir ve amacı "1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi ile Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 31 Ocak 1967 tarihli Protokol gereğince ülkemize münferiden iltica eden veya başka ülkelere iltica etmek üzere ülkemizden ikamet izni talep eden yabancılar ile topluca iltica

vermiş, bu hak ile Türkiye'ye sığınanlar arasında mülteci statüsü edinenler için üçüncü ülkelere yerleştirme sürecine başlamıştır. Ancak mülteci talepleri reddedilenlerin ülkelerine geri dönmeyip, Türkiye'de kalmaları ya da Türkiye'den çeşitli yasadışı sınır geçişleriyle üçüncü bir ülkeye gitme çabaları düzensiz göçle sığınma hareketlerinin iç içe geçmesine neden olmuştur (Mirekoç, 2009).

Dünyada göçün geçirdiği değişimler Türkiye'yi de yakından etkilemiştir. 1980'li yıllara kadar esas olarak göç alan ve göç veren ülke konumunda olan Türkiye, dünyada göçün geçirdiği değişimler, küreselleşmenin etkileri ve Türkiye'nin diğer çevre ülkeleriyle coğrafi ve kültürel yakınlığı nedeni ile yasal ya da yasadışı yollardan yer değiştiren kişilerin kullandığı bir transit ülke olmuştur. Bu özelliğinin dışında Türkiye, 1990'lı yılların başından itibaren Irak, Bulgaristan ve Yugoslavya, gibi ülkelere gelen kitlesel göçlerle karşılaşmıştır (İçduygu ve Yüksek, 2010, s. 443, 452).

Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 29 Ağustos 1961 tarihinde onaylamıştır. 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni "coğrafi sınırlama" ile kabul eden Türkiye, 1967 Protokolün'de de coğrafi sınırlama konusundaki görüşünü korumuştur. Buna göre Türkiye her iki düzenlemenin kapsamını Avrupa'da meydana gelen olaylar nedeniyle gerçekleşen göçler olarak anladığını ve mültecilik statüsünü buna göre değerlendirdiğini belirtmiştir (Göç Araştırmaları Derneği, 2021, s. 19). Ancak özellikle 2000'li yıllar ile birlikte artan transit ülke olma durumu ve beraberinde artan göçmen sayısı yeni yasal düzenlemeleri zorunlu kılmıştır. Bu dönemde Türkiye, bir taraftan transit ülke konumunu sürdürürken, diğer taraftan ise uluslararası anlamda, özellikle de Avrupa Birliği (AB) mevzuatına uygun bir şekilde göç politikalarını belirlemek ve yönlendirmek yönünde adımlar atmıştır. AB'ye tam üyelik tartışmaları sırasında Türkiye'nin göçmen ve mülteci rejimi ve Türkiye ile AB arasında insan kaçakçılığı, ticareti ve sığınma ile ilgili konularda işbirliği yapılması gerekliliği sık sık gündeme getirilmiştir (İçduygu ve Yüksek, 2010, s. 453). 2000'ler sonrası yaşanan göç dalgaları ardından 2011 yılı sonrası Arap Baharı Ayaklanmaları ve sonrasında yaşanan Suriye İç Savaşı Türkiye'ye yönelik göçü arttırmıştır. Zaman içerisinde çatışmaların artması ve Türkiye'nin izlediği göç politikası nedeni ile Suriye'den Türkiye'ye göç hareketliliği de artmıştır. Örneğin 2012 yılında 14.237 olan Suriyeli sayısı 2015'te 2.503.549'a, 2020'de 3.589.289'a yükselmiştir (GİB, 2024).

Suriye İç savaşı ardında başlayan göç dalgası üç dönemde gerçekleşmiş ve her dönem Türkiye'nin izlediği göç stratejisi farklılık göstermiştir. İlk olarak 2011'de olan ilk göçlerle başlayan süreç "açık kapı" politikası olarak adlandırılmıştır. Bu göç güneydeki Hatay, Kilis, Gaziantep ve Şanlıurfa'da inşa edilen çadır kentlerde yoğunlaşmıştır. 2013 yılında hakim olan anlayış ile birlikte "misafir" söylemi devam etmiştir. Bu dönemde Türkiye'deki göçmen sayısı da artmıştır. 2015 yılı itibarıyla ile daha da artan göçmen sayısı ile birlikte Türkiye, dünyada en fazla göçmene ev sahipliği yapan ülke olmuştur (İçduygu ve Şimşek, 2016).

---

veya sığınmak amacıyla sınırlarımıza gelen yabancılara ve olabilecek nüfus hareketlerine uygulanacak usul ve esasların tesbiti ile görevli kuruluşların belirlenmesi "olarak belirtilmiştir (Resmi Gazete, 1994).

Artan göçmen sayısı karşısında Türkiye'deki sığınmacı ve göçmenlerin korunması ve statüsüne yönelik daha kapsamlı bir yasal çerçeve oluşturması yoluna gidilmiş ve 2013 yılında kabul edilen ve 2014 yılında yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile Türkiye'de göç ve sığınmacı politikalarının uygulanması ve koordinasyonundan sorumlu olarak İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) kurulmuştur. GİGM'in statüsü 2021 tarihinde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yine İçişleri Bakanlığına bağlı olarak Göç İdaresi Başkanlığı (GİB) olarak değiştirilmiştir.

Bugün dünyanın en büyük mülteci nüfusuna sahip ülkesi olarak Türkiye'nin yaklaşık olarak 3,5 milyon göçmene ev sahipliği yaptığı, geçici koruma³ altında yaklaşık 3,2 milyon Suriyeli, 226.090 düzensiz göçmen ve uluslararası koruma başvurusuna sahip kişiyi barındırdığı görülmektedir.⁴ Diğer yandan Türkiye'de hala korunan coğrafi kısıtlama sonucu, ülkenin sığınma sisteminde ikili bir yapı olduğu görülmektedir. Suriye'den gelen mültecilere toplu olarak verilen "geçici koruma" statüsü yanında diğer uyruklara sahip mültecilerin bireysel olarak başvurması gereken "uluslararası koruma" statüleri⁵ (mülteci, şartlı mülteci ve ikincil mülteci) (Göç Araştırmaları Derneği, 2021, s. 19) ile Türkiye'de göçmenlerin tanımlanması ya da statülerine dair bir karmaşa göze çarpmaktadır. Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne taraf olsa da, bu anlaşmaya koyduğu coğrafi çekince nedeni ile Suriyelileri resmen "mülteci" olarak kabul etmediği, ancak sosyolojik bir gerçeklik olarak Türkiye'deki Suriyelilerin "mülteci" olarak tanımlanması gerektiği de dile getirilmektedir (Erdoğan, Kavukçuer ve Çetinkaya, 2007, s. 8).

2.3. Göç, Suç ve Güvenlik İlişkisi

Göç ve güvenlikleştirme ile birlikte son yıllarda üzerinde durulan konulardan birisi de göç ve suç ilişkisi olmuştur. Öyle ki göçmenlerin suça karışmalarına yönelik kamuoyu ilgisi göçün artışı ile birlikte suç oranlarının da artacağı şeklinde yaygın bir mite dönüşmüştür. Oysa araştırmalar göçün, suçu arttıracığına yönelik bu anlayışı desteklemeyen sonuçları ortaya koymaktadır (Tekin, 2021). Göç ve göçmenlerin toplumda suç oranlarını arttırdığına yönelik yaygın inancın aksine bunun aksini gösteren

³ Geçici koruma rejimi Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)'un 91. maddesi ile 2014 yılında yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği çerçevesinde düzenlenmektedir. Türkiye'de geçici koruma ise ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara sağlanmaktadır (Göç Araştırmaları Derneği, 2021).

⁴ Göç İdaresi Başkanlığı'nın 23.11.2023 tarihinde yayınladığı verilere göre Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin sayısı 3.241.96, düzensiz göçmen sayısı 226.090'dır. Düzensiz göçmenin uyruklarına göre dağılımı ise Afganistan, Suriye, Filistin, Türkmenistan, Fas, Özbekistan olarak sıralanmaktadır. 2022 yıl sonu itibarıyla 33.046 uluslararası koruma başvurusu yapılmıştır. Uluslararası koruma başvurusu yapan ilk üç uyruk Afganistan, Ukrayna ve Irak'tır (Göç İdaresi Başkanlığı, <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>).

⁵ YUKK'a göre Avrupa'dan gelen ve başvuruları kabul edilen mültecilerin Türkiye'de kimlik ve 41 seyahat belgeleri ile üç yıl süreliğine geçerli olacak ikamet belgeleri alma hakları ve eğitime, iş gücü piyasasına, sosyal yardımlara ve sağlık hizmetlerine erişim hakları bulunmaktadır. Avrupa ülkeleri dışındaki ülkelere Türkiye'ye gelen ve uluslararası koruma başvuruları kabul edilen bireyler ise "şartlı mülteci" statüsü edinir. Uluslararası korumanın üçüncü türü olan "ikincil koruma" ise mülteci 42 durumunda olmayan, ancak ölüm cezası, işkence ya da silahlı çalışmalar nedeniyle ülkelerine dönemedikleri için koruma ihtiyacı olan kişilere sağlanmaktadır (Göç Araştırmaları Derneği, 2021).

çalışmalar vardır. Örneğin 1990-2013 yılları arasında ABD’de göçmen sayısının toplam nüfus içindeki payı artmasına rağmen mala karşı işlenen suçlarda, saldırı ve tecavüz olaylarında azalma görüldüğünü belirtilmiştir. Bu kapsamda göç arttıkça suçun artacağı yönündeki durumun araştırmalarla desteklenmediği, birçok akademik çalışmanın da ortaya koyduğu gibi göçmenlerin suç oranları üzerindeki etkisinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir (Uslu ve Aksu Kargin, 2022). Türkiye’de İçişleri Bakanlığı’nın gerek göç gerekse suç ile ilgili verilere ulaşmanın zorluğuna ve bu verilerin güvenilirliğine yönelik endişelere dikkati çeken Arslan ve Taş (2022, s. 4), toplumdaki algının göçlerle birlikte suç oranlarının arttığı yönünde olduğuna dikkati çekmektedir.

Göç, suç ve güvenlik tartışmasının bir başka boyutunda ise göçmenlerin hem göç sürecinde hem de gittikleri ülkelerdeki karşılaştıkları güvenlik endişesi yer almaktadır. Kadın, erkek ve çocukların zorunlu göçün getirdiği güvensiz ortamdan, risklerden ve tehlikelerden farklı şekillerde etkilendikleri, gittikleri ülkelerde güvenliğe veya tehdit algısına etkilerinin “insani güvenlik” kavramı içinde değerlendirildiği görülmektedir. İnsani güvenlik anlayışı, zorunlu göç kavramı ile yakından ilişkili olmakla birlikte, zorunlu olarak göç eden mültecilerin göç sırasında ve gittikleri yerlerde şiddet olaylarıyla karşı karşıya kaldıklarını ve korunması gereken savunmasız gruplar olarak değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmektedir. Ayrıca özellikle kadınların göçler sürecinde cinsel ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet olaylarına daha fazla maruz kaldığı da bilinmektedir (Özdemir ve Özdemir, 2018, s. 114).

Göçün güvenlileştirilmesiyle birlikte sosyal bilimler literatüründe yeni kullanılmaya başlayan “göçün kriminalize edilmesi (*criminalization of migration*)” ve “göçmenlerin kriminalizasyonu (crimmigration)” kavramları da hem düzensiz göçün “yasadıışı” olup olmadığını hem de göçmenlerin suç ile ilişkisini kavramada kullanılmaya başlanmıştır (Atsızelti, 2021, ss. 33, 130). Göç ve suç ilişkisini inceleyen akademik çalışmalara bakıldığında bunların dört başlık altında ele alındığını söyleyebiliriz: Bunlardan ilki göçmenlerin göçün kendisinin bir suç olarak ele alınması ve “kaçak”, “yasadıışı” gibi tanımlamalarla tanımlanmasıdır. İkincisi göçmenlerin hem fail hem mağdur olabildiği insan ticareti merkezli organize suç grupları ile ilgilidir. Üçüncüsü göçmenler tarafından işlenen suçlardır. Dördüncüsü ise vatandaşların göçmenlere karşı işlediği nefret suçlarıdır (Atsızelti, 2021, s. 135).

Göçe ve göçmenlere yönelik göçmenlerin ekonomik ve kamu hizmetleri bağlamında yük oluşturacağı/daralmaya sebep olabileceği; demografik ve kültürel anlamda toplumu tanımlayan öğeleri değişime uğratacağı; terör ve adli suçların artacağı/yaşanabileceği yönünde algı ve söylem edinimlerine sıklıkla rastlanmaktadır. Türkiye’de de Suriye iç savaşı sonrası artan göç dalgası karşısında toplumda güvenlik endişesinin arttığı görülmüştür. Suriye iç savaşının başlangıcında savaştan kaçan insanlara yönelik olan olumlu bakış açısı, bir süre sonra bu göçün ekonomik/toplumsal etkileri nedeniyle değişime uğramıştır (Keskin ve Yanarışık, 2021, s. 64). Bu eğilim çeşitli kamuoyu araştırmaları ile de ortaya konulmuştur. Örneğin Türkiye’de toplumun Suriyeliler özelinde nabzını tutan Murat Erdoğan’ın “Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi” başlığını taşıyan Suriyeliler Barometresi Türkiye’de de Suriyeli sığınmacıların suça bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozduklarını düşünenlerin oranının

arttığını ve bu durumun kamuoyunda Suriyelilerin suç işlediğine yönelik ön yargıyı beslediğini ortaya koymuştur (Erdoğan, 2018, s. 133). Ancak, toplumdaki bu yaygın algı ve söyleme rağmen resmi kaynaklardaki verilere göre suç oranları bu söylemin gerçeği yansıtmadığını göstermektedir (Erdoğan, 2022).

Göç ve göçmenlerin güvenlikleştirilmesini sadece suç ve göç ilişkisi ile açıklamak mümkün değildir. Bir sonraki bölümde de açıklanacağı gibi göçün güvenlikleştirilmesi, dünyada yaşanan siyasal ve sosyal dönüşümlerin bir neticesi olarak artan insan hareketliliklerinin yansıması olarak güvenlik çalışmalarının içerisine dahil olmuş ve güvenlikleştirme yazınının odaklandığı konulardan birisi de göç olmuştur.

2.4. Göçün ve Göçmenlerin Güvenlikleştirilmesi

Sosyal bilimler alanında göçün güvenlikleştirilmesi son yıllarda yaygınlaşan, göçmenlerin sadece bir sosyal ya da ekonomik mesele olarak değil, aynı zamanda bir güvenlik meselesi ve hatta adli mesele olarak söylem ve uygulama düzeyinde ele alınmasını ifade eden bir kavramdır (Türkeş Kılıç, 2018, ss. 1-20). Soğuk Savaş sonrası güvenlik konularının genişlemesi ve derinleşmesiyle göç konusu güvenlik ile ilgili söz edimlerinin en çok kullanıldığı alanlardan birisi olmuş (Rumelili ve Karadağ, 2017, s. 72) ve bu çerçevede göç kamu düzenine, kültürel kimliğe ve ekonomik istikrara yönelik bir tehdit olarak güvenlikleştirilmiştir.

Düzensiz göçün artması ile birlikte göç olgusunun ve göçmenlerin bir tehdit ve sorun olarak kavramsallaştırılmaları anlamında göçün güvenlikleştirilmesinden söz edilmesiyle birlikte göçün güvenlik çalışmaları içerisinde ele alınışı ancak 1990'lerden sonra olmuştur. Huysmans göçün güvenlikleştirilmesi sürecini göçün yönetiminde uygulanan polislik faaliyetleri ve gözetim yöntemleri ile ilişkilendirmektedir. Göç yönetimi emniyet ve güvenlik birimleri tarafından yönetilen bir hal aldığı anda, sosyal ve ekonomik boyutlarından çok bir güvenlik meselesi olarak ele alınmış olmaktadır. Göçün güvenlikleştirilmesinde ve göçmenlerin potansiyel bir güvenlik tehdidi olarak sınıflandırılmasında duyguların rolüne ve özellikle kaygı ve korkuya dikkati çelen Elisabeth Farny kaos ve düzensizlik senaryolarından hareketle korku ve tehlikelerin yayılması söyleminin üretilmesi, vatandaşların göçmenlere yönelik eylem ve tutumlarını yönlendirmek ve kontrol etmek için kullanılabilir bir devlet aracı haline geldiğini söylemektedir (2016, s. 4).

Huysmans, AB'nin göç meselesi karşısındaki tutumunu incelediği çalışmasında AB düzeyinde belirlenen politikalarda 'sığınmacılık' konusunun bir insan hakkı olarak değerlendirilip bu konunun insan hakları çerçevesinde ele alınması tavsiye edilmiş olmasına rağmen, sadece güvenlik birimlerinin pratikleri yoluyla "göçmen, sığınmacı ve mültecilerin" bir güvenlik sorunu haline dönüştürüldüğünü söylemektedir. 1980'lerden itibaren Avrupa'da göç politikası ile entegrasyon sürecinin iç içe geçmiş ve göçmenlik üç temel alanda güvenlik teması olarak inşa edilmiştir. Bunlar ekonomik güvenlik,

kültürel güvenlik ve iç güvenlidir. Huysmann'ın bu kavramsallaştırmasına göre göçe yönelik güvenlikleştirmenin temaları ve söylemleri şu şekildedir (akt. Ilgıt ve Çetiner, 2020, s. 502):

Tablo 2.1. Güvenlikleştirme Temalarında Öne Çıkan Söylemler (Huysmann, 2006'dan akt. Ilgıt ve Çetiner, 2020, s. 502).

Ekonomik Güvenlik	Kültürel Güvenlik	İç Güvenlik
İstihdam piyasası	Kimlik	Toplumsal huzur
Sosyal güvenlik sistemi	Toplumsal uyum	Toplumsal güvenlik
Genç nüfus	Din	Suç artışı
Ücretler	Dil	
Ülkenin kaynakları	İrk	
Mali bütünlük	Kültürel miras	
	Çok-kültürlülük karşıtlığı	

Göçün güvenlikleştirme sürecin kavramsallaştırırken farklı başlıklar kullanıldığı, örneğin Weiner'ın (1992) hem kaynak hem de ev sahibi ülke açısından göçün siyasal bir tehdit; ev sahibi ülke açısından kültürel değerlere yönelik bir tehdit ya da askeri bir tehdit olarak da algılandığını; Buzan'ın (2015) kavramsallaştırmasına göre ise göçmenlerin güvenlikleştirilmesinde toplumsal ve ekonomik ve çevresel tehditlerin kullanıldığı görülmüştür (akt. Kabacaoğlu ve Memişoğlu, 2021, s. 11).

Kopenhag Okulunun güvenlikleştirme argümanları doğrultusunda ise göçün güvenlikleştirilmesinin neyin güvenlik konusu olduğu bilgisini üretme kapasitesine sahip siyasi ve güvenlik elitleri tarafından bir güvenlik tehdidi olarak kurgulanması olarak düşünebiliriz. Yani göç konusunun, "varoluşsal bir tehdit" olarak sunulması, acil durum önlemleri gerektiren ve normal siyasi prosedür sınırları dışındaki eylemleri meşrulaştıran bir "konuşma eylemi" haline gelmesidir. Bu nedenle göçün mutlaka bir tehdidin doğası veya nesnel önemi nedeniyle değil, bu şekilde sunulduğu için bir güvenlik meselesi haline geldiği bir süreçtir. Dolayısıyla "söz edimleri" korku söyleminin inşası ve tehlikelerin çoğalması için katalizörlerden biri olarak tanımlanabilir.

Güvenlikleştirme sürecine atfedilen temel sorun, güvenlikleştirici aktörün göçmenleri birey olarak görememesidir. Daha ziyade göçmenler genel bir kategoride birleştirilmesi ve tehdit olarak etiketlemesidir. Son olarak, böyle bir kategorinin resmi söylemlerde kullanılması, yalnızca halkın göç olgusuna ilişkin algıları üzerinde değil, aynı zamanda devlet politikalarının uygulanması yoluyla göçmenlerin gerçek yaşamları üzerinde de olumsuz bir etkiye sahiptir.

2.5. Medyanın Göç Söylemi ve Göçün Medyada Güvenlikleştirilmesi

Medyada neyin görünür olduğunu ya da göz ardı edildiğini, kimin konuştuğunu, ne söylediğini ve söylenenlerin ne anlama geldiğini yani medya söylemlerini analiz etmeyi amaçlayan söylem analizi çalışmaları, van Dijk'ın tespiti ile söylemin yalnızca bir dil kullanım biçimi değil, aynı zamanda sosyal ve politik bir etki(leşim) biçimi olduğu anlayışına dayanır (van Dijk, 2019, s. 269). Fairclough'a göre, "dil ideolojinin maddi bir biçimidir ve dil ideoloji tarafından kuşatılmıştır; söylemler yapılar tarafından biçimlendirilir, ama 'yapıların' biçimlendirilmesine ve yeniden biçimlendirilmesine, yeniden-üretimine

ve dönüşümüne de katkıda bulunur” (Fairclough, 2003a, s. 158-159). Bu bağlamda medyada göç söylemi de böyle bir sosyal ve politik etkileşim içerisinde gerçekleşir.

Dünyada soğuk savaş sonrası başlayan geleneksel güvenlik anlayışında değişim, güvenlik konularının da genişlemesine yol açmıştır. Artık sadece devletlerin güvenliği değil, çevre kirliliği, iklim değişikliği, etnik çatışmalar, işsizlik, eşitsizlikler, açlık, yoksulluk, toplumsal cinsiyet konuları gibi göç de güvenlik konuları içerisinde düşünölmeye başlamıştır. Göçün bir güvenlik konusu haline gelmesi, göçe dair olumlu ve olumsuz tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Göçü olumsuz olarak ele alan bakış açısı, göçün ulusal güvenliği ve kimliği tehdit ettiğini savunurken, Bauman’ın da vurguladığı gibi (2016) göçmenler bir kez terörist kategorisine sokulduklarında ya da tehdit olarak suçlandıklarında artık geriye dönüş zordur ve kamuoyu gözünde merhamet ve yardım gibi insani bakış açısının dışında tanımlanırlar (akt. Özdemir, 2020, s. 100).

Medyada haberler üzerine yapılacak söylem çözümlemesinin önemini anlatırken van Dijk bunu haberlerin gündelik yaşamımızda ne denli önemli olduğunu ve haberlerin dünya hakkındaki sosyal ve politik bilgilerimizi, inançlarımızı oluşturduğunu söyler. Öyle ki gündelik konuşma dışında haberlerden, daha sık ve çok kişi tarafından karşılaşılan bir söylemsel pratik yoktur (van Dijk, 2007, s. 164). Toplumdaki diğer sosyal gruplar gibi göçmenlere yönelik temsiller de ideolojilerin ifade ediliş biçimleriyle ve ideolojilerin tipik olarak görünür olduğu kutuplaşma temelinde gerçekleşir. Van Dijk bu kutuplaşmanın “Biz (iyi)” ve “Onlar (kötü)” söyleminde olduğu gibi, bir grubun karakteristik kimliğini, eylemlerini, amaçlarını, normlarını ve değerlerini temsil eden tutumların göç, göçmenlerin adaptasyonu veya entegrasyonu, kürtaj ya da ölüm cezası gibi konulardaki tutumları da kontrol etmek için ön plana çıkarıldığını söyler. Ön plan çıkan, baskın hale gelen tutum ve söylemler de örneğin göçe yönelik kişisel zihinsel modelleri etkileyebilir (2019, s. 282-283).

Medya içeriklerinin de söylemin inşası ve yeniden üretiminde oynadığı toplumsal ve kültürel rol oldukça önemlidir. Kopenhag Okulu’da aktör-tehdit-alımlayıcı kitle üçgeninde teorileştirdiği güvenlikleştirme yaklaşımında; güvenlikleştirici aktörün, alımlayıcı kitleyi tehdit/risk etmenlerinin varlığına ikna etmek için tehdit/risk algısını dolaşımda tutacak ve yeniden üretecek fonksiyonel aktörlere ihtiyacı vardır. Fonksiyonel aktörler tanımlamasıyla ifade edilen şey medya yapıları, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, güvenlik uzmanları, kanaat önderleri gibi toplumun algı ve düşüncelerine etki edebilme imkanı yüksek, bireyler ve kurumlardır (Baysal, 2022, s. 114-115).

Söylem, yapılar tarafından biçimlendirildiği gibi yapıların da biçimlendirilmesine katkıda bulunur. van Dijk’ın ırkçılık, göç ve göçmenlere yönelik medya söylemine yönelik çalışmalarında da açıkladığı gibi haber metinlerinde inşa edilen “Biz (iyi)” ve “Onlar (kötü)” söylemi göçmenlerin haberlerde hangi konularda ve ne oranda yer bulduğu, nasıl adlandırıldığı, hangi nitelikler ve özelliklerin onlara atfedildiği ile ilgilidir (Frisina, 2019, s. 235). Örneğin “Polis, genç göçmen işçilerinin yüksek suç oranı hakkında endişelendiğini bildirdi” haberi, van Dijk’ın ırkçı söylemlere dair “Biz ve onlar”

ikilemine uygun şekilde “genç göçmen işçilerin” tartışılmaz şekilde yüksek suç oranına sahip olduğuna dair bir kabulü dayatmaktadır (Çakır, 2013, s. 113).

Türkiye’de medyanın göçmenlere yönelik söylemine yönelik bazı önemli tespitler şunlardır. Erdoğan Türkiye’de yaşayan Suriyeli mülteciler özelinde mültecilerin medyanın ilgisini çok fazla çekmediğini vurgularken, 2011-2017 yıllarını kapsayan beş buçuk yıllık bir süreçte medyaya yansıyan kısa süreli medyanın ilgisini çeken birkaç önemli kırılma noktası ve çerçeve belirlemiştir. Buna göre 2011-2012 yılları arasında Suriye İç Savaşı ve sonrasında yaşanan göç süreci medyada “İnsanlık Dramı - Destek Zamanı” olarak çerçevelenmiş, 2013-2014 yılları arası ise “Esad Rejiminin Geleceği” medyada öne çıkan konu olmuştur. 2014-2015 yılları arasında Türkiye mediasının ilgilendiği konu “Avrupa’ya Büyük Kaçış” olurken, 2015 yılında gerçekleşen “Aylan Bebek” olayı ve “Türkiye-AB Anlaşma Müzakereleri” en çok gündeme gelen konular olmuştur. 2016 yılı içinde ise “Vatandaşlık” konusu en fazla konuşulan konudur. Erdoğan, Avrupa’daki medya ile karşılaştırıldığında tüm bu konular içerisinde “mülteciler” konusunun Türk medyası tarafından büyük ölçüde göz ardı edildiğini, haberlerde kullanılan dilde zaman zaman “kaçak mülteciler”, “yasadışı yollarla sınırdan geçen kaçaklar” gibi nitelermelere de yer verildiğini bu anlamda mültecilerin “suçlu” olarak sunulduğu da vurgulamaktadır (2017, s. 17).

Doğanay ve Keneş (2016) medyada göç söyleminin “tehdit” olarak çerçevelenerek, hükümet politikalarını eleştirmek, yük ve güvenlik sorunu ile ilişkilendirildiğini, meselenin insani boyutunun göz önüne alınmadan harcanan paralar, yapılan yardımların miktarı ve mültecilerin sayısına yapılan vurgularla nesnelleştirildiğini ve göçmenlerin içinde buldukları koşulları ve kamuoyunda mültecilerin kentlerdeki “aşırı görünürlüğüne” yönelik tepkileri duygusallaştırdığını tespit etmiştir.

Artar’ın (2019) Suriyeli mültecilerin Türkiye mediasındaki sınıfsal görünümünü konu alan çalışması kapsamında incelenen haberlerde yaygın olarak karşılaşılan söylemlerden birisinin “yasadışı ekonomik faaliyetler” ve “suç” teması altında “suça yönelme” ve “tehdit söylemi” olduğunu söyleyerek, Doğanay ve Keneş (2016)’in “tehdit” söylemine yönelik tespitini doğrulamaktadır. Artar’a göre “tehdit” söylemi haberlerin içeriğinde suça karışma istatistikleri, potansiyel suçlu görüldükleri ifadesi ve her tür kötü işe bulaştıkları ve tehlike arz ettikleri söylemleri ile birlikte bulunmakta ve bu haberlerde göçmenler açık bir şekilde potansiyel suçlu ya da suç işleme potansiyeli yüksek kimseler olarak temsil edilmektedir (2019, s. 290-296).

Efe (2015) de göçmenlerin medyada “tehdit” imgelemi kullanarak hem ırkçı hem de olumsuz perspektiflerle temsiline dikkati çekmektedir. Bu temsiller, ev sahibi ülkelerdeki sert göçmen politikalarının yasallaşması, meşrulaştırılması ve ekonomik kısıtlamaların uygulanması noktasında ülkelere kolaylık sağlamaktadır. Bunlar dışında, iktidarın meşrulaştırılması ya da muhalefet oluşturulması noktalarında da ev sahibi ülkelerde bu temsiller birer araç olarak kullanılmaktadır.

3. GÖÇMENLERİN FAİL YA DA KURBAN OLDUĞU OLAYLARI KONU ALAN HABERLERDE “GÜVENLİKLEŞTİRME” SÖYLEMİNİN ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye’deki toplumsal, siyasal, kültürel ve ekonomik etkenlerin kesişme noktası olarak göçmenler son dönemde iç ve dış siyasetin odak noktası olarak ön plana çıkmakta ve giderek daha fazla güvenlikleştirilmektedir (Rumelili ve Karadağ, 2017, s. 22). Türkiye’nin son birkaç yılda yaşadığı genel ve yerel seçimlerin de ana gündem maddelerinden birisi göç ve göçmenler olmuştur. Örneğin 2023 seçimlerinde göçmen ve mültecinin ekonomi, kamu hizmetleri ve ulusal güvenlik gibi toplumu ilgilendiren çeşitli konular üzerinden yükselen göçmen karşıtlığı önce muhalefeti oluşturan Millet İttifakını oluşturan tarafların söylemleri toplumda taraftar bulmuştur (Balta, Elçi ve Sert, 2023). Öyle ki göçü ve göçmenleri giderek artan oranda ulusal kimlik, kültür ve kaynaklar açısından bir yük ve tehdit olarak tanımlayan ve algılayan bakış açılarının arttığı ve bu gelişmenin yer yer iktidarın söyleminde de değişimlere yol açtığı gözlemlenmiştir. Türkiye siyasetinde göç ve göçmenlerin giderek daha fazla oranda önemli gündem konusu olacağı söylenebilir. Rumelili ve Karadağ’ın da altını çizdiği gibi (2017, s. 22) göçü güvenlikleştiren söz edimlerinin, bu söz edimlerinin hangi güvenlikleştirici aktörler tarafından ifade edildiğinin, hangi nesnelere referans alındığının, ve ne kadar toplumsal kabul gördüğünün yanında bu söylemin hangi ortamlarda (siyasetçilerin konuşmaları, geleneksel ve sosyal medya vb) nasıl yayıldığına da incelenmesi önemlidir.

Türkiye’de göç konusunda yaşanan sosyal ve siyasal gelişmelere paralel olarak, göç araştırmaları hem akademiye hem de genel kamuoyunda son yıllarda daha fazla ilgi odağı haline gelen konulardan biri olmuştur. Türkiye’den ve Türkiye’ye yönelik göçler ile yurtdışında yaşayan Türk veya ilgili nüfuslar üzerine yapılan çalışmaların da sayısının son yıllarda katlanarak arttığı görülmektedir (Sirkeci ve Yüceşahin, 2014, s. 1). Bu nedenle göçmenlere karşı beslenen algı ve pratikler eleştirel perspektiften değerlendirilmesi, çözüm yollarının aranmasına yönelik akademik çalışmalara ihtiyaç vardır. Özellikle toplumsal kanaatlerin oluşumunda önemli bir mecra olan medya içerikleri üzerinden gerçekleştirilecek çalışmalar, medya kuruluşlarının etik normlara ve hak odaklı haber formuna bağlı hareket etmelerini sağlayacaktır. Göçmenlerin suç işlediği olaylarda, dolaşıma giren haber içeriği ve dilinin incelenmesi, toplumsal çatışmaları besleyen algı ve pratiklerin arka planına ışık tutmak açısından gereklidir. Medya içeriklerinin ve habercilik pratiğinin etik normlar etrafında hareket edebilmesi, göçmenlerin suç olaylarıyla ilişkilendirilme hallerine yakından bakmak adına yapılacak bilimsel araştırmalar önem arz etmektedir.

Bu tez çalışmasının iki temel amacı vardır. Bunlardan ilki Türkiye’de göçmenlerin karıştığı, suç ile ilişkilendirildiği veya göçmenlerin hedef olduğu dört olaya dair haber metinlerinden yola çıkarak, bu haberlerin söylemini analiz etmektir. İkinci amaç ise haberlerde göçmenlerin söylemsel olarak güvenliğe yönelik bir tehdit olarak kurgulanıp kurgulanmadığına yani “güvenlikleştirici” söylemin var olup olmadığına yönelik bir analiz ortaya koymaktır. Güvenlikleştirme bir aktörün herhangi bir konuyu

söylemler aracılığıyla bir güvenlik sorunu olarak gündeme getirebilmesi ve bu soruna yönelik güvenlikçi çözüm önerileri üretebilmesidir. Güvenikleştirme kuramı Türkçe akademik yazında da ancak 2010'dan sonra önem kazanmış (Sula, 2021), bu konuda özellikle Uluslararası Çalışmalar ve Siyaset Bilimi alanlarında çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ancak İletişim Çalışmaları ve Gazetecilik alanlarında güvenikleştirme kuramlarını kullanarak yapılan çalışmaların sayısı çok azdır. Medyanın ürettiği içerik ve dilin, sosyopolitik/sosyokültürel etkileri göz önüne alındığında göç olgusuna yönelik farklı bakış açılarının sunulması elzemdir. Medya metinleri göçmenler gibi dezavantajlı toplumsal gruplar söz konusu olduğunda göçmenlere yönelik tehdit algısını büyüten bir rol oynamaktadır. Göçmenlerin suç işlediği olaylarda haber içeriği ve dilinin incelenmesi, toplumsal çatışmaları besleyen algı ve pratiklerin arka planına ışık tutmak açısından gereklidir. Medya içeriklerinin ve habercilik pratiğinin etik normlar etrafında hareket edebilmesi, göçmenlerin suç olaylarıyla ilişkilene hallerine yakından bakmak adına yapılacak bilimsel araştırmalar önem arz etmektedir.

3.2. Araştırmanın Problemi ve Araştırma Soruları

Göç ve suç olgusu son dönemlerde hem Türkiye hem de dünyada güncel olarak tartışılmaktadır. Türkiye transit göç hattının üzerinde yer almasının yanında 2011 yılından itibaren Suriye'de yaşanan savaş ve çatışmalardan kaynaklı da yoğun göç alan bir ülke konumuna gelmiştir. Son olarak Afganistan'da yaşanan siyasal ve toplumsal gelişmeler neticesinde yeni bir göç hareketinin hedef ülkeleri arasında düzensiz göçmen ve sığınmacı akınına uğramıştır. Avrupa Birliği ülkelerinin sıkı göç politikaları uygulaması, gönüllü veya gönülsüz olarak daha fazla sayıda göçmenin Türkiye'de kalma sürelerinin uzamasına sebep olmuştur (Kaya, 2015, s. 18). Özellikle Türkiye'nin Avrupa'nın doğu sınırında ve Ortadoğu'ya açılan bir kapı durumunda oluşu bu bölgelerde gerçekleşen göçler konusunda Türkiye'yi bir odak ülke konumuna getirmektedir. Öyle ki bu durum Türkiye'yi ağırlıklı olarak göç veren (kaynak) bir ülke konumundan aynı zamanda göç de alan (hedef) bir ülke konumuna getirmiştir. Bu akımların içinde, özellikle son dönemde düzensiz göçlerin önemli bir yer tutması gözlerden kaçmamaktadır. Türkiye'de göçmenlerin suça karışma oranları düşük olmakla birlikte, toplumdaki anomi, eşitsizlik ve gerilimlerin suç oranlarını arttırma ihtimalini yükseltmekte (Alpman ve Karıcı, 2018, s. 153) aynı zamanda yoğun dezenformasyon ve ayrımcılıkla iç içe giren sosyal dışlama mekanizmaları ve buna zemin sağlayan siyasal söylem göçmenlerin suç ile ilişkilendirilmesini arttırmaktadır. Bu tez çalışması yukarıda belirtilmiş sorun doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aramaktadır:

1. Seçilen örnek olaylar bağlamında göçmenlerin suça karıştığı ya da göçmenleri hedef alan olaylara dair haberlerin söyleminin özellikleri nelerdir?

- Haber metinlerinde olayın faili ya da kurbanı olan göçmenler nasıl temsil edilmektedir? analizi yani ana temaları, haberdeki sözcük seçimlerine, ifadeler ve tanımlamalar nasıldır?

- Haber metinlerinde kullanılan dil göçmenlere yönelik ayrımcılık veya nefret söylemi içeriyor mu?
- Haber metinleri başka hangi söylemlerden yararlanmaktadır? Haberin baskın söylemini destekleyen, karşı çıkan söylemler var mıdır?

2. Seçilen örnek olaylar bağlamında incelenen haberlerin sosyal ve siyasal bağlam ile kurduğu ilişki ve güvenlikleştirici söyleme dair bulgular nelerdir?

- Haberler haber kaynağı olarak siyasal iktidar temsilcileri, yerel yönetim temsilcileri, emniyet yetkilileri gibi söylemin iktidar ve güç tarafından belirlenmesine neden olacak iktidar/güç odaklarının söylemine yer vermekte midir?
- Güvenlikleştirme söylemine rastlanılan haberlerde, güvenlikleştirici söylemin aktörleri (“tehdit”, “tehdit altında olan” ve “tehdidin kaynağı”) kimlerdir?
- Güvenlikleştirici aktörler haberlerde güvenlikleştirme söylemini inşa ederken hangi bağlamlara, ilişkilere, stratejilere ve argümanlara başvurmaktadır?
- Hem güvenlikleştirici hem de güvenlik-dışlaştırıcı argümanlar gazeteler arasında farklılaşmakta mıdır?

3.3. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmada yukarıda yer verilen araştırma sorularına daha geniş bir perspektiften cevap verebilmek şöyle bir araştırma yöntemi tercih edilmiştir. İlk olarak genel bir medya taraması gerçekleştirilmiş ve 01 Ocak 2021- 31 Aralık 2021 tarihleri arasında yani bir yıllık bir sürede göçmenlerin suça karıştığı ya da göçmenlere yönelik gerçekleşmiş toplumsal olaylar araştırılmıştır. Bu bağlamda kamuoyunda ve medyada geniş ölçüde yer bulmuş olan dört olaya ulaşılmıştır. Bu olaylar:

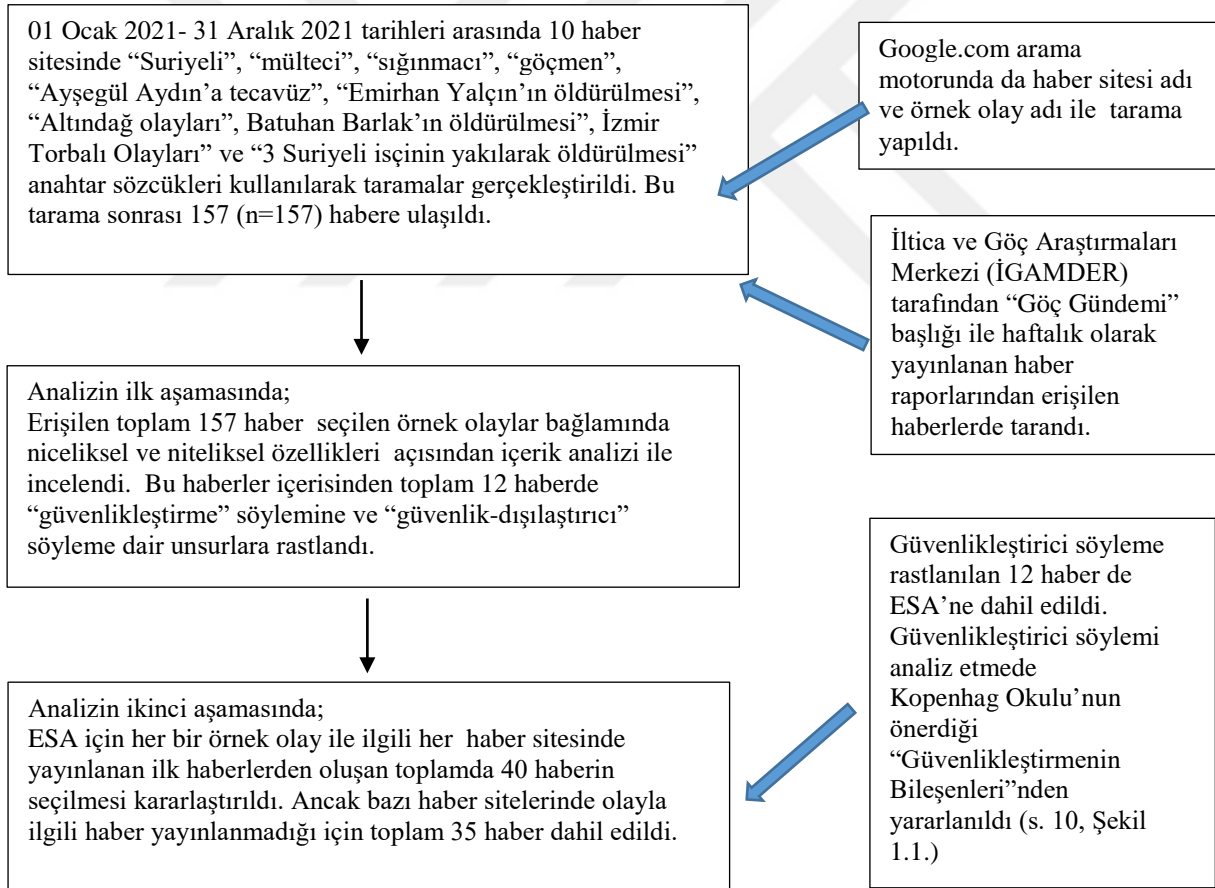
1. Ayşegül Aydın'a tecavüz girişimi ve öldürülmesi(12 Temmuz 2021-Kocaeli Gebze)
2. Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi/Altındağ Olayları (10 Ağustos 2021-Ankara)
3. Batuhan Barlak'ın öldürülmesi/İzmir Torbalı Olayları(30 Eylül 2021-İzmir)
4. İzmir'de 3 Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi(16 Kasım 2021-İzmir)

Örneklemin farklı editoryal anlayışları temsil eden geniş bir yelpazeden oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaçla seçilen haber kuruluşları içerisinde Birgün, Evrensel, Cumhuriyet, Gazete Duvar, “sol, sosyalist, sosyal demokrat ve özgürlükçü”; Hürriyet, Habertürk, Sabah, Milliyet, “Ekonomik liberal, toplumsal merkezîyetçi, muhafazakâr olup merkez sağda yer alan”; Sözcü “Ulusalçı, Kemalist, seküler” ve Yeni Akit “Radikal ve ılımlı İslamcı, sağ görüşten” olarak tanımlanabilir (Artar, 2019, s. 121).

Sonraki aşamada, göçmenlerin karıştığı ya da göçmenlere yönelik toplumsal hareketleri konu alan haberlerin genel özelliklerini ortaya koymak amacıyla seçilen dört örnek olay bağlamında 01 Ocak

2021- 31 Aralık 2021 tarihleri arasında Türkiye’de dijital haber mecraları arasında en yüksek okunma oranlarına sahip haber kuruluşları olan Hürriyet (hurriyet.com.tr), Habertürk (haberturk.com.tr), Sabah (sabah.com.tr), Milliyet (milliyet.com.tr), Sözcü (sozcu.com.tr), Yeni Akit (yeniakit.com.tr)⁶ ile; göç ve göçmenlik ve güvenikleştirici söylem ve pratiklere yönelik farklı editoryal anlayışları sergileyebileceği varsayılan Birgün (birgün.net), Cumhuriyet (cumhuriyet.com.tr), Evrensel (evrensel.net) ve Gazete Duvar (gazeteduvar.com.tr)’ın çevrimiçi haber sitelerinde ve ayrıca Google.com arama motorunda “Suriyeli”, “mülteci”, “sığınmacı”, “göçmen”, “Ayşegül Aydın’a tecavüz”, “Emirhan Yalçın’ın öldürülmesi”, “Altındağ olayları”, Batuhan Barlak’ın öldürülmesi”, İzmir Torbalı Olayları” ve “3 Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi” anahtar sözcükleri kullanılarak taramalar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi (İGAMDER) tarafından “Göç Gündemi” başlığı ile haftalık olarak yayınlanan haber raporları da taranarak, bu raporlardan da yararlanılmıştır.⁷ Haberlere erişildikten sonra tüm haberler arşivlenmiştir.

Şekil 3.1.’de araştırmanın verilerinin toplanması ve analizi sürecininin akışını görülmektedir.

⁶Seçilen Hürriyet (hurriyet.com.tr), Habertürk (haberturk.com.tr), Sabah (sabah.com.tr), Milliyet (milliyet.com.tr), Sözcü (sozcu.com.tr), Yeni Akit (yeniakit.com.tr) haber kuruluşları uluslararası SimilarWeb'in verilerine dayanarak haber ve medya kategorisindeki (News and Media) ilk 10 haber sitesi içerisinde yer alan haber siteleridir. Bu listeye https://pro.similarweb.com/#/digitalsuite/markets/webmarketanalysis/mapping/News_and_Media/792/3m?webSource=Total adresinden ulaşılabilir.

⁷ İGAMDER tarafından haftalık olarak yayınlanan Göç Gündemi'ne <https://igamder.org/TR/igam/goc-gundemi> adresinde erişilebilmektedir.

ESA için toplamda seçilen haberlerin dağılımı şu şekildedir:
1. Örnek olay için 11 haber; 2. Örnek olay için 17 haber; 3.
Örnek olay için 10 haber ve 4. Örnek olay için 9 haber olmak
üzere toplamda 47 haber (n=47) haber ESA için seçildi

Şekil 3.1. Araştırmanın Verilerinin Seçimi ve Analizi Süreci

Yukarıdaki akışta da görüleceği gibi araştırmada dört örnek olayla ilgili 10 haber kuruluşundan elde edilen toplam 157 haber ilk olarak niceliksel ve niteliksel özellikleri açısından incelenmiştir. Burada öncelikle haberlerin gazetelere göre dağılımına dair bir analiz gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada Norman Fairclough'un üç boyutlu eleştirel söylem çözümlemesi (*Critical Discourse Analysis*) ve göç/göçmenliğin söylemsel olarak güvenlikle nasıl ilişkilendirildiğini ortaya koyabilmek amacıyla Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen "Güvenlikleştirme" kavramının teorik çerçevesinden yararlanılmıştır. Analizin uygulanmasını kolaylaştırmak için her örnek olayla ilgili olarak yayınlanan ilk haberden oluşan toplamda 40 haber seçilmesi amaçlanmış, ancak bazı haber sitelerinde seçilen olayla ilgili hiç haber yayınlanmadığı görüldüğü için haber sayısı 35 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca seçilen örnek olayla ilgili yayınlanmış haberlerde "güvenlikleştirme" söylemine rastlanıldığı düşünülen 12 haber de bu sayıya dahil edilmiştir. Toplamda 47 haber eleştirel söylem analizi ile incelenmiştir.

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu tez çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan ilki seçilen örneklemin büyüklüğü ve niteliği ile ilgilidir. Çalışmada, 10 haber sitesinden 157 haberden oluşan bir örnekleme ulaşılmıştır. Haberler seçilirken video-haberler, köşe ve yorum yazıları ve haberlere yönelik okuyucu yorumları da kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca gerçek metinle etkileşimde bulunarak okuyucuya bir mesaj iletmede önemli bir rol oynamasına rağmen görseller de analiz edilmemiştir. İkinci sınırlılık, çalışmanın yöntemi olan eleştirel söylem analizinin uygulanması ile ilgilidir. Bu yöntem her ne kadar sistematik bir analiz ortaya koymakta ise de yine de araştırmacının öznel düşüncelerinden bağımsız olduğu söylenemez. Bir diğer sınırlılık ise bu analizin uygulanabilirliği açısından haber sayısının sınırlandırılması gerekliliğidir. Bu nedenle yukarıda belirtilen örneklem içerisinden ayrıca bir seçim yapılmıştır.

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Bu tez çalışmasının teorik çerçevesi Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme yaklaşımı üzerine kurulmuş olup, göçü güvenlikleştirmenin siyasal inşasının en önemli araçlarından birisi olarak medyada güvenlikleştirme söyleminin inşasını anlamayı amaçlamış; göçün ve göçmenlerin güvenlikleştirilmesini anlamının en uygun yolunun medya metinlerine bakmak olduğundan hareketle araştırma yöntemi olarak Eleştirel Söylem Analizi (ESA)'yi kullanmıştır. Ancak araştırmada öncelikle örnekleme dahil edilen haber sitelerinden elde edilen haberler içerik analizi ile bir yönerge

doğrultusunda kodlanmış ve SPSS 2021 programı kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde haberlerin örnek olaylar bağlamında haber sitelerine göre dağılımına, yayınlanma sıklığına ve güvenikleştirme öğelerinin varlığına bakılmıştır.

Yöntemin ikinci aşamasında seçilen haberler Norman Fairclough'un 3D modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada ESA'nın tercih edilmesinin nedeni, medya söyleminin toplumdaki gerçekliğin inşasındaki rolü ve sosyo-kültürel değişimler ile medya metinleri arasında bağ olduğu (Fairclough, 2001) anlayışından hareketledir. Fairclough'un 3D modeli ekonomik, kültürel ve politik boyutlarını birbiriyle bağlı olan sosyal pratik ağların olduğunu varsayar. Fairclough'a göre dil sosyal yaşamdan ayrı düşünülemez ve sosyal yaşamın diğer unsurları ile birbirine bağlanmıştır. Metinler ve dil arasındaki bağlantıyı ortaya koymak sosyo-kültürel değişimleri belirlemek açısından önem taşımaktadır. Fairclough (1995, s. 55) bütün metinlerde dil kullanımının sosyal kimlikler, sosyal ilişkiler, bilgi ve inanç sistemi ile bağlantılı olduğunu ve ESA'nın söylemsel pratikler, olaylar ve metinler ile daha geniş toplumsal ve kültürel yapılar, ilişkiler ve süreçler arasındaki açık ya da örtük nedensellik ve belirlenme ilişkilerini sistematik olarak araştıran bir yöntem olduğunu söyler (Fairclough, 1993, s. 135).

ESA eleştirel dilbilim çalışmalarının da etkisiyle 1990'lardan itibaren toplumsal eşitsizliklerin söylem yoluyla nasıl yeniden üretildiğini ya da sorgulandığını incelemek için, sosyal bilim ile dilbilimi bir araya getiren bir çalışma alanı olarak gelişmiştir (Şah, 2020, s. 212). ESA'nın kuramsal kökenlerinin Gramsci, Althusser, Habermas, Frankfurt Okulu Foucault, Bachtin ve Voloşinov gibi kuramcılara dayandığı söylenebilir (Durna ve Kubilay, 2010, s. 59).

Fairclough ve Wodak (1997'den akt. van Dijk, 2001, s. 353) ESA'nın temel ilkelerini şu şekilde açıklamaktadır:

1. ESA sosyal problemlere odaklanmaktadır.
2. Tüm güç ve iktidar ilişkileri söylemseldir.
3. Söylem toplumu ve kültürü oluşturur.
4. Söylem ideolojiktir.
5. Söylem tarihseldir.
6. Metin ve toplum arasında bağlantı dolaylanmıştır.
7. Söylem analizi yorumlayıcı ve açıklayıcıdır
8. Söylem bir toplumsal eylem biçimidir.

Fairclough, dil, söylem ve sosyal olayların arasındaki diyalektik ilişkilerin analizi olarak ESA'yi diyalektik-ilişkisel bir yaklaşımla açıklarken, dört aşama önermektedir (akt. Özer, 2018, s. 71):

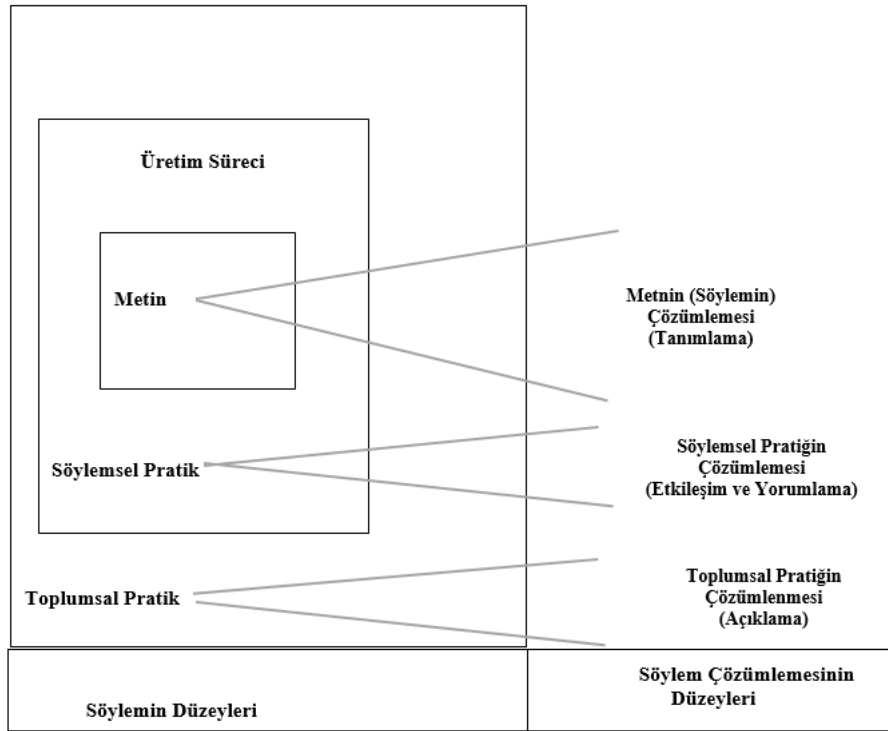
1. Bir sosyal bir yanlışa odaklanılmalıdır. Çünkü sosyal yanlı, sosyal sistemin görünümünü ifade eder. Örneğin yoksulluk ve eşitsizliğin formları, özgürlük eksikliği, ırkçılık gibi.

2. Sosyal yanlışa yönelmenin engelleri tanımlanmalıdır. Söylem düzeni ve sosyal pratiklerin diğer unsurları arasındaki ya da metinlerin diğer unsurları arasındaki diyalektik ilişkiler çözümlenir.

3. Sosyal düzenin sosyal yanlışa gereksinimi olup olmadığı düşünölmelidir.

4. Engelleri aşmanın mümkün yolları tanımlanmalıdır.

Fairclough (1993, s. 225) “Söylem ve Sosyal Değişim” isimli kitabında söylem analizinin nasıl yapılacağını anlattığı bölümde, söylem analizinin net olarak çerçevesi çizilmiş kurallarının olmadığını ve araştırma sürecinin de kesin ve kati olarak değerlendirmek yerine, ana unsurların ele alındığı düşönceleri tanımlayan, genel bir kılavuz olarak kavranması gerektiğini söylemektedir. Buna göre söylemin dil, metin ve sosyal olaylar arasında bağ kurarak çözümlenmesi gerektiğini vurgulayarak, dilin içerisinde açık olmayan ideolojik bağlantıları ve güç bağlantılarını eleştirel bir tarzda yorumlamanın mümkün olabileceğini söyler. Bu nedenle ESA söylem pratiğinin yorumlanmasından (metin üretim ve tüketim süreçleri), metnin tanımlanmasına ve bunların her ikisinin de söylemin gömülü olduğu toplumsal pratik ışığında yorumlanmasına dayanır.

Şekil 3.2. Söylemin ve Söylem Çözömlemesinin Üç Düzeyi (Fairclough, 1993, s. 73; Fairclough, 1995, s. 98; Müftöler, 2023, s. 48).

Fairclough söylem ve söylem çözümlemesinin birbiriyle ilişkisini, Şekil 3.1’de yer alan bu üç boyutlu bu yönteme dayandırmaktadır. Bu üç boyutlu modelin temel amacı, söylem çözümlemesi için bir analitik çerçeve sağlamaktır. Model, esas itibariyle metinlerin izole edilerek çözümlenemeyeceğini, ancak diğer metinler ile birlikte ve toplumsal bağlamla ilişkisi içinde anlaşılabilceğini anlayışına

dayanmaktadır (Durna ve Kubilay, 2020, s. 74). Fairclough'a göre söylemi oluşturan bu üç düzey bu düzeylerin birbiri ile etkileşimini içeren çözümlenmeden oluşur. Ancak analizde her zaman bu sırayla ilerlemek gerekli değildir ve analistler isterlerse metin analizinden veya sosyal pratiğin analizinden başlayabilirler (1993, s. 231).

Fairclough'a göre söylemin üç düzeyi ve bunlara yönelik olarak önerdiği üç çözümlenme düzeyi şunlardır (Fairclough, 1993, s. 73; Fairclough, 2003a, s. 159-260).

(1) Metin (text) ve Metnin (Söylemin) Çözümlemesi

(2) Söylemsel Pratik (discourse practice) ve Söylemsel Pratiğin Çözümlemesi

(3) Toplumsal pratik (*social practice*) ve Toplumsal Pratiğin Çözümlemesi

Metnin (Söylemin) Çözümlemesi (Tanımlama)

Fairclough "metin" kavramını sadece yazılı değil sözlü metinler ve görsel imajları da içeren haberler, konuşmalar, mülakatlar, televizyon programları ve internet sayfaları gibi geniş bir bağlamda kullanmaktadır. Buna göre metnin çözümlenmesi söylemin ne şekilde kullanıldığı hakkında fikir verebilen sözcük yapılarının ve metnin dilsel boyutunun çözümlenmesidir. Metinsel analizde birbirini tamamlayan iki analiz türünden yani *dil bilimsel* ve *metinler arası* analizden söz edilmektedir. *Dilbilimsel analiz*, metinlerin hangi dilbilimsel özelliklere (sözcük seçimleri, dil bilimsel yapılar, ifadeler, tanımlamalar, eğretilmeler, kiplikler vb.) dayandığını gösterirken, *metinler arası*⁸ analiz ise metinlerin hangi söylemler, türler ve tarzlara dayandığını gösterir. Fairclough'un analizinin bu bağlamda hem dilbilimsel hem de metinler arası perspektiften beslendiği görülmektedir (Fairclough, 2001b, s. 229- 230; Evre, 2009, s. 142).

Söylemsel Pratiğin Çözümlemesi (Diğer Söylemlerle Etkileşim Ve Yorumlama)

Bu düzeyde söylem, toplumda üretilen, dağıtılan, dolaşıma sokulan ve tüketilen bir şey olarak, metnin üretimi, dağıtımı, tüketimi ve diğer söylemsel pratiklerle etkileşimini içerir. Söylemsel pratiklerin çözümlenmesi metin ile sosyal çözümlenme arasında bir köprü kurarak, metindeki söylemlerle metnin yorumlanmasını sağlamaktadır. Böylece metnin 'hangi amaçla, kim için üretilmiş olduğu ve hedef kitlede ne tür bir etki yaratması beklendiği' sorularına yanıt alınarak söylemin yorumlanması ve çözümlenmesi sağlanır (Fairclough, 1995, s. 97; Durna ve Kubilay, 2010, s. 72). Söylemsel pratiğin çözümlenmesi kullanıcısının zihinsel işleyişine, anlamlandırma biçimlerine, dilsel aktarım biçimlerine ve bu süreçleri etkileyen toplumsal yapıya ilişkin bilgi vermektedir (Ercan ve Danış, 2019, s. 529). Söylemlerdeki ideolojik, siyasi veya toplumsal ifadeler ortaya konarak yorumlanır. Yani var olan metin yapılan yorumla tekrar inşa edilme sürecindedir (Doğuran, 2018, s. 316).

---

⁸ *Metinlerarasılık kavramı* Gee'ye göre, bir metnin oluşturulması sırasında başka metinlerden, başka metin türlerinden yararlanılmasıdır. Metin ile yaratılan anlam başka metinlere atıf yapmak için sık sık kullanılmakta ve bu durum da metinlerarasılık kavramını açıklamaktadır. Ona göre, başka metinden ya da metin türlerinden kelimelerin ödünç alınması ile kelimelerin metinler arasında geçiş yapması da bu kavramı açıklamaktadır (Gee, 2011, s. 58).

Toplumsal Pratiğin Çözümlemesi (Açıklama)

Toplumsal pratiğin çözümlemesi söylemlerin yorumlanmasıyla birlikte süreçleri yöneten sosyo-kültürel koşulların açıklandığı aşamadır. Verilen söylemlerin amacı, ulaştırılmak istenen mesajın içeriği, yazarın siyasi veya ideolojik yönü toplumsal çözümleme ile açıklama yapılarak ortaya koyulur (Fairclough, 1995, s. 97-98; Doyuran, 2018, s. 316). Fairclough'a göre hegemonik mücadelenin ideolojik boyutu, söylem bağlamında kavramsallaştırılıp çözümlenebilir. Bu aşamada toplumsal pratiğin çözümlemesi *hegemonya* kavramını merkezine alarak, sosyal pratiklerdeki hegemonik ilişkilerin açığa çıkarılmasını amaçlar (Durna ve Kubilay, 2010, s. 73). Böylece eleştirel söylem analizi, toplumsal pratiğin çözümlemesi ile araştırma nesnesinin ilk elden sunduklarının yanı sıra, metnin altında yatan ideolojik örüntüler ve iktidar ilişkilerine de yoğunlaşmaktadır (Fairclough, 2003).

Bu tez çalışmasında ele alınan örnek olaylar bağlamında haberler Fairclough'un eleştirel söylem analizi ve Waller'in (2006, s.12) Fairclough'un analizine yönelik geliştirdiği yorumlamadan da yararlanılarak üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

- Analizin ilk düzeyi olan *metnin (söylemin) incelenmesi (tanımlama)* aşamasında metin boyutuna yani haber metinlerinin ana temalarına, haberdeki sözcük seçimlerine, ifadelere ve tanımlamalara odaklanılmıştır. Haberlerde olayların faili ya da kurbanı olarak göçmenlerden nasıl söz edildiğine, nasıl tanımlandıklarına ve nasıl adlandırdıklarına dikkat edilmiştir. Bu aşamada haberlerde olayın faili ya da kurban olan kişilerden nasıl söz edilmektedir? Bu kişilerin tanımlamasında “mülteci”, “göçmen”, “sığınmacı” veya “yasadıışı göçmen” gibi tanımlamalardan hangisi kullanılmaktadır? sorularına yanıt aranmıştır.
- İkinci aşamada yani metinlerin üretimi ve yorumlanmasına odaklanan *söylemsel pratiğin çözümlemesi (diğer söylemlerle etkileşim ve yorumlama)* aşamasında metinlerin tanıklık ettiği temel söylemsel pratikler tespit edilmeye çalışılmıştır. İncelenen haberlerde olayın aktörleri olarak kimlere yer verdiğine ve bu aktörlerin olayın çözümüne yönelik hangi önlem ve çözüm önerilerini dile getirdiğine bakılmıştır. Aktörler haberlerde söz konusu olan olaya yön veren kişi ya da objelerdir. Bir haberde kimin aktör olduğu kimin sesine, sözüne görüntüsüne yer verildiği ile ilgilidir. Örneğin haber metninde, habere konu olan kişi ya da kişiler (saldıran, şiddet uygulayan, öldüren, saldırılan, öldürülen kişiler, eylem yapan kişi veya gruplar, hükümet veya yerel yönetim temsilcileri, sınırlı oranda sivil toplum örgütü temsilcileri gibi) haberin öznesi olarak mı ya da haberin nesnesi olarak mı yansıtılmaktadır.
- Son olarak *toplumsal pratiğin çözümlemesi (söylemin içinde bulunduğu bağlamın analizi ve açıklanması)* aşamasında ise söylemin içinde bulunduğu sosyal bağlamı da dikkate alarak ikinci aşamada tanımlanan söylemlerin ve özne konumlarının hakim sosyo-kültürel pratiklerle, sosyal ve siyasal bağlam ile nasıl ilişki kurduğuna dair bir analiz gerçekleştirmek amaçlanmıştır. Burada odak noktası haberlerde *güvenlikleştirme/güvenlik-dışılaştırıcı* söylemin varlığı ve bu

söylemin hangi aktörler ve kurumlar tarafından, hangi söylemlerle inşa edildiğinin ortaya konulmasıdır.

Kabacaoğlu ve Memişoğlu'nun da aktardığı gibi güvenlikleştirilmiş göç söylemleri toplumun göçmenlere bakışını etkileyebilecek ve sonucunda çeşitli eşitsizliklerin doğmasını ya da daha belirgin olmasını sağlayacak güç ilişkilerini besleyebilir. Göçmenlere yönelik ayrımcı ve eşitsiz uygulamaları kamuoyu gözünde haklılaştırabilir (Kabacaoğlu ve Memişoğlu, 2021, s. 13). Bu nedenle güvenlikleştirilmiş göç söylemini analiz edebilmenin en iyi yollarından birisi eleştirel söylem analizidir. ESA dil ve söylem ile, olaylar, kurumlar, gruplar ve yapılar arasındaki güç ve iktidar ilişkisine odaklanmaktadır.

3.6. Bulgular ve Yorum

Araştırmada yukarıda anlatılan çerçevede seçilen örnek olaylar bağlamında öncelikle olayların arka planına dair bilgi verilecek ve ardından haberlerin analizine dair bulgular açıklanacaktır.

3.6.1. Haberlerin İçerik Analizine Dair Genel Bulgular

Araştırmanın yöntem bölümünde de açıklandığı gibi araştırmanın ilk aşamasında Türkiye’de yaşayan göçmenlerin karıştığı ya da onları konu alan olaylara yönelik olarak 1 Ocak 2022-31 Aralık 2022 tarihleri arasında kapsayacak şekilde bir tarama yapılmıştır. Elde edilen haberlerin seçilen örnek olaylar ve haber kuruluşlarına göre dağılımı Tablo 3.1.’de görülmektedir:

Tablo 3.1. Haberlerin Örnek Olaylara ve Haber Kuruluşlarına Göre Dağılımı

Haber Kuruluşu	Örnek Olay 1 Ayşegül Aydın’a tecavüz girişimi.....	Örnek Olay 2 Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi...	Örnek Olay 3 Batuhan Barlak'ın öldürülmesi....	Örnek Olay 4 Üç Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi.	TOPLAM
Birgün	1	4	0	2	7
Cumhuriyet	3	9	3	1	16
Evrensel	1	13	1	6	21
Habertürk	3	7	1	1	12
Hürriyet	2	14	2	0	18
Gazete Duvar	1	8	1	5	15
Milliyet	5	14	2	0	21
Sabah	3	10	3	0	16
Sözcü	3	10	3	2	18
Yeni Akit	2	11	1	0	14
TOPLAM(%)	23 (% 14,7)	100 (% 63,7)	17 (% 10,8)	17 (% 10,8)	157

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi dört örnek olay bağlamında en fazla haber Altındağ Olayları olarak da bilinen “Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi” olayı ile ilgilidir. Tüm haberlerin yüzde 63,7’si (100 haber) bu olayı konu almıştır. Haberlerin yüzde 14,7’si (23 haber) “Ayşegül Aydın’a tecavüz girişimi”ni konu alırken, yüzde 10,8’i (17 haber) “Batuhan Barlak'ın öldürülmesi” ve yine haberlerin yüzde 10,8’i (17 haber) “Üç Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi” olayı ile ilgilidir. Seçilen örnek olaylar göçmenlerin

belirleyebilmek açısından önem taşımaktadır. Bu aşamada sığınmacı ve göçmenlerin karıştığı, fail ya da mağdur olduğu olaylara ait haberler ve bu haberlerde yer alan söylemsel ve sosyal pratikler Fairclough'un yukarıda açıklanan ESA bağlamında ve Bölüm 3.5'te açıklandığı gibi üç aşamalı bir süreç izlenerek analiz edilmiştir.

Analize dahil edilen 47 haber ve yer aldıkları haber sitelerine göre dağılımı Tablo 3.4'de görülmektedir.

Tablo 3.2. ESA İçin Seçilen Haberlere Dair Bilgiler

Haber Sitesi		Örnek Olay 1 Ayşegül Aydın'a tecavüz girişimi ve öldürülmesi(12 Temmuz 2021-Kocaeli Gebze)
1	Birgün	Cinsel istismara maruz bırakılan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti (22 Kasım 2021)
2	Cumhuriyet	Cinsel saldırıya uğrayan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti(22 Kasım 2021)
3	Evrensel	Cinsel istismar girişimi sonrası yaralanan Ayşegül yaşamını yitirdi (22 Kasım 2021)
4	Habertürk	Cinsel saldırıda yaralanmıştı: Ayşegül Aydın'dan acı haber geldi (22 Kasım 2021)
5	Hürriyet	Ayşegül Aydın'ın babasından duygulandıran sözler (24 Kasım 2021)
6	Gazete Duvar	Dershane çıkışı saldırıya uğrayan Ayşegül Aydın vefat etti (22 Kasım 2021)
7	Milliyet	Mahallede taciz isyanı 'Bir kez unuttuk, unutmamız çok ağır oldu'(17 Temmuz 2021)
8	Sabah	Acılı baba kızının durumunu anlatırken gözyaşlarına boğuldu (17 Temmuz 2021)
9	Sözcü	Afgan uyruklu sapık, genç kıza dehşeti yaşattı! Cinsel istismara kalkıştı, başına taşla vurdu(14 Temmuz 2021)
10	Sözcü	Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti (22 Kasım 2021)
11	Yeni Akit	Evine giderken saldırıya uğrayan Ayşegül'den acı haber geldi(22 Kasım 2021)
Haber Sitesi		Örnek Olay 2 Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi/Altındağ olayları (10 Ağustos 2021-Ankara)
1	Birgün	Korku dolu sessiz bekleyiş (13 Ağustos 2021)
2	Cumhuriyet	Son dakika: Altındağ'daki kavga üzerine Valilik'ten açıklama (11 Ağustos 2021)
3	Cumhuriyet	İktidarın değişen göçmen politikası Altındağ'a yansdı (19 Eylül 2021)
4	Evrensel	Ankara Altındağ'da yaşanan bıçaklı kavga sonrası mahalle mülteci avına çıktı (11 Ağustos 2021)
5	Evrensel	Ankara'da Emek ve Demokrasi Güçleri: mültecilerle dayanışma içindeyiz (12 Ağustos 2021)
6	Habertürk	Ankara'da iki grup arasında bıçaklı kavga: 1'i ağır 2 yaralı (11 Ağustos 2021)
7	Hürriyet	Ankara'daki bıçaklı kavgada yaralanan Emirhan hayatını kaybetti (11 Ağustos 2021)
8	Hürriyet	'Küçük Halep' Altındağ neden karıştı? (14 Temmuz 2021)
9	Gazete Duvar	Altındağ'da gerilim sürüyor (11 Ağustos 2021)
10	Milliyet	Ankara'da iki grup arasındaki kavgadan sonra gerginlik (12 Ağustos 2021)
11	Milliyet	'Hedefleri ülkemize ve insanımıza zarar vermek' (13 Temmuz 2021)
12	Milliyet	AK Partili Çam'dan Altındağlı hemşerilerine itidal çağrısı (13 Temmuz 2021)
13	Sabah	Altındağ'da iki grup arasında çıkan bıçaklı kavga! Biri ağır 2 kişi yaralandı (11 Ağustos 2021)

Tablo 3.2'nin devamı

14	Sözcü	Bıçaklı kavga sonrası sığınmacılara tepki:2 yaralı (11 Ağustos 2021)
15	Sözcü	Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş'tan "acil eylem planı" çağrısı (11 Ağustos 2021).
16	Yeni Akit	Altındağ'da tehlikeli gerginlik! Vatandaşlar sokağa döküldü! Özel hareket bölgeye gönderildi(11 Ağustos 2021)
17	Yeni Akit	Mücahit Birinci uyardı! 'İrkçılık kepezeliğine karşı uyanık olalım' (12 Ağustos 2021)
Haber Sitesi		Örnek Olay 3 Batuhan Barlak'ın Öldürülmesi/İzmir Torbalı Olayları(30 Eylül 2021-İzmir)
	Birgün	Habere rastlanmadı
1	Cumhuriyet	'İyi akşamlar ulan' diye başladı; sonu facia ! (30 Eylül 2021)
2	Evrensel	Torbalı'da ölümle sonuçlanan kavganın ardından Suriyeliler'e ait ev ve araçlar yakıldı (30 Eylül 2021)
3	Habertürk	Kalbinden bıçaklanan 17 yaşındaki Batuhan hayatını kaybetti (30 Eylül 2021)
4	Hürriyet	İzmir valiliğinden Torbalı'da gözaltı iddiasına ilişkin açıklama: gerçeği yansıtmamaktadır (30 Eylül 2021)
5	Gazete Duvar	Torbalı'da Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı (30 Eylül 2021)
6	Milliyet	Ulan tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü (30 Eylül 2021)
7	Sabah	Kalbinden bıçaklanan genç hayatını kaybetti (30 Eylül 2021)
8	Sözcü	Ulan' tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü(30 Eylül 2021)
9	Sözcü	'900 bin Suriyeli TC vatandaşı oldu' (2 Aralık 2021)
10	Yeni Akit	İzmir Torbalı'da tehlikeli gerilim! Suriyelilerin evleri ile araçlarını yaktılar(30 Eylül 2021)
Haber Sitesi		Örnek Olay 4 İzmir'de 3 Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi(16 Kasım 2021-İzmir)
1	Birgün	Üç gencin katlinde ırkçılık şüphesi (23 Aralık 2021)
2	Cumhuriyet	İzmir'de ırkçı saldırı: Suriyeli üç işçi yakılarak öldürüldü (23 Aralık 2021)
3	Evrensel	İzmir'de Suriyeli 3 işçi genç katledildi, olayın ırkçı saldırı olduğu iddia edildi (21 Aralık 2021)
4	Evrensel	HDP, CHP ve DEVA'lı 3 milletvekili Bakan Soylu'ya 3 Suriyeli mültecinin yakılarak öldürülmesini sordu (23 Aralık 2021)
5	Evrensel	HDP'li Çepni: İzmir Güzelbahçe'de yaşanan ırkçı katliam tüm yönleri ile araştırılmalıdır (28 Aralık 2021)
6	Habertürk	Üç işçinin öldüğü yangın için 'elektrikli ısıtıcısından çıkmış olabilir' raporu (24 Aralık 2021)
	Hürriyet	Habere rastlanmadı
7	Gazete Duvar	35 gün sonra ortaya çıktı: Suriyeli üç genç yakılarak öldürüldü(21 Aralık 2021)
8	Gazete Duvar	Yeneroğlu'ndan yakılarak öldürülen 3 Suriyeli için soru önergesi (23 Aralık 2021)
	Milliyet	Habere rastlanmadı
	Sabah	Habere rastlanmadı
9	Sözcü	İzmir'de Suriyeli üç işçi yakılarak öldürülmüştü... 'Soruşturma başlatıldı mı?'(23 Aralık 2021)
	Yeni Akit	Habere rastlanmadı

3.6.2.1. Örnek Olay I: Ayşegül Aydın'a Tecavüz Girişimi ve Öldürülmesi (12 Temmuz 2021-Kocaeli Gebze)

Tezin bu aşamasında incelenen ilk olay Kocaeli Gebze'de Ayşegül Aydın isimli genç kıza yönelik tecavüz girişimi ve öldürülmesidir. Olay 12 Temmuz 2021 tarihinde gerçekleşmiş ve kafasına aldığı darbeler neticesinde yaralanan 16 yaşındaki Ayşegül Aydın, bir süre yoğun bakımda kalmış ve

ardından 22 Kasım 2021’de vefat etmiştir. Ayşegül Aydın’a yönelik bu cinsel şiddeti gerçekleştiren kişinin 20 yaşında Afganistan uyruklu bir kişi olması nedeni ile de bu olay medyada hem bir cinsel şiddet vakası olarak hem de göçmenlik ile tartışmalarla bağlantılı olarak yer bulmuştur. İncelenen tüm haber siteleri bu olaya farklı haber sayıları ile de olsa yer vermiş ve toplam 23 haber yayınlanmıştır. Bu sayı tüm haberlerin yüzde 14,7’sini oluşturmaktadır. Olay ile ilgili olarak 11 haber söylem analizi için seçilmiştir. İncelenen haber metinlerine dair bulgular şunlardır:

Metnin (Söylemin) İncelenmesi (Tanımlama)

Analizin ilk düzeyi olan metnin (söylemin) incelendiği bu ilk aşamada haberlerde *olaya, faile* ve *kurbana dair* ne tür *tanımlamaların* kullanıldığına bakılmıştır. Bu olaya ilişkin haberlerde hem başlıklar hem de haber içerikleri değerlendirilmiştir. Birgün’deki haber⁹ “Cinsel istismara maruz bırakılan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti”, Cumhuriyet’teki haber¹⁰ “Cinsel saldırıya uğrayan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti”, Evrensel’deki haber¹¹ “Cinsel istismar girişimi sonrası yaralanan Ayşegül yaşamını yitirdi”, Habertürk’teki haber¹² “Cinsel saldırıda yaralanmıştı: Ayşegül Aydın’dan acı haber geldi”, Hürriyet’teki haber¹³ “Ayşegül Aydın’ın babasından duyulandıran sözler”, Gazete Duvar’daki haber¹⁴ “Dershane çıkışı saldırıya uğrayan Ayşegül Aydın vefat etti”, Milliyet’teki haber¹⁵ “Mahallede taciz isyanı ‘Bir kez unuttuk, unutmamız çok ağır oldu’”, Sabah’taki haber¹⁶ “Acılı baba kızının durumunu anlatırken gözyaşlarına boğuldu”, Sözcü’deki haber¹⁷ “Afgan uyruklu sapık, genç kıza dehşeti yaşattı! Cinsel istismara kalkıştı, başına taşla vurdu” ve “Ayşegül Aydın yaşam

⁹ 22 Kasım 2021, Birgün, “Cinsel istismara maruz bırakılan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti”
<https://www.birgun.net/haber/cinsel-istismara-maruz-birakilan-aysegul-yasam-mucadelesini-kaybetti-366600>

¹⁰ 22 Kasım 2021, Cumhuriyet, “Cinsel saldırıya uğrayan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti”
<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/son-dakika--cinsel-istismara-ugrayan-aysegul-yasam-mucadelesini-kaybetti-1886642>

¹¹ 22 Kasım 2021, Evrensel, “Cinsel istismar girişimi sonrası yaralanan Ayşegül yaşamını yitirdi”
<https://www.evrensel.net/haber/448389/cinsel-istismar-girisimi-sonrasi-yaralanan-aysegul-yasamini-yitirdi>

¹² 22 Kasım 2021, Habertürk, “Cinsel saldırıda ağır yaralanmıştı: Ayşegül Aydın’dan acı haber geldi”
<https://www.haberturk.com/son-dakika-cinsel-saldirida-agir-yaralanmisti-aysegul-aydin-dan-aci-haber-geldi-haberler-3260272>

¹³ 30 Ekim 2021, Hürriyet, “Ayşegül Aydın’ın babasından duyulandıran sözler”
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/aysegul-aydinin-babasindan-duyulandi-aydin-sozler-kizim-pilot-olacagim-goklerde-ucacagim-diyordu-41946246#:~:text=Yavrumu%20topra%C4%9Fa%20verdim%2C%20ci%C4%9Ferimi%20s%C3%B6kt%C3%BCm,Mele%C4%9Fimle%20%C3%A7ok%20b%C3%BCy%C3%BCk%20hayal%20kuruyordu>

¹⁴ 22 Kasım 2021, Gazete Duvar, “Dershane çıkışı saldırıya uğrayan Ayşegül Aydın vefat etti”
<https://www.gazeteduvar.com.tr/dershane-cikisi-saldiriya-ugrayan-aysegul-aydin-vefat-etti-haber-1542708>

¹⁵ 17 Temmuz 2021, Milliyet, “Mahallede taciz isyanı! ‘Bir kez unuttuk, unutmamız çok ağır oldu’”
<https://www.milliyet.com.tr/gundem/mahallede-taciz-isyani-bir-kez-unuttuk-bedeli-cok-agir-oldu-6555054>

¹⁶ 17 Temmuz 2021, Sabah, “Acılı baba kızının durumunu anlatırken gözyaşlarına boğuldu”
<https://www.sabah.com.tr/kocaeli/2021/07/17/acili-baba-kizinin-durumunu-anlatirken-gozyaslarina-boguldu>

¹⁷ 22 Kasım 2021, Sözcü, “Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti”
<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/cinsel-istismara-ugramisti-yasam-mucadelesini-kaybetti-6782692> ve 22 Kasım 2021, Sözcü, “Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti”,
<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/cinsel-istismara-ugramisti-yasam-mucadelesini-kaybetti-6782692/>

mücadelesini kaybetti”, Yeni Akit’teki haber¹⁸ “Evine giderken saldırıya uğrayan Ayşegül'den acı haber geldi” başlıklarını taşımaktadır.

İncelenen tüm haber başlıklarında ve haber metinlerinde olayın genel temasının polis/adliye vakası ve “cinsel şiddet” olarak kurulduğu görülmektedir. Örneğin olay Habertürk’te, Cumhuriyet’te, Birgün’de, Evrensel’de, Gazete Duvar’da “cinsel saldırı”, “cinsel istismar” “saldırı”, Milliyet’te “taciz”, “cinsel istismar girişimi” Yeni Akit’te “saldırı” ve “cinsel istismar” olarak tanımlanmıştır. Haber başlıklarının genelinde failin kökenine ve göçmen olmasına yönelik bir vurgu olmakla birlikte; sadece Sözcü’de olayın faili tanımlanırken “*Afgan uyruklu sapık*” tanımlamasının kullanıldığı görülmektedir. Diğer haber metinlerinde fail tanımlanırken ise örneğin Evrensel, Gazete Duvar ve Cumhuriyet gazetelerinde “A.M” ve “A.M. isimli erkek”; Hürriyet’te “Afganistan uyruklu A.M.”, Sabah’ta “yabancı uyruklu şahıs”, “A.M.”, “A.M. isimli erkek”, Yeni Akit’te “Afganistan uyruklu A.M.” gibi tanımlamaların kullanıldığı görülmüştür.

Söylemsel Pratiğin Çözümlemesi (Diğer Söylemlerle Etkileşim Ve Yorumlama)

İncelenen haber metinleri Fairclough’un analizinin ikinci düzeyi olan söylemsel pratik açısından incelendiğinde, haberlerin olayın *aktörleri* olarak kimlere yer verdiğine ve bu aktörlerin olayın çözümüne yönelik *hangi önlem* ve *çözüm önerilerini* dile getirdiğine bakılmıştır. Analiz edilen haber metinlerinde sıklıkla Ayşegül Aydın’ın babası Metin Aydın’ın sözlerine yer verilmiştir. Örneğin Milliyet’te Metin Aydın’ın konuşmalarından yapılan aşağıdaki alıntıda da görüleceği gibi, babanın failin milliyeti ile olay arasında bağ kurmayan sözleri haberde yer bulmuştur.

Allah kimsenin başına vermesin. Güpegündüz benim kısım evine giderken hiç tanımadığı bilmediği bir insan tarafından zulme uğradı. Şu anda yaşam mücadelesi veriyor. Bu olaylar oluyor, geçiyor. Daha önceden de başkalarının başına gelmişti. Bunun her türlü ırktan kötü insan var. Zaten biz bu tehlikeyi biliyorduk, biz çocuğumuzu orada yalnız bırakmıyorduk. Ben bu köye geleli 2 yıl oldu 2 yıldır o yollardan ben, annesi abisi götürüyordu. Ama bu bir sefer unuttuk, onun cezası bize çok ağır oldu. Cezasını bize çok ağır verdiler. (17 Temmuz 2021, Milliyet)

Olayın ardından Ayşegül Aydın’ın yaşadığı mahalle sakinlerinden oluşan yaklaşık 300 kişinin duruma tepki gösterdiğine ve eylem yaptığına dair bilgiye de haberlerde yer verilmiştir. Örneğin Sabah’ta mahalle muhtarının da sözleri şu şekilde aktarılmıştır:

Tek temennimiz, tek duamız kızımızın bir an önce sağlığına kavuşup, aramıza dönmesidir. Şu anda hepimiz Ayşegül’e dua ediyoruz. Daha kaç tane Ayşegül yanacak. Lütfen sesimize kulak olun. Anneler babalar yanmasın, çocuklarımız katledilmesin.....Ben buradan bölgemizdeki kolluk kuvvetlerine, olağanüstü mücadelelerinden dolayı çok teşekkür ediyorum. Gerçekten iğne deliğiyle toprak kazırcasına, adım adım bu caniyi yakaladılar. Ben Pelitli halkı adına onlara

¹⁸ 22 Kasım 2021, Yeni Akit, “Evine giderken saldırıya uğrayan Ayşegül'den acı haber geldi”, <https://www.yeniakit.com.tr/haber/evine-giderken-saldiriya-ugrayan-aysegulden-aci-haber-geldi-1598068.html>

şükranlarımı, minnetlerimi sunuyorum. Allah hepsinden razı olsun. İyi ki varlar. (17 Temmuz 2021, Sabah)

Olayın haberlerde “taciz”, “saldırı”, “istismar” ve bir adli şiddet olayı olarak tanımlandığı, olayın failine karşı dikkatli bir dil kullanıldığı ve failin kimliği, konumu ve milliyeti ile olay arasında bağ kurmamaya özen gösterildiği dikkatten kaçmamıştır.

Toplumsal Pratiğin Çözümlemesi (Söylemin İçinde Bulunduğu Bağlamın Analizi Ve açıklanması) ve Güvenlikleştirme /Güvenlik-dışlaştırıcı Söylem

İncelenen haberlerde failin milliyetini öne çıkaran ve bu olayı göç/göçmen politikası ile ilişkilendiren yani “güvenlikleştirici” söyleme örnek gösterilebilecek tek haber Sözcü’de 22 Kasım 2021’de yayınlanan “Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti” haberidir.¹⁹ Ayşegül Aydın’ın tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirmesinin ardından yayınlanan haberde, ailenin yaşadığı üzüntüye dikkat çekilmekte ve Memleket Partisi Genel Başkanı Muharrem İnce’nin sosyal medya hesabından yaptığı paylaşıma atıfta bulunmaktadır. Bu atıfta Ayşegül Aydın’ın babasıyla çekildiği fotoğrafı paylaşan Muharrem İnce’nin şu sözlerine yer verilmiştir:

Ailesinin gözünden sakındığı, gencecik bir evladımız; Ayşegül Aydın kızımızı kaybetmenin acısını yaşıyorum. Mekanın cennet olsun güzel kızım. Sınırlarımızı kevgire çeviren, güvenlik tedbiri almayan, yüreğimize ateş düşürenler; siz de hesap vereceksiniz! (22 Kasım 2021, Sözcü).

Haber metni içinde İnce’nin mesajında yer alan son bölüm “SINIRLARIMIZI KEVGİRE ÇEVİREN, GÜVENLİK TEDBİRİ ALMAYANLAR SİZ DE HESAP VERECEKSİNİZ” büyük harflerle tırnak içerisinde tekrar paylaşılmaktadır. Burada Sözcü’nün bir siyasetçinin sözlerini ikinci kez hem de büyük harflerle paylaşması, sadece bu siyasetçinin sözlerini aktarmaktan öte bu sözlere katıldığını olarak da yorumlanabilir. Yayın politikası olarak ulusal çizgide yer alan Sözcü’nün, hükümetin göçmen politikasına yönelik eleştirel sözleri olan bir siyasetçinin (Muharrem İnce) sözlerini paylaşarak Ayşegül Aydın olayı ile göçmenler arasında bağ kurmuş, “tehdit” söylemini kullanarak bu tehdidin kaynağı olarak mülteciler ve göçmenleri “yüreğimize ateş düşürenler”, “sınırları kevgire çevirenler” olarak tanımlamakta ve göçe yönelik “güvenlik tedbiri almayan” iktidarı eleştirmekte ve çözüm olarak da “hesap vereceksiniz” diyerek bu siyasetin karşısında bir politik anlayışı işaret etmektedir.²⁰

Haber metninde güvenlikleştirici aktör olarak öne çıkan Muharrem İnce, karasal sınır metoforumun işlevsiz kılınmasına dikkat çekmektedir. Temel tehdit nesnesi/unsuru göçmenler olarak çerçeveselendirilse de esas itibarıyla “hesap vereceksiniz” ifadesiyle Türkiye’de uygulanan göç politikalarına ilişkin eleştiri öne çıkmaktadır. Bu durum güvenlikleştirme sürecinin yalnızca siyasal erki

¹⁹ 22 Kasım 2021, Sözcü, “Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti”

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/cinsel-istismara-ugramisti-yasam-mucadelesini-kaybetti-6782692/>

²⁰ 22 Kasım 2021, Sözcü, “Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti”,

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/cinsel-istismara-ugramisti-yasam-mucadelesini-kaybetti-6782692/>

elinde bulunduran hükümet yetkilileri ve siyasal elitler tarafından gerçekleştirilmediğini; güvenlikleştirme sürecinin çok yönlü/çok parçalı karşılıklı söylemsel mücadeleleri de içerisinde barındıran bir süreç olduğunu açığa çıkarmaktadır. Özellikle Avrupa’da göç karşıtı aşırı sağın yükselişi ve Türkiye’deki 2023 seçimlerine giden süreçte açığa çıkan söylemler, muhalif parti ve çevrelerin göç olgusunu nasıl bir tehdit/risk etmenleri üzerinden, karşı hegemonik siyasal söylemselliğe ve politik çizgiye evrildiğini göstermektedir. İnce’nin paylaşımında açığa çıkan çözüm yolu ise yanlış politika olarak değerlendirilen yaklaşımın, muhalif bir perspektiften hesap verebilirliği/sorulması üzerine oturmaktadır. Alan yazınında sıklıkla üzerinde durulan olgu, güvenlikleştirmenin siyasallığı ve güvenlikleştirme yaklaşımının olay, olgu, aktör ve zamansal bağlamlar açısından değişen/dönüşen bir süreç olduğu yönündedir. Güvenlikleştirmeye ilişkin bu yaklaşım tarzı Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme teorisinde yer verdiği fonksiyonel aktörler açısından da önemlidir. Sözcü gazetesi 22 Kasım 2021’de yayınlanan “*Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti*” haberinde oluşturduğu haber kurgusu ve imleme biçimleriyle diğer örneklem gazetelerinden ayrılmaktadır. Sözcü diğer haber sitelerinden farklı olarak bir siyasetçinin sosyal medya paylaşımını, metinsel bir ilişkisellik bağlamında ele almış; yayın politikası ve ideolojik örüntülerin etkisiyle Muharrem İnce’nin güvenlikleştirici söylemini, büyük harflerle tırnak içerisinde tekrar işlemiştir. Bu kullanım söylemin süreklilik içerisinde yeniden inşa edilen ve aktarılan bir süreç olma haline örnek oluşturmaktadır.

3.6.2.2. Örnek Olay II: Emirhan Yalçın’ın Öldürülmesi/Altındağ Olayları (10 Ağustos 2021-Ankara)

Ankara’nın Altındağ ilçesi Battalgazi mahallesinde 10 Ağustos 2021 yılında Türk ve Suriyeli bir grup arasında yaşanan bıçaklı kavga ve sonrasında gelişen linç saldırıları kamuoyunda olayın yaşandığı Altındağ mahallesinin adı ile “Altındağ Olayları” olarak da anılmıştır. Gençler arasında yaşanan bıçaklı kavgada Emirhan Yalçın isimli genç yaşamını yitirirken, Yasin Ülger isimli genç de yaralanmıştır. Olaylarda bölgede/semtte yaşanan demografik-ekonomik-kültürel kayma ve farklılaşmaya yönelik beslenen milliyetçi histerilerin geniş çaplı linç girişimlerine dönüşerek, sığınmacıların evlerine ve iş yerlerine yönelik saldırıların gerçekleştirildiği, bu nedenle mahallede yaşayan sığınmacıların gündelik pratiklerini sürdürdüğü, yaşam alanlarında mahsur kaldığı ve bölgeden tahliye edildikleri görülmüştür. Emirhan Yalçın’ın öldürülmesi ya da Altındağ olayları olarak anılan olaylar incelenen haberlerde oldukça geniş bir yer bulmuştur. Bu araştırma kapsamında incelenen haberlerin yüzde 67’si (100 haber) Emirhan Yalçın’ın öldürülmesi ile ilgilidir. Olay ile ilgili olarak toplam 20 haber söylem analizi için seçilmiştir. İncelenen haber metinlerine dair bulgular şunlardır:

Metnin (Söylemin) İncelenmesi (Tanımlama)

Fairclough’un analizinin ilk aşamasında öncelikle incelenen örnek olay ile ilgili olarak *olaya*, *faile* ve *kurbana dair* ne tür *tanımlamaların* kullanıldığına bakılmıştır. Bu olaya ilişkin haberlerde hem

başlıklar hem de haber içerikleri birlikte değerlendirilmiştir. Birgün'deki haber²¹ “Korku dolu sessiz bekleyiş”, Cumhuriyet'teki haberler²² “Son dakika: Altındağ'daki kavga üzerine Valilik'ten açıklama”, “İktidarın değişen göçmen politikası Altındağ'a yansdı”, Evrensel'deki haberler²³ “Ankara Altındağ'da yaşanan bıçaklı kavga sonrası mahalli mülteci avına çıktı”, “Ankara'da Emek ve Demokrasi Güçleri: mültecilerle dayanışma içindeyiz”, Habertürk'teki haber²⁴ “Ankara'da iki grup arasında bıçaklı kavga: 1'i ağır 2 yaralı”, Hürriyet'teki haberler “Ankara'daki bıçaklı kavgada yaralanan Emirhan hayatını kaybetti”, “‘Küçük Halep' Altındağ neden karıştı?” Gazete Duvar'daki haber²⁵ “Altındağ'da gerilim sürüyor”, Milliyet'teki haberler²⁶ “Ankara'da iki grup arasındaki kavgadan sonra gerginlik”, “‘Hedefleri ülkemize ve insanımıza zarar vermek’”, “AK Partili Çam'dan Altındağlı hemşerilerine itidal çağrısı”, Sabah'daki haber²⁷ “Altındağ'da iki grup arasında çıkan bıçaklı kavga! Biri ağır 2 kişi yaralandı”, Sözcü'deki haberler²⁸ “Bıçaklı kavga sonrası sığınmacılara tepki:2 yaralı”, “Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş'tan ‘acil eylem planı’ çağrısı”, Yeni Akit'teki haberler²⁹ “Altındağ'da

²¹ 13 Ağustos 2021, Birgün, “Korku dolu sessiz bekleyiş” <https://www.birgun.net/haber/korku-dolu-sessiz-bekleyis-355008>

²² 11 Ağustos 2021, Cumhuriyet, “Son dakika: Altındağ'daki kavga üzerine Valilik'ten açıklama” <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/son-dakika-altindagdaki-kavga-uzerine-valilikten-aciklama-1859644>

²³ 11 Ağustos 2021, Evrensel, “Ankara Altındağ'da yaşanan bıçaklı kavga sonrası mahalleli mülteci avına çıktı” <https://www.evrensel.net/haber/440015/ankara-altindagda-yasanan-bicakli-kavga-sonrasi-mahalleli-multeci-avina-cikti>; 12 Ağustos 2021, Evrensel, “Ankara'da Emek ve Demokrasi Güçleri: mültecilerle dayanışma içindeyiz”

<https://www.evrensel.net/haber/440146/ankarada-emek-ve-demokrasi-gucleri-multecilerle-dayanisma-icindegiz>

²⁴ 11 Ağustos 2021, Habertürk, “Ankara'da iki grup arasında bıçaklı kavga: 1'i ağır 2 yaralı”

<https://www.haberturk.com/ankara-da-iki-grup-arasinda-bicakli-kavga-1-i-agir-2-yarali-3158874>

²⁵ 11 Ağustos 2021, Gazete Duvar, “Altındağ'da gerilim sürüyor” <https://www.gazeteduvar.com.tr/altindagda-gerilim-suruyor-haber-1531433>

²⁶ 12 Ağustos 2021, Milliyet, “Ankara'da iki grup arasındaki kavgadan sonra gerginlik” <https://www.milliyet.com.tr/gundem/ankarada-iki-grup-arasindaki-kavgadan-sonra-gerginlik-6572513> ; 12 Ağustos 2021, Milliyet, “Son dakika... Altındağ'da Emirhan Yalçın'ı öldüren katil zanlısının ifadesi ortaya çıktı” <https://www.milliyet.com.tr/gundem/son-dakika-altindagda-emirhan-yalcini-olduren-katil-zanlisinin-ifadesi-ortaya-cikti-6573205>; 13 Ağustos 2021, Milliyet, “AK Partili Çam'dan Altındağlı hemşerilerine itidal çağrısı”

<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/ak-partili-camdan-altindagli-hemsehrilerine-itidal-cagrısı-6573843>

²⁷ 11 Ağustos 2021, Sabah, “Altındağ'da iki grup arasında çıkan bıçaklı kavga! Biri ağır 2 kişi yaralandı”

<https://www.sabah.com.tr/yasam/altindagda-iki-grup-arasinda-cikan-bicakli-kavga-biri-agir-2-kisi-yaralandi-5617828>

²⁸ 11 Ağustos 2021, Sözcü, “Bıçaklı kavga sonrası sığınmacılara tepki:2 yaralı”

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/bicakli-kavga-sonrasi-siginmacılara-tepki-2-yaralı-6586569>; 11 Ağustos 2021, Sözcü, “Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş'tan ‘acil eylem planı’”, <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/altindag-olayından-sonra-mansur-yavastan-acil-eylem-planı-cagrısı-6587883/>

²⁹ 12 Ağustos 2021, Yeni Akit, “Mücahit Birinci uyardı! ‘İrkçilik kepezeliğine karşı uyanık olalım’”

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/mucahit-birinci-uyardi-irkcilik-kepezeligine-karsi-uyanik-olalım-1565868.htm>; 11 Ağustos 2021, Yeni Akit, “Altındağ'da tehlikeli gerginlik! Vatandaşlar sokağa döküldü! Özel hareket bölgeye gönderildi”

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/altindagda-tehlikeli-gerginlik-vatandaslar-sokaga-dokuldu-ozel-harekat-bolgeye-gonderildi-1565653.html>

tehlikeli gerginlik! Vatandaşlar sokağa döküldü! Özel harekât bölgeye gönderildi”, “Mücahit Birinci uyardı! ‘İrkçilik kepezeliğine karşı uyanık olalım’” başlıklarını taşımaktadır.

Haber başlıklarında ve haber metinlerinde genel olarak olayın başlangıcının bir adli vaka olarak tasvir edildiği ancak sonrasında yaşanan olaylara dair tanımlamaların haber kuruluşlarına göre farklılaştığı görülmektedir. Örneğin olaya en çok yer veren gazetelerden birisi olan Milliyet (14 haber) olayı “*iki grup arasında çıkan kavga*” olarak nitelerken, olayın faili olan kişileri “*yabancı uyruklu*” olarak tanımlamıştır. Evrensel’de ise olayla ilgili 13 haber yayınlanmıştır. Evrensel’de incelenen haberde olayın “*bıçaklı kavga*” olarak tanımlandığı; haberin daha çok bıçaklı kavga sonrası yaşanan olaylara odaklandığı görülmektedir. Olayın tarafları “*mahalleli*” ve “*mülteciler*” olarak tanımlanırken, olayın sonrasında mahallede yaşanan sürecin “*mülteci avı*” olarak tanımlandığı görülmektedir.

Cumhuriyet olayı Ankara valiliğinin yaptığı açıklamayı referans alarak “*kavga*” olarak nitelerken; aynı gün yayınlanan bir başka haberde ise olayı “*bıçaklı saldırı*” olarak tanımlamış ve olayın taraflarını “*Suriyeli göçmenler*” ve “*yurttaşlar*” olarak belirtmiştir. Cumhuriyet, “*Son dakika: Altındağ’daki kavga üzerine Valilik’ten açıklama*” haberinde valilik açıklamasında yer alan “*iki grup arasında kavga*” olarak yapılan açıklama kullanılmış ve aynı açıklamada yer alan “*2 vatandaşımızı yaralayanların yabancı uyruklu şahıslar olduğu tespit edilmiş*” ifadeleri kullanılmıştır.

Birgün ise olayları mahallede yaşanan “*kavga*”nın ve bir “*yurttaş*”ın öldürülmesi ve ardından yaşanan olayları ise “*Suriyeliler*” ve “*sığınmacılar*” veya “*Suriyeli sığınmacılar*”a yönelik “*ırkçı saldırı*” olarak nitelendirirken; Gazete Duvar’da yaşanan olaylar “*kavga*” ve sonrasında yaşanan süreç “*gerilim*” olarak tanımlamıştır. Habertürk olayı “*iki grup arasında bıçaklı kavga*” tanımlarken, olayın faillerini “*yabancı uyruklu şahıs*” tanımlamasını kullanmıştır. Olayın ardından yaşanan süreci olayın ardından yaşanan “*protesto*” olarak tanımlamıştır.

Yeni Akit’in ise olayı “*yabancı uyruklu grup*” ile çıkan “*kavga*” ; olayın ardından yaşananları ise “*öfkeli kalabalık*” ve “*bir grup vatandaşın Suriyelilerin dükkânlarına saldırması*” olarak tanımladığı görülmüştür.

Söylemsel Pratiğin Çözümlemesi (Diğer Söylemlerle Etkileşim Ve Yorumlama)

İncelenen haber metinleri Fairclough’un analizinin ikinci düzeyi olan söylemsel pratik açısından incelendiğinde tanımlamaların örneklem kapsamında yer alan haberlerde farklılaştığı ve olayın iki farklı bakış açısından izlendiği görülmüştür. Bu iki bakış açısına göre olayın *aktörleri* ve bu aktörlerin *olayın çözümüne yönelik önerileri* de farklılaşmaktadır. Haberlerde bir yanda yaşanan linç girişimlerini “*provokasyon*” olarak nitelenerek, normalleştirmeye ve yaşanan olayları haklılaştırmaya yönelik bir söylemin izleri görülürken; diğer yanda ise olay sonrası mahallede yaşanan olayları, hak ihlallerini konu alan ve mağdurların da bakış açısına yer veren bir söylemin belirginleştiği görülmüştür. Bu iki bakış açısına ilişkin şu örnekler verilebilir:

Örneğin Sabah'ta yayınlanan “*Altındağ'da iki grup arasında çıkan bıçaklı kavga! Biri ağır 2 kişi yaralandı*” başlıklı haberde kavga sonrası yaşananlar mahallinin olayı protestosu olarak “...*olayı protesto eden mahalleli, bölgeye gelen Altındağ Kaymakamı Cumali Atilla ve emniyet yetkilileri ile görüştükten sonra dağıldı*” ifadeleri ile verilmiştir. Habertürk'te “*Ankara'da iki grup arasında bıçaklı kavga:1'i ağır 2 yaralı*” başlıklı haberde de yine valiliğin ilçede yaşanan gösteri ve olayların sona erdiğine yönelik açıklamasına yer verilirken, mahallede yaşanan olaylardan etkilenen taraflara dair bilgi verilmediği görülmektedir. Yukarıda alıntılan haberde olduğu gibi olayın *aktörleri* olarak ve bu aktörlerin olayın çözümüne yönelik önerilerin resmi makamlar ve resmi makamların yapılan açıklamalar etrafında şekillendiği, çözümün adli ve kolluk kuvvetlerinde önlendiğine vurgu yapıldığı görülmektedir.

Sözcü “*Bıçaklı kavga sonrası sığınmacılara tepki:2 yaralı*” haberinde “*Mahalleliden tepki*” ara başlığının altında “*yaklaşık 100 kişi yabancılara ait iş yerleri ve araçlarına zarar verdi. Polis ekipleri, olayları güçlükle yatıştırdı*” ifadesi ile verilirken; Milliyet'te “*Ankara'da iki grup arasındaki kavgedan sonra gerginlik*” başlıklı haberde, ilk yaşanan olaydan sonra mahallede yaşananlara dair bilgi verilmiştir.

Dün akşam yaşanan kavganın ardından mahallede başlayan gerginlik bugün devam etti. Polis ekipleri, Emirhan Yalçın'ın cenaze işlemleri sırasında mahallede yaşayan yabancı uyruklulardan bazılarını güvenlik amacıyla tahliye etti. Mahalle sakinlerinden bazıları tahliye işlemine tepki gösterdi. Akşam saatlerinde mahalledeki gerginlik arttı. Battalgazi Mahallesinde toplanan kalabalık, yabancı uyrukluların iş yerlerinin camlarını kırdı, kepenklerini parçaladı. Kalabalık, iş yerlerine girip bazı eşyaları dışarıya çıkartarak ateşe verdi. Yakılan ateş, itfaiyenin müdahalesiyle söndürüldü. Yabancı uyruklu bir vatandaşa ait otomobil de devrilerek ters çevrildi. Polis ekipleri mahallede geniş güvenlik önlemi alırken, kalabalığı sakinleştirmeye çalıştı. Polis ekiplerinin mahallede güvenlik önlemleri devam ediyor. (12 Ağustos 2021, Milliyet)

Yeni Akit “*Altındağ'da tehlikeli gerginlik! Vatandaşlar sokağa döküldü! Özel hareket bölgeye gönderildi*” başlığını taşıyan haberinde saldırıları gerçekleştiren kitleyi ‘öfkeli kalabalık’, ‘bir grup vatandaş’ olarak nitelendirmiş. “*Mücahit Birinci uyardı! ‘İrkçilik kepezeliğine karşı uyanık olalım’*” başlıklı 12 Ağustos 2021 tarihli haberinde AK Parti MKYK (Merkez Yürütme Kurulu) üyesi Mücahit Birinci'nin sosyal medya hesabından yapmış olduğu değerlendirmeyi sayfalarına taşımıştır. Gelişen olayları “ırkçı saldırı” olarak nitelendirmiştir. Türkiye'nin son dönemdeki göç politikalarına karşı yaklaşımı da bu çerçevede anlam kazanmaktadır. Yeni Akit söz konusu Altındağ olaylarına ilişkinde genel itibariyle iktidar seçkinlerinin açıklama ve değerlendirmeleriyle örtüşen bakış açısının iktidarın göç politikasına yakın yani göçmenleri savaş mağduru olarak ve İslam kültüründe yer alan ensar/muhacir kardeşliği söyleminin hakim olduğu söylenebilir.

Muhafif/sol kamusalığın temsili noktasında araştırma örneğine alınan Evrensel, Birgün ve Cumhuriyet'te ise 10 Ağustos'ta yaşanan kavganın ardından mahallede yaşanan olaylara bakış açısı farklılaşmaktadır. Bu haberler göçmenlere yönelik linç saldırılarına ve hak kayıplarına odaklanmıştır.

Bu yönü ile de göçmenlerin güvenliklendirilmesi sürecini başka bir bağlama taşıyarak güvenlik-dışlaştırma yaptığı ve Birgün'ün "*Korku dolu sessiz bekleyiş*" başlığını taşıyan haberinde de görüldüğü gibi, olaylar sonrası semtteki ilk izlenimlere ve saldırıların muhatabı konumundaki göçmenlerle gerçekleştirdiği röportajlara yer vererek, mağdurların seslerinin duyurulmasını sağladığı görülmektedir.

Evensel "*Ankara Altındağ'da yaşanan bıçaklı kavga sonrası mahalleli mülteci avına çıktı*" başlığını taşıyan haberde bıçaklı kavga sonrası yaşanan linç olayları sonucu mahalleyi terk etmek zorunda kalan göçmenlerin ifadelerine yer verilmiştir. Bu haber gazetelerin ideolojik ve söylem yapıları arasındaki farkları ortaya koymak açısından oldukça önemlidir. Bu haberde linç olaylarından zarar gören ve süreci yaşayan göçmenlerin yanında, muhalif STK'ların görüş ve açıklamalarına yer verilmiştir.

Gazete Duvar'ın "*Altındağ'da gerilim sürüyor*" başlığını taşıyan haberi de kavga sonrası mahallede yaşanan linç olaylarına yer vermiştir. Haberde "*Allah ekber sloganları eşliğinde yürüyen bini aşkın kişinin olduğu gruplar iki mahallede yaşayan Suriyelileri hedef aldı... sosyal medyadan paylaşılan bazı görüntülere evlerden çıkarılan eşyaların tekbir sesleri arasında ateşe verildiği, çevredekilerin ise alkışlar eşliğinde kutlamalar yaptığı yansıdı*" ifadeleri kullanırken, olayın yaşandığı semtteki zarar gören işyeri ve evlerin görsellerine yer verilmiştir.

Toplumsal Pratiğin Çözümlemesi (Söylemin İçinde Bulunduğu Bağlamın Analizi Ve açıklanması) ve Güvenlikleştirme/Güvenlik-dışlaştırıcı Söylem

Araştırma kapsamında bu örnek olay ile ilgili haberlerde, göçmenleri ve bir bütün olarak göç olgusunu güvenlikleştirici bir söylem içerisinde ele alan, bu güvenlikleştirici söylemi destekleyen, onaylayan ve güçlendiren politikalara, aktörlere ve söylemlere yer veren haberler yanında; güvenlikleştirici söyleme karşı çıkan, bunu eleştiren haberler de göze çarpmaktadır. Bu iki bakış açısına dair örnekler verilecektir. Sözcü'de "*Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş'tan "acil eylem planı" çağrısı başlığı ile verilen haberde Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş da yaşanan olayla ilgili paylaşımı aktarılmıştır. Mansur Yavaş tarafından önerilen bir politika dillendirilmiştir.*

"Altındağ'daki elim olayda kaybettiğimiz Emirhan evladımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Ülkemizin birçok yerinde yaşanan bu sorun kontrol edilemez bir hal almadan yetkililerin acil eylem planı oluşturmasını ve misafirlerin ülkesine dönüşünü sağlamasını umuyorum"(11 Ağustos 2021, Sözcü).

Cumhuriyet'te "*İktidarın değişen göçmen politikası Altındağ'a yansıdı*" başlıklı hükümetin göç politikalarına karşı eleştirel bir konumlanış içerisinde olduğu, göç olgusunu bir "sorun" temelinde değerlendirerek, '*Emirhan Yalçın adlı yurttaşın bir grup Suriyeli tarafından öldürülmesi*' ifadesi üzerine belirli bir kimliksel aidiyeti vurgulayarak suç ile ilişkilendirdiği, fail/faillerin kimliksel aidiyetinden hareketle genelleşen bir tehdit tanımladığı görülmektedir. Haberin devamında "*Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı ve "küçük Halep" olarak da adlandırılan Altındağ Ulubey'de, imarsız binalara yıkım tebligatı yapılmaya başlandı. Mahallelerdeki ruhsatsız-imarsız binaların tamamında ise Suriyeli*

göçmenler yaşıyor” derken; ‘*küçük Halep*’ ifadesi bu tehdidi bir coğrafyayı işaret ederek tamamlamaktadır. Benzer şekilde Hürriyet’in “‘*Küçük Halep*’ *Altındağ neden karıştı?*” başlığını taşıyan haberinde hem haber başlığında hem de haber metninin içerisinde ‘*küçük Halep*’ tanımlaması kullanılmıştır. Bu mahalleye neden “*küçük Halep*” denildiği ise ‘çoğunlukla Suriyelilerin işyerlerinin bulunması nedeniyle’ şeklinde açıklanmıştır. Bu bakış açısı *yabancı* olarak kodlanan göçmenin “*bize ait olanı*” ele geçirdiği veya dönüştürdüğü yönünde bir düşününsel sürecin ürünüdür. Cumhuriyet bu haberde göçmenleri güvenlikleştirici bir bağlam içerisinde yerleştirirken; güvenlikleştirmeye ilişkin çözüm yolunu ‘*Bölgedeki gittolaşmanın önlenmesi ve Suriyeli göçmenlerin sayısının azalması için*’ seyrekleştirme politikası ve Altındağ belediyesinin uyguladığı göçmenlerin yaşadığı binaların boşaltımı ve yıkımı olarak onaylamaktadır. Milliyet’te “*AK Partili Çam’dan Altındağlı hemşerilerine itidal çağrısı*” başlıklı haberi Altındağ olaylarının yaşandığı bir süreçte siyasal elitlerin yapmış olduğu açıklamalara örnek gösterilebilir. AK Parti Ankara milletvekili Lütfiye Selma Çam’ın bölgede yaşayan halkı itidale davet ettiği açıklamada bıçaklı kavga sonrası çıkan olayların provokasyon amaçlı gerçekleştirildiğini belirtirken, göçmenlere karşı dünyadaki örneklerine benzer bir güvenlik yaklaşımını savunarak, sınırlara beton duvarlar inşa edilmesini savunmaktadır. Güvenlikleştirme kuramının işlevsel bir hat oluşturmasındaki önemli etkenlerden birisi güvenlikleştirici aktörlerin tehdit ve risk öğelerini inşa etmesidir.

Yukarıda örnek verilen ve göçü/göçmenleri bir tehdit olarak konumlandıran haberlerin yanında güvenlikleştirme söylemine karşı argümanları dile getiren haberlere de rastlanmıştır. Evrensel’de “*Ankara’da Emek ve Demokrasi Güçleri: Mültecilerle dayanışma içindeyiz*” haberi İHD (İnsan Hakları Derneği) Ankara Şube ve Emek ve Demokrasi Güçleri’nin Altındağ Olayları sonrası yaptığı açıklamaya yer vermiştir. Bu açıklamada şu ifadeler yer almaktadır:

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, topraklarında yaşayan her insanın, canlının, can ve mal güvenliğini korumak zorundadır. Bu görevini yerine getirmesini talep ediyoruz. Coğrafyamızın katliamlar bölgesi haline gelmesine müsaade etmeyeceğiz. Irkçı ve yabancı düşmanı saldırılara karşı, her koşulda mülteci kardeşlerimizle dayanışma içinde olacağımızı bir kez daha ilan ediyoruz. Yeryüzü hepimizindir” 12 Ağustos 2021, Evrensel).

Araştırma kapsamında incelenen olaylardan gazetelerin yayın politikaları ve buna kaynaklık eden ideolojik yönelimlere ilişkin farklılığın en belirgin olarak gözler önüne serildiği olay Altındağ olayları olmuştur. Haberde başvuru kaynaklardan, yaşanan olayın ardalanına ilişkin oluşturulan haber kurgusuna değin farklılığın izlerini takip etmek mümkündür. Örneğin sürdürdüğü yayın politikası iktidarın siyasal çizgisiyle paralellik taşıyan Yeni Akit, genel olarak resmi makamlar ve hükümet temsilcilerinin oluşturduğu söylemleri/ifadeleri haberleştirmiştir. Özellikle siyasal elitlerin üzerinde durduğu provokasyon ve itidal temelli çağrılar, gazetenin tekrar tekrar altını çizdiği bir tutum olmuştur. Yeni Akit’in vurguladığı provokasyon ve itidal teması, içe dönük farklı bir güvenlikleştirme algısına işaret etmektedir. Yeni Akit’in 12 Ağustos tarihli haberinde bu yaklaşım tarzına örnek teşkil etmektedir;

“AK Parti’den Altındağ uyarısı” başlıklı haberinde AK Parti sözcüsü Ömer Çeliğin “Sığınmacı düşmanlığı yapan provokatörler ile sığınmacı kılığındaki provokatörler aynı şeyi hedefliyorlar” ifadesi okuyucuyla paylaşılmıştır. Açıklamanın devamında Çelik, “millet olarak birliğimizi ve dirliğimizi hedef alan provokasyonlara karşı sağduyulu olmalıyız” ifadelerini kullanmıştır. Gerek hükümet kanadından bir siyasal elitin gerekse Yeni Akit’in olaya ilişkin tanımlama ve algılama biçimi ‘alarmist bir reaksiyon’ etrafında şekillenmektedir. Sürecin göç politikaları bağlamında sorunsallaştırılması ve linç saldırılarının nedenlerinin serimlenmesi yerine komplo teorileri ve provokasyon temelli bir bakış ile içe dönük bir güvenlikleştirme inşa edilmeye çalışılmıştır. Özellikle son dönemlerde siyasal iktidarın karşıtlıklar üzerinden inşa ettiği ve yerli/milli olmama ekseninde tanımladığı muhalifler, kimi zaman terör örgütleriyle işbirliği temasıyla kimi zaman ise dış mihrak ifadesiyle anlam kazanan beşinci kol faaliyetiyle suçlanabilmektedir. Metnin toplumsal bağlam ile olan ilişkisi, üzerinde durduğumuz bu konular, daha anlamlı ve etkin bir serimleme yapmamıza imkan sağlamaktadır. Söylemi oluşturan ardalanı ve ideolojik örüntüleri anlamlandırmamıza yardımcı olmaktadır. Örneğin sol/muhafız kamusalının temsili noktasında araştırma kapsamında incelenen Evrensel de Yeni Akit gibi sığınmacılara yönelik şiddet olaylarına sayfalarında yer vermiştir. Ancak Evrensel hak nosyonu ve Türkiye’deki linç kültürü üzerine yapılan STK açıklamalarını sayfalarına taşıırken, Yeni Akit siyasal elitlerin komplo ve provokasyon temalı içeriklere sahip söylemlerini yaşanan olaylara karşı geliştirilecek bakış ve bağlam açısı olarak sunmayı tercih etmiştir.

Sözcü’nün “Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş’tan “acil eylem planı” çağrısı başlıklı haberi ile Cumhuriyet “İktidarın değişen göçmen politikası Altındağ’a yansıdı” başlıklı haberi ve Hürriyet’in “‘Küçük Halep’ Altındağ neden karıştı?” başlığını taşıyan haberinde ortaya konan çözüm yolu demografik güvenlikleştirmeye örnek oluşturmaktadır. Siyasal elitlerin ve bürokratların ortaya koyduğu ‘seyreltme projesi’ni gazeteler haberde kullandıkları ifadelerle beslemeye çalışmaktadır. Cumhuriyet ve Hürriyet seyreltme projesi ve olayın yaşandığı mahallenin metin içerisinde “Küçük Halep” vurgusuyla tekrarlanması demografik ve kültürel değişime gönderme yapma olasılığı yüksek olan bir ifadedir. Demografik/kültürel tehdit için siyasal elitler tarafından oluşturulan çözüm, gazetelerin metin içerisinde kullandığı ifade tercihleriyle pekişmektedir. Mansur Yavaş’ın misafir ifadesini kullanarak acil geri dönüş çağrısında bulunması ve İçişleri Bakanlığı himayesinde oluşturulan “seyreltme projesi”, tehdit altında olanın yerli vatandaş ve yaşam alanları olduğu imajının güvenlikleştirici aktörler eliyle inşasına örnektir.

3.6.2.3. Örnek Olay III: Batuhan Barlak’ın öldürülmesi/İzmir Torbalı Olayları (30 Eylül 2021-İzmir)

İzmir’in Torbalı ilçesinde 30 Eylül 2021 tarihinde 17 yaşındaki Batuhan Barlak isimli genç ile Suriyeli bir sığınmacı arasında yaşanan kavgada, Batuhan Barlak isimli genç kalbinden aldığı bıçak darbesiyle yaşamını yitirmiştir. Kamuoyunda “lafatma cinayeti” olarak adlandırılan bu olayın ardından yaşanan olaylar ise “İzmir Torbalı Olayları” olarak adlandırılmış ve “Altındağ olayları” ile arasında

benzerlikler kurulmuştur. Bu araştırma kapsamında Batuhan Barlak'ın öldürülmesi olayını konu alan toplam 17 habere rastlanmıştır. Bu sayı tüm haberlerin yüzde 10.8'ni oluşturmaktadır. Seçilen örneklem içerisinde sadece Birgün gazetesinde olay ile ilgili haber yayınlanmamıştır. Bu haberler içerisinde 10 haber ESA için seçilmiştir. İncelenen haber metinlerine dair bulgular şunlardır:

Metnin (Söylemin) İncelenmesi (Tanımlama)

Fairclough'un analizinin ilk aşaması olan metnin incelendiği bu aşamada öncelikle haberlerde *olaya, faile ve kurbanı* dair ne tür tanımlamaların kullanıldığına bakılmıştır. Cumhuriyet'teki haber³⁰ “İyi akşamlar ulan’ diye başladı; sonu facia!”, Evrensel'deki haber³¹ “Torbalı’da ölümle sonuçlanan kavgaın ardından Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı”, Habertürk'teki haber³² “Kalbinden bıçaklanan 17 yaşındaki Batuhan hayatını kaybetti”, Hürriyet'teki haber³³ “İzmir valiliğinden Torbalı’da gözaltı iddiasına ilişkin açıklama: gerçeği yansıtmamaktadır”, Gazete Duvar'daki haber³⁴ “Torbalı’da Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı”, Milliyet'teki haber³⁵ “Ulan tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü”, Sabah'taki haber³⁶ “Kalbinden bıçaklanan genç hayatını kaybetti”, Sözcü'deki haber³⁷ “‘Ulan’ tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü”, Yeni Akit'teki haber³⁸ “İzmir Torbalı'da tehlikeli gerilim! Suriyelilerin evleri ile araçlarını yaktılar” başlıklarını taşımaktadır.

Haber başlıklarında ve haber metinlerinde olayın “kavga”, “tartışma” ve “lafatma tartışması” olarak tanımlandığı; failin kimliğine yönelik olarak ise Hürriyet'teki haberde “Suriyeli bir kişi”; Habertürk'te “Suriye uyruklu M.A.”; Milliyet'te, Evrensel'de, Cumhuriyet'te ve Evrensel'de “tarım işçisi M.A.”, Gazete Duvar'da “M.A. adlı kişi”, Sabah'ta “yabancı uyruklu M.A.”; Yeni Akit'te “Suriyeli olduğu iddia edilen M.A.” gibi tanımlamalar kullanılmıştır. Bu tanımlamalarda da görüleceği gibi tüm haberlerde olay bir “kavga” ya da “tartışma” olarak sunulmuş ve hem olaya hem de olayın faillerine dair benzer tanımlamalar kullanılmıştır.

³⁰ 30 Eylül 2021, Cumhuriyet, “İyi Akşamlar ulan’ diye başladı; sonu facia!”

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/iyi-aksamlar-ulan-diye-basladi-sonu-facia-1873057>

³¹ 30 Eylül 2021, Evrensel, “Torbalı’da ölümle sonuçlanan kavgaın ardından Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı

³² Habertürk, “Kalbinden bıçaklanan 17 yaşındaki Batuhan hayatını kaybetti”

<https://www.haberturk.com/17-yasindaki-batuhan-kalbinden-bicaklandi-3206775>;

³³ 30 Eylül 2021, “İzmir valiliğinden ‘Torbalı’da gözaltı iddiasına ilişkin açıklama: Gerçeği yansıtmamaktadır”.

<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/izmir-valiliginden-torbalida-gozalti-iddiasina-iliskin-aciklama-gercegi-yansitmamaktadır-41907177>

³⁴ 30 Eylül 2021, Gazete Duvar, “Torbalı’da Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı”

<https://www.gazeteduvar.com.tr/torbalida-suriyelilere-ait-ev-ve-araclar-yakildi-haber-1536942>

³⁵ 30 Eylül 2021, Milliyet, “‘Ulan’ tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü”

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/ulan-tartismasinda-kalbinden-bicaklanarak-olduruldu-6609239>

³⁶ 30 Eylül 2021, Sabah, “Kalbinden bıçaklanan genç hayatını kaybetti”

<https://www.sabah.com.tr/yasam/kalbinden-bicaklanan-genc-hayatini-kaybetti-6276096>; 30 Eylül 2021,

³⁷ 30 Eylül 2021, Sözcü, “‘Ulan’ tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü”

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gunun-icinden/ulan-tartismasinda-kalbinden-bicaklanarak-olduruldu-6679025/>; 2

Aralık 2021, Sözcü, “900 bin Suriyeli TC vatandaşı oldu”

<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/900-bin-suriyeli-tc-vatandasi-oldu-6803671/>

³⁸ 30 Eylül 2021, Yeni Akit, “İzmir Torbalı’da tehlikeli gerilim! Suriyelilerin evleri ile araçlarını yaktılar”

<https://www.yeniakit.com.tr/haber/izmir-torbalida-tehlikeli-gerilim-suriyelilerin-evleri-ile-araclarini-yaktilar-1580600.html>

Söylemsel Pratiğin Çözümlemesi (Diğer Söylemlerle Etkileşim Ve Yorumlama)

İncelenen haber metinleri Fairclough'un analizinin ikinci düzeyi olan söylemsel pratik açısından incelenmiş ve tıpkı Emirhan Yalçın olayında olduğu gibi bu olayın da iki boyutunun olduğu görülmüştür. İlk boyutunda tüm haberlerde olayın bir adli olay olarak sunulduğu ve hem olaya hem de olayın faillerine dair benzer tanımlamaların kullanıldığı; ikinci boyutunda yani bu olayın ardından İzmir'in Torbalı ilçesinde yaşanan olayların tüm haberlerde yer bulmadığı tespit edilmiştir.

Sabah "*Kalbinden bıçaklanan genç hayatını kaybetti*" başlığını taşıyan haberde yaşanan bıçaklı kavgaya ilişkin edindiği detayları "*Olay sonrası kaçan yabancı uyruklu M.A gözaltına alınırken, olayla ilgili soruşturma başlatıldı*" sözleri ile aktarmış, ancak mahallede yaşanan olaylara dair bilgi vermemiştir.

Evrensel "*Torbalı'da ölümle sonuçlanan kavganın ardından Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı*" başlığını taşıyan haberinde, olay sonrası Torbalı ilçesinde Suriyeli mültecilere yönelik gerçekleşen saldırılara şu şekilde yer vermiştir.

"İzmir'in Torbalı ilçesinde 17 yaşındaki Batuhan Barlak'ın hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan kavganın ardından Suriyeli mültecilere ait bir ev ateşe verildi, çok sayıda ev taşlandı. Suriyelilerin hurda toplamakta kullandığı belirtilen araçlar da yakıldı" (30 Eylül 2021, Evrensel).

Cumhuriyet "*İyi Akşamlar ulan' diye başladı; sonu facia!*" başlığıyla yayınladığı haberinde ise olay sonrasında bölgede ikamet eden Suriyeli göçmenlere yönelik gerçekleştirilen saldırıları ele almıştır.

"İzmir'in Torbalı ilçesinde, 17 yaşındaki Batuhan Barlak'ın öldürülmesinin ardından Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı siteye saldırılar düzenlendi. Bir ev ve bazı araçlar yakıldı..... İddiaya göre yaklaşık 150 kişi, gruplar halinde olayın yaşandığı ve Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Barış Yapı sitesine geldi. Çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu gruplar, Suriyelilere ait bir evi yaktı ve bazı evlere saldırdı. Suriyelilerin genellikle hurda toplamak için kullandıkları araçlar da yakıldı." (30 Eylül 2021, Cumhuriyet).

Gazete Duvar'da "*Torbalı'da Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı*" başlığıyla yer alan haberde bıçaklı kavga sonrası yaşanan olaylara "*İddiaya göre, yaklaşık 150 kişi, gruplar halinde olayın yaşandığı ve Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Barış Yapı sitesine geldi. Çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu gruplar, Suriyelilere ait bir evi yaktı ve bazı evlere taşla saldırdı. Suriyelilerin genellikle hurda toplamak için kullandıkları araçlar da yakıldı*" ifadesi ile birlikte olay yerine gelen polis ekiplerinin güvenlik önlemi aldığı bilgisini vermiştir.

Habertürk "*Kalbinden bıçaklanan 17 yaşındaki Batuhan hayatını kaybetti*" başlığını taşıyan haberinde olaya ilişkin bilgilerin yanı sıra sanığın çıkarıldığı mahkemeye tutuklandığına ilişkin bilgiye de yer vermiştir. Bu haberde İzmir Valiliği'nin "*Batuhan Barlak'ın yakınlarının zor kullanılarak gözaltına alındığı*" iddiasına yönelik yaptığı açıklamasına da yer verilmiştir. Açıklamada "*Bazı sosyal*

medya hesaplarında iddia edildiği gibi öldürülen vatandaşımızın kardeşine ve yakınlarına yönelik herhangi bir zor kullanma ve gözaltı işlemi yapılmamıştır. Bahsedilen iddialar gerçeği yansıtmamaktadır” denilmektedir. Hürriyet’in, “İzmir valiliğinden ‘Torbalı’da gözaltı’ iddiasına ilişkin açıklama: Gerçeği yansıtmamaktadır” başlıklı haberi İzmir Valiliğinin açıklamasını başlığına taşımasıyla diğer haberlerden farklılaşmıştır. Milliyet “‘Ulan’ tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü” başlığını taşıyan haberinde, “Polis, olayın ardından kaçan Suriye uyruklu M.A’yı kısa sürede yakalayıp gözaltına aldı. M.A.’nin teslim edildiği İzmir İl Emniyet Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliğindeki işlemleri sürüyor” ifadelerine yer vermiştir.

Yeni Akit “İzmir Torbalı’da tehlikeli gerilim! Suriyelilerin evleri ile araçlarını yaktılar” başlığını taşıyan haberinde olayın ardından yaşananları “Yaşanan üzücü olay provakasyona dönüştü” olarak tanımlarken “Yaklaşık 150 kişilik bir grup, Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Barış Yapı Sitesi’ne saldırdı. Suriyelilere ait bir evi yakan saldırganlar, bazı evlere de taşla saldırdı. Suriyeliler tarafından genellikle hurda toplamak için kullanılan araçlar da ateşe verildi” ifadesini kullanmıştır.

Sözcü “‘Ulan’ tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü” başlığını kullandığı haberde olayı “laf atma tartışması” olarak nitelendirmiş ve fail ile kurbanın sözlerine yer vermiştir. Haberde mahallede yaşanan olaylara değinilmemiştir.

“Olay, saat 01.00 sıralarında Cumhuriyet Mahallesi’ndeki Barış Yapı Sitesi’nde meydana geldi. İddiaya göre, tarım işçisi M.A. evine gittiği sırada sitenin bahçesinde iki arkadaşıyla kaldırımda oturan Batuhan Barlak’a, “İyi akşamlar, ulan” diyerek seslendi. Barlak’ın “Ne diyorsun, ulan sen” diyerek karşılık vermesi sonucu kavga çıktı. M.A. cebinden çıkardığı bıçakla Barlak’ı kalbinden yaralayıp kaçtı.”

Toplumsal Pratiğin Çözümlemesi (Söylemin İçinde Bulunduğu Bağlamın Analizi ve açıklanması) ve Güvenlikleştirme/Güvenlik-dışlaştırıcı Söylem

Araştırma kapsamında incelenen haberlerde, ağırlıklı bir adli olay olarak yer bulmuş olan “Batuhan Barlak’ın öldürülmesi/İzmir Torbalı Olayları”na dair “güvenlikleştirici” söyleme dair izler de aranmıştır. İncelenen haberlerde failin kimliksel aidiyetine vurgu yapan, konu ile ilgili resmi ya da adli makamların açıklama sıklıkla yer verildiği görülmekle birlikte, genel itibariyle olayın adli bir vaka olarak haberleştirildiği söylenebilir. Güvenlikleştirici söylem dilinin kullanıldığı tek haber Sözcü’de olayın yaşanmasından iki ay sonra (2 Aralık 2021) yayınlanmış olan ve “900 bin Suriyeli TC vatandaşı oldu” başlığını taşıyan haberdir. Bu haber Batuhan Barlak’ın annesi Ümit Barlak’ın, Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ ile TBMM’de gerçekleştirdiği basın açıklamasını konu almaktadır. Haberde Suriyelilerin suç oranlarının gizlendiği, suç işleyenlerin adli sicil kaydının olmadığı gibi ifadelerle de yer verilerek Suriyeli göçmenleri bir suç unsuru olarak kodlayan güvenlikleştirici yaklaşıma eklenen bir haber pratiği sergilenmiş, aynı zamanda can güvenliğinin tehlike altında olan “yerli/biz” ve bir tehdit kaynağı olarak “yabancı/onlar” ikiliği kurulmuştur.

Bu haberde de güvenikleştirici aktör olarak ön plana çıkan Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ'ın söylemlerinin aynı zamanda yaklaşan seçim sürecini de içine alan geniş bir güvenikleştirici iklimi de etkilediği söylenebilir. Sözcü'nün haberinde de Özdağ'ın, “İktidar Suriyelileri Anadolu'ya ortak ediyor. Vatandaşlık verip sayılarını da gizliyor. Türk vatandaşları kendi ülkesinde mülteci oldu. Suriyeli oyları ile seçimi kazanmak istiyorlar. Seçim günü sandık başında yüzbinlerce Suriyeliyi oy kullanırken görebiliriz” ifadeleri ile “...bir Türk gencinin Suriyeli tarafından bıçaklanarak öldürülmesi” yani Batuhan Barlak'ın öldürülmesi olayı birlikte verilmiş ve ve Özdağ'ın “900 bin Suriyeli TC vatandaşı oldu” iddiası başlığa taşınmıştır.

3.6.2.4 Örnek Olay IV: İzmir’de 3 Suriyeli İşçinin Yakılarak Öldürülmesi (16 Kasım 2021-İzmir)

İzmir’in Güzelbahçe ilçesinde 16 Kasım 2021’de bir şirkette çalışan 3 Suriyeli işçi şirkete ait şantiyedeki yatakhane çıkışında yangında yaşamını yitirmiştir. Olay yangından 35 gün sonra yani 21 Aralık 2021’de, başka bir suç nedeni ile yakalanan saldırganın ifadesi ile ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu itirafa kadar olayın kamuoyundan gizlendiği; haberlerin olayın cinayet olduğuna dair delilin ortaya çıkmasından yani olaydan bir ay sonra yayınlandığı görülmüştür. İzmir’de 3 Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi olayı bu araştırma kapsamında incelenen örnek olaylar içerisinde göçmen/sığınmacıların fail değil de “kurban” olarak yer aldığı tek olaydır. Bu konuda toplam 17 haber yayınlanırken ve bu sayı tüm haberlerin yüzde 10.8’ni oluşturmaktadır. Seçilen örneklem içerisinde bulunan Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Yeni Akit olay ile ilgili haber yayınlanmamıştır. Bu haberler içerisinde 9 haber ESA için seçilmiştir. İncelenen haber metinlerine dair bulgular şunlardır:

Metnin (Söylemin) İncelenmesi (Tanımlama)

Fairclough’un analizinin ilk aşaması olan metnin incelendiği bu aşamada öncelikle haberlerde *olaya, faile ve kurbanı* dair ne tür tanımlamaların kullanıldığına bakılmıştır. Haber başlıklarında ve haber metinlerinde olayın nasıl tanımlandığına bakılmıştır. Birgün’deki haber³⁹ “Üç gencin katlinde ırkçılık şüphesi”, Cumhuriyet’teki haber⁴⁰ “İzmir’de ırkçı saldırı: Suriyeli üç işçi yakılarak öldürüldü”, Evrensel’deki haberler⁴¹ “İzmir’de Suriyeli 3 işçi genç katledildi, olayın ırkçı saldırı olduğu iddia edildi”; “İzmir’de Suriyeli 3 işçi genç katledildi, olayın ırkçı saldırı olduğu iddia edildi”, “3 mülteci gencin ırkçı saldırıyla öldürülmesine insan hakları kurumlardan tepki”, “HDP, CHP ve DEVA’lı 3 milletvekili Bakan Soylu’ya 3 Suriyeli mültecinin yakılarak öldürülmesini sordu”, “HDP’li Çepni: İzmir

³⁹ 23 Aralık 2021, Birgün, “3 Gencin katlinde ırkçılık şüphesi” <https://www.birgun.net/haber/3-gencin-katlinde-irkcilik-suphesi-370373#:~:text=%C4%B0zmir'de%20Suriyeli%203%20gen%C3%A7,aras%C4%B1nda%20bir%20husumetin%20bulunmad%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20belirtildi>.

⁴⁰ 23 Aralık 2021, Cumhuriyet, “İzmir’de ırkçı saldırı: Suriyeli üç işçi yakılarak öldürüldü” <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/izmirde-irkci-saldiri-suriyeli-uc-isci-yakilarak-olduruldu-1894800>

⁴¹ 21 Aralık 2021, Evrensel, “İzmir’de 3 Suriyeli işçi genç katledildi, olayın ırkçı saldırı olduğu iddia edildi” <https://www.evrensel.net/haber/450831/izmirde-suriyeli-3-isci-genc-katledildi-olayin-irkci-saldiri-oldugu-iddia-edildi>.

Güzelbahçe’de yaşanan ırkçı katliam tüm yönleri ile araştırılmalıdır”, Habertürk’teki haber⁴² “Üç işçinin öldüğü yangın için ‘elektrikli ısıtıcısından çıkmış olabilir’ raporu”, Gazete Duvar’daki haberler⁴³ “35 gün sonra ortaya çıktı: Suriyeli üç genç yakılarak öldürüldü”, “Yeneroğlu’ndan yakılarak öldürülen 3 Suriyeli için soru önergesi”, Sözcü’deki haber⁴⁴ “İzmir’de Suriyeli üç işçi yakılarak öldürülmüştü... ‘Soruşturma başlatıldı mı?’” başlıklarını taşımaktadır.

Diğer örnek olaylardan farklı olarak bu olayda göçmenlerin kurban olarak yer almasının yanında, bu olayın kamuoyu gündemine Birgün, Cumhuriyet, Evrensel, Gazete Duvar ve Sözcü olayı “yakılarak öldürülme” bir nefret cinayeti olarak yer aldığı görülmektedir. Habertürk olayın ihmal sonucu çıkan bir yangın olabileceği bilgisini ön plana çıkartırken, Milliyet, Hürriyet, Sabah ve Yeni Şafak gazetelerinde olayla ilgili habere rastlanmamıştır.

Birgün olayı başlıkta ve haber metninde olayın taraflarının birbirini tanımadığına, aralarında “husumet” olmadığına vurgu yaparak olayı “ırkçılık” olarak nitelendirmiştir. Benzer şekilde Cumhuriyet’te “ırkçı saldırı”, Gazete Duvar “cinayet”, Evrensel olayı “ırkçı bir saldırı” olarak nitelerken, faili “ırkçı bir saldırgan” olarak tanımlamıştır. Sözcü’de “yakılarak öldürülme” ve Deva Partisi milletvekili Mustafa Yeneroğlu’nun konuşmasından alıntılanarak “ırkçı saikle yakılarak öldürülme” tanımlamasının kullanıldığı görülmektedir. Haberler içerisinde Habertürk diğer gazetelerden farklı olarak olayla ilgili itfaiyenin raporunu ön plana çıkartmış ve olayı “elektrikli ısıtıcısından çıkmış yangın” olarak tanımlamıştır.

Söylemsel Pratiğin Çözülmesi (Diğer Söylemlerle Etkileşim Ve Yorumlama)

Fairclough’un analizinin ikinci aşaması yani söylemsel pratiğin çözümlendiği bu aşamada olaya dair diğer söylemlerle etkileşime, olayın aktörleri ve bu aktörlerin olayın çözümüne yönelik önerilerine bakılmıştır. İncelenen haberlerin ortak noktası olayın aktörleri olarak sivil toplum örgütlerinin açıklamalarına ve öldürülen gençlerin ailelerinin sözlerine yer vermeleridir.

Birgün’de yer alan haberde olayın ırkçı bir saldırı olduğuna yönelik bir vurgu ile birlikte, haberin aktörleri olarak Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İzmir Şubesi’nin açıklamalarına, öldürülen gençlerin ailelerinin sözlerine ve “Mülteci medyası”na yer verilmiştir. Bu açıklamalarda olayın ırkçı bir saldırı olduğu, saldırıya yönelik bilgilerin kamuoyu ve medya ile paylaşılmadığı ve ailelerin polis tarafından

⁴² 24 Aralık 2021, Habertürk, “3 işçinin öldüğü yangın için ‘elektrikli ısıtıcısından çıkmış olabilir’ raporu” <https://www.haberturk.com/izmir-haberleri/93208978-3-iscinin-oldugu-yanigin-icin-elektrikli-isiticisindan-cikmis-olabilir-raporu>

⁴³ 21 Aralık 2021, Gazete Duvar, “35 gün sonra ortaya çıktı: Suriyeli üç genç yakılarak öldürüldü”,

<https://www.gazeteduvar.com.tr/35-gun-sonra-ortaya-cikti-suriyeli-uc-genci-yakarak-oldurduler-haber-1546399>

⁴⁴ 23 Aralık 2021, Sözcü, “İzmir’de Suriyeli üç işçi yakılarak öldürülmüştü... ‘Soruşturma başlatıldı mı?’” <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/izmirde-suriyeli-uc-isci-yakilarak-oldurulmustu-sorusturma-baslatildi-mi->

susmaları için uyarıldığı vurgulanmıştır. Örneğin İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi'nin açıklaması şu şekilde yer bulmuştur:

“Mülteci dernekleri ve hak örgütleriyle beraber yaptığımız araştırmada şunlar tespit edildi: Olay 16 Kasım'da gerçekleşmiş. 3 Suriye uyruklu mültecinin üzerlerine benzin dökülerek, yanarak yaşamlarını yitirdikleri bilgisi edinilmiştir. Aynı şahsın olay günü 2 kişiyi daha bıçakladığı bilgisi de bulunmaktadır. Yaşamını yitiren mültecilerin ailelerinin karakola çağrıldığı ve susmaları için uyarıldıkları bilgileri de yer almaktadır. İHD İzmir Şubesi olarak sürecin takipçisi olacağımızı bildiririz.”(Birgün, 23 Aralık 2021)

Aynı haberde ailelerin de sözlerine şu şekilde yer verilmiştir:

“Biz 5 yıl önce geldik Türkiye'ye. Kardeşim 23 yaşındaydı. Bir hafta sonra evlenecekti. Çalıştıkları yerde uyurken mazot benzin döküp sonra da yakmış. Olaydan sonra bir hafta hastanede kaldı. Bir hafta sonra öldü. Diğer arkadaşları ise zaten bir gün sonra öldüler. O zaman hiç kimseye haber vermedik; çünkü polis kimseye anlatmamamızı istedi. 'Bir şüpheli var, onu yakalayalım, öyle haber verin' dediler. Sonra polis yakaladı, o kişinin olduğunu ispatladılar. Türk tarafları basına neden haber vermediler, onu bilmiyorum. Neden oldu, neden yaptı, kimse bilmiyor. Sonradan da iki Türkiyeliyi bıçakladığını biliyoruz.” (Birgün, 23 Aralık 2021).

Evrensel ve Gazete Duvar olay ile ilgili en çok haber yayınlayan haber kuruluşlarıdır. Evrensel'de 6 haber, Gazete Duvar'da 5 haber yayınlanmıştır. Evrensel'deki haberlerde olayın ırkçı bir saldırı olduğu ile ilgili bilgi Suriye İnsan Hakları Gözlemevi tarafından yapılan açıklamada “İzmir'in Güzelbahçe ilçesinde 3 Suriyeli işçinin, ırkçı bir saldırgan tarafından gece uyku halindeyken yakılarak katledildiği” iddiasına haberin spotunda yer verilmiştir. Haberde ayrıca İHD İzmir Şubesinin sosyal medyadan yaptığı açıklama da şu sözlerle yer almıştır:

“16 Kasım'da İzmir Güzelbahçe'de 3 Suriyeli mülteci gencin benzinle yakılarak hayatını kaybettiği duyumunu aldık. Mülteci dernekleri ve hak örgütleriyle beraber yaptığımız ilk araştırmalarda şunlar tespit edildi: Olay 16 Kasım'da gerçekleşmiş. Bir şahsın 3 Suriyeli mülteciyi önce benzinle yakmış ardından aynı şahıs iki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşını bıçaklayarak öldürmüştü. Aileler karakola çağrılmış ve susmaları için uyarılmışlar. İnsan Hakları Derneği olarak sürecin takipçisi olacağız.”(Evrensel, 21 Aralık 2021).

Gazete Duvar'da olay ile ilgili 5 haber yayınlanmıştır. Gazete Duvar'da bu araştırma kapsamında incelenen haberde, olayın Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin açıklamalarına ve ölen gençlerden Al-Nabhan'ın kardeşinin sözlerine dayanılarak verildiği görülmektedir. Al-Nabhan'ın sözleri şöyledir:

“Biz 5 yıl önce geldik Türkiye'ye. Kardeşim 23 yaşındaydı. Bir hafta sonra evlenecekti. Fabrikada çalıştıkları yerde uyurken mazot benzin döküp sonra da yakmış. Olaydan sonra bir hafta hastanede kaldı. Bir hafta sonra öldü. Diğer arkadaşları ise zaten bir gün sonra öldüler. O zaman hiç kimseye haber vermedik çünkü polis kimseye anlatmamamızı istedi. 'Bir şüpheli var, onu yakalayalım öyle haber verin' dediler. Sonra polis yakaladı, o kişinin olduğunu

ispatladılar. Türk tarafları basına neden haber vermediler onu da bilmiyorum. Katil bizimle aynı fabrikadan taş alıyordu. İsmi Kamal. Neden oldu, neden yaptı kimse bilmiyor. Sonradan da iki tane Türkiyeliyi bıçakladığını biliyoruz...” (Gazete Duvar, 21 Aralık 2021)

Haberde ayrıca Sığınmacılar Hakları Platformu'ndan Talha El Gazi'nin sözlerine şu şekilde yer verilmiştir:

“Olay 16 Kasım'da gerçekleşmiş. Üç Suriyeli işçi ufak bir atölyede çalışıyorlar. Firma taş firması. Sabah namazı öncesi bunlar uyuduğu anda birisi gelip yattığı odaya benzin döküp ateşe veriyor. Benzin ve ateşin şiddetiyle ağır yaralanıyorlar. İkisi 10-15 saat sonra vefat ediyor diğeri de bir hafta sonra vefat ediyor. Olaydan sonra vefat eden kişilerin aileleri Adli Tıp raporu bekliyorlar. Herhangi bir sonuç gelmiyor. İki gün önce karakoldan aramışlar. Biz de olayı tespit ettik. İHD ve mülteci dernekleri olarak yarın İzmir'deyiz. Olaydan 2-3 saat önce oradaki Türk vatandaşa görüşmüş ve 'Ben bu Suriyelileri yakacağım' demiş. Olaydan 5-6 gün sonra da iki Türk'ü bıçaklamış. Bu da bize yakma olayından sonra serbest bırakıldığını gösteriyor.” (Gazete Duvar, 21 Aralık 2021).

Cumhuriyet'te haber metninde İnsan hakları İzmir Şubesi'nin açıklamasında saldırının ırkçı saiklerde yapıldığına dair vurgusuna yer verilmiştir. Sözcü'de olayın “İzmir'de Suriyeli üç işçi yakılarak öldürülmüştü.. 'Soruşturma başlatıldı mı?’” haber başlığında ve bir soru cümlesi ile sorulan sorunun haber metninde Deva Partisi İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun İçişleri Bakanı'nın cevaplama üzerine verdiği soru önergesine dayanmaktadır. Haber Yeneroğlu'nun konu ile ilgili açıklamasına ve soru önergesinde yer alan soruların tamamına yer vermiştir. Açıklamada olaydan önce şüphelinin neden takibe alınmadığı, olaydan sonra neden etkin bir soruşturma yürütülmediği, şüpheli hakkında bir suç kaydı ve yakalama kararı olup olmadığı, olayın üstünün örtülmesine yönelik bir çaba olup olmadığı ya da ailelerin karakola çağrılıp susmaları için uyarılıp uyarılmadıkları sorulmuştur.

Habertürk'te ise olay ile ilgili olarak itfaiye raporuna vurgu yaparak, olayın ihmal sonucu çıkan bir yangın olabileceğine dikkat çekilmektedir.

“İzmir'in Güzelbahçe ilçesinde bir beton şirketinde çalışan Suriye uyruklu 3 işçinin öldüğü yangınla ilgili itfaiye raporu ortaya çıktı. Raporda, odadaki elektrikli ısıtıcının fişinin prize takılı ve çalışır vaziyette olduğu ve yatakları tutuşturması sonucu yangının çıkmış olabileceği belirtildi” (Habertürk, 24 Aralık 2021).

Habertürk olayın bir yangın olabileceğine dair şüpheye hem haberin başlığında hem de haber metninde yer vermiştir. Haberin polis kayıtlarına ve itfaiye raporuna dayandırıldığı, olaya dair itfaiye raporunun ayrıntılarına yer verildiği ve bu raporun polis ile paylaşıldığı bilgisi yer almaktadır.

“Polisin yürüttüğü soruşturma sürerken, İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı yangın ile ilgili hazırladığı ön raporunu tamamladı. Raporda, odadaki elektrikli ısıtıcının fişinin prize takılı ve çalışır vaziyette olduğu ve yangının ısıtıcının yakındaki yatakları tutuşturması

sonucu çıkmış olabileceği belirtildi. Rapor, İzmir Emniyet Müdürlüğü ile de paylaşıldı.” (Habertürk, 24 Aralık 2021).

Oysa haberde bu olayın gerçekleşmesinden ancak 14 gün sonra yaşanan bir gasp olayının ardından yakalanan zanlının polisteki ifadesinde, 3 kişinin yaşamını yitirdiği yangını kendisinin çıkardığını itiraf etmesi ile ortaya çıkmış olmasına rağmen, “BAŞKA BİR SUÇTAN YAKALANDI, 'BEN YAKTIM' DEDİ” ara başlığında bu kişinin avukatının polisteki ifadesine ve itfaiyen raporuna tekrar vurgu yapılmaktadır.

“Korukmaz'ın avukatı ise savcılığa verdiği dilekçesinde, müvekkilinin akli dengesinin yerinde olup olmadığını belirlenmesi için adli muayene talep etti. Öte yandan emniyet yetkilileri, itfaiyenin ön raporuna göre yangının elektrikli ısıtıcısından çıkmış olabileme ihtimalinin yüksek olduğunu belirterek soruşturmanın sürdüğünü söyledi.” (Habertürk, 24 Aralık 2021).

Toplumsal Pratiğin Çözümlemesi (Söylemin İçinde Bulunduğu Bağlamın Analizi Ve açıklanması) ve Güvenikleştirme/Güvenlik-dışılaştırıcı Söylem

İzmir’de 3 Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesini konu olan bu haberlerde diğer örnek olaylardan farklı olarak güvenlik-dışılaştırıcı söylemin izleri daha çok görülmüştür. Güvenlik-dışılaştırıcı haberlerden ilki Evrensel’de yayınlanan “HDP, CHP ve DEVA’lı 3 milletvekili Bakan Soylu’ya 3 Suriyeli mültecinin yakılarak öldürülmesini sordu” haberidir. Bu haberde DEVA Partisi İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu, Hakların Demokratik Partisi (HDP) Kocaeli Milletvekili Dr. Ömer Faruk Gergerlioğlu ve CHP Milletvekili Veli Ağbaba’nın İçişleri Bakanı Süleyman Soylu tarafından cevaplandırılması istemiyle verdiği soru önergesine ve açıklamalarına yer verilmektedir. Bu açıklamalara dair bilgi haberin spotunda şu şekilde yer almıştır:

“DEVA, HDP ve CHP’li 3 milletvekili, İzmir’de 3 Suriyeli gencin ırkçı saikle yakılarak öldürülmesi ve katil zanlısının 2 Türk vatandaşını öldürünce tutuklandığı iddiasını Meclis gündemine taşıdı.” (Evrensel, 23 Aralık 2021)

Evrensel’in “HDP’li Çepni: İzmir Güzelbahçe’de yaşanan ırkçı katliam tüm yönleri ile araştırılmalıdır” başlıklı haberinde de HDP İzmir Milletvekili Murat Çepni’nin Meclis araştırması talep ederek İzmir’de 3 mültecinin yakılarak öldürüldüğü saldırının tüm yönleri ile araştırılmasını istediği bilgisi ile birlikte şu sözlerine yer verilmiştir:

"Katil, olayın gerçekleştiği akşam saat 20.00-21.00 civarında, Urla’da çalışan bir işçi arkadaşına 'orası yanacak, o Suriyeliler bugün ölecek' şeklinde konuşmuş, durumun bilgisi iş yeri sahibi ve avukatlarına iletilmiş, emniyet tarafından kişi tespit edilerek teknik takibe alınmıştır. Teknik takibe alınan katil, 26 Kasım 2021’de bu kez Güzelbahçe’de bulunan iddia bayisi sahibi bir kişiyi ve kişinin eşini bıçaklamıştır. Olay yerinden kaçarken yakalanmış ve verdiği ifadesinde Güzelbahçe’de yaşamını yitiren Suriyeli mültecileri kendisinin bir bidon benzin dökerek yaktığını ve bu suçu tasarlayarak işlediğini itiraf etmiştir. İzmir Barosu Göç ve İltica Komisyonunda bulunan avukatlar, 1981 doğumlu saldırganın savcılık dosyasındaki ifadesinde, 2000’lerde askerlik yaptığı dönemlerde kendisinin bir komutan tarafından

çağırıldığını ve JİTEM'e davet edildiğini, bir dönem JİTEM'le çalıştığını, 'temizlik' notu görünce bundan Suriyelilerin "temizlenmesi" gerektiğini anladığını belirttiği açıklamışlardır. Ayrıca, hayatını kaybeden gençlerin ailelerinin karakola çağrılarak soruşturmanın gizliliği için susmaları konusunda uyarılmaları, görgü tanıklarına ve kamera kayıtlarına rağmen olayın ilk önce elektrik ocağından kaynaklı yangın olarak kayıtlara geçmesi, katliamın basından gizlenmesi, olayın tasarlanarak, mültecilere yönelik nefret ile işlendiği ortada iken, katilin Suriyeli mültecileri ırkçı saikle yakmadığı, akli dengesinin bozuk olduğu algısının oluşturulması, ırkçı cinayetin üstünün örtülmeye çalışıldığı iddialarını oluşturmuştur." (Evrensel, 28 Aralık 2021).

Haberde İzmir'de meydana gelen cinayetin benzerlerinin yaşanmaması ve mültecilerin yaşam haklarının korunmasının önemine dair Murat Çepni'nin açıklamaları ile birlikte olayın aydınlatılması ve mültecilere, sığınmacılara, göçmenlere yönelik kin ve nefret içeren ırkçı, ayrımcı söylemlerin, uygulamaların, mültecilere karşı işlenen insanlık suçlarının engellenmesi, mültecilere karşı işlenen suçlarda etkin soruşturma ve yargılamaların yapılmasının sağlanmasına yönelik vurgusuna da yer verilmiştir.

Gazete Duvar'da yayınlanan "Yeneroğlu'ndan yakılarak öldürülen 3 Suriyeli için soru önergesi" başlıklı haberde de DEVA Partisi İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun cevaplaması istemiyle verdiği Meclis'e soru önergesine yer verilmektedir. Yeneroğlu önergesinde olaya ilişkin neden önleyici tedbirlerin alınmadığını ve etkin soruşturma yürütülmediğini sormaktadır.

"16 Kasım 2021 tarihinde İzmir Güzelbahçe'de 3 Suriyeli gencin ikamet ettikleri odanın benzinle yakılması suretiyle ırkçı saikle öldürdüklerine dair haberler yapılmıştır. 3 Suriyeli genci yakarak öldürdüğünü itiraf eden şüphelinin bu cinayetten sonra etkin bir soruşturma yapılmadığı ve bu olayın bir cinayet olarak soruşturulmadığı süreçte 2 Türk vatandaşını bıçaklayarak öldürdüğü ve ancak bu olay üzerine soruşturmanın başladığı ve tutuklandığı iddia edilmektedir." (Gazete Duvar, 23 Aralık 2021)

Yukarıda incelenen haber örneklerinde de görüldüğü gibi İzmir Güzelbahçe'de üç Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesine ilişkin haberlerde güvenlik-dışlaştırıcı bir yaklaşıma rastlanmaktadır. Olaya ilişkin soruşturmanın ve iddiaların TBMM'de araştırılması ve İçişleri Bakanlığı'nın cevaplamasına yönelik istemi ifade eden aktörler, yaşanan olay ve sonrasındaki gelişmeleri aktararak devlet birimlerinin etkin bir soruşturma süreci yönetemediğine ilişkin söylem biçimi geliştirmişlerdir. Siyasal aktörlerin açıklamalarını konu özgülünde sayfalarına taşıyan Evrensel ve Duvar gazeteleri muhalif/sol kamusalığın temsili noktasında araştırmanın örnekleminde yer alan yayın organlarıdır. Evrensel, Birgün ve Duvar gazetesinde olaya ilişkin yaklaşımın süreç ve gelişme odaklı olduğu görülmektedir. Diğer yayın organlarının konu özelinde gerçekleştirdiği tematik haber formundan farklı olarak güvenikleştirme karşıtı bir söylemi ve hak nosyonunu önceleyen açıklamalara daha fazla yer vermişlerdir. Habertürk haricinde diğer yayın organlarında yayınlanan haberlerde olayın bir nefret suçu

ve ırkçılık olarak tanımlandığı görülmektedir. Literatürde göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde ırkçılığın rolünün vurgulandığı görülmektedir. Örneğin Maggie İbrahim'e göre (2005) göçün güvenlikleştirilmesi iktidar ilişkilerinin görünür olduğu bir söylem olarak incelenebilir ve bu yönü ile “yeni ırkçılık” yani ırkçılığın en modern biçimi olarak ele alınmalıdır. Bu nedenle, göçün güvenlikleştirilmesinin sonuçlarının eleştirel bir değerlendirmesi, ırkçılığın bu söylemdeki rolünün analizini de içermelidir. (akt. Farny, 2016, s. 5).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tarihsel olarak güvenliğe ilişkin kavrayış ve eğilimlerin seyri devletlere yönelen tehditlerin varlığı/yokluğu ekseninde kavranmıştır. Bu yaklaşım tarzı tüm dünyada özellikle İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan siyasal, toplumsal, askeri ve kültürel gelişmelere bağlı olarak değişmeye/dönüşmeye başlamıştır. Ancak bu düşünsel ve pratik dönüşümün birbirini içeren ve farklı analiz/kavrayış/okuma biçimlerini açığa çıkaran bir süreç olduğunu söylemek mümkündür. Ulus-devletin etkisinin azaldığı; ulus-üstü yapıların, şirketlerin, mikro-yerel ağların çağın gereklerine alternatif bir dil ve esnekliğe sahip olduğu günümüzde de küreselleşme tartışmaları bağlamında yapılan analizler de bu duruma işaret etmektedir.

İnsanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahip olan göç, tarihin her döneminde var olmuş ve toplumların oluşmasında önemli bir süreç olarak yer almıştır. Ancak Soğuk Savaş sonrası genişleyen yeni güvenlik anlayışı birçok diğer konu gibi göçü de bir güvenlik meselesi olarak ele almış, göçmenler ulus devletlere, değerlere yönelik bir güvenlik tehdidi olarak çerçevelenmiştir. Göçün hedefi olan veya transit göç hareketlerinin yaşandığı ülkelerde de yerli halk yaşanan yapısal sorunların kaynağını çoğu zaman göçmenlere bağlamış ve göç ve suçu ilişkilendirmiştir. Bu araştırma kapsamında incelenen dört örnek olay farklı bağlamlarda da olsa göçmenlerin suça karıştığı ya da onlara yönelik işlenen suçlar ile ilgili olup beraberinde kamuoyunda göçmenlere yönelik tartışmaları körüklemiştir. Örneğin Altındağ olayları yani Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi ve İzmir Torbalı'da Batuhan Barlak'ın öldürülmesi sonrası yaşanan olaylar, toplumun göçmenleri tehdit/risk çerçevesinde algıladığını açığa çıkarmaktadır. Adli olaylar sonrasında yaşanan kitlesel linç saldırıları, öteki/yabancı olarak çerçevelendirilen göçmenleri, çoklu/kitlesel suçlu olarak gören güvenlikleştirme ediminin ne kadar işlevsel olabildiği ve pratik yansımalarını göstermektedir.

Göçün ve göçmenlerin güvenlikleştirilme konuları, ülkeden ülkeye farklılık gösterebilmektedir. Kimi zaman ekonomik temalar ön plana çıkarken, kimi dönemlerde ise kültürel/demografik öğeler güvenlikleştirme edimlerinin merkezinde yer almaktadır. 11 Eylül 2001 Amerika ve 11 Mart 2004 Madrid saldırıları sonrası göçmenler (ki özellikle ortadoğu kökenli olanlar), Avrupa'da terör konseptli güvenlikleştirici politikalara maruz kalırken, son dönemlerde Türkiye'nin yaşadığı ekonomik sorunlar göçmenlerin ekonomik yük/daralma oluşturan unsurlar olarak güvenlikleştirilmesine dayanak oluşturabilmektedir. Oysa bulunduğu yere ve topluma sonradan katılan göçmen grupları, yaşamsal ve ekonomik açıdan en güvencesiz koşullara sahip insan grupları olmaktadır.

Avrupa kıtasında göç karşıtı aşırı sağ partilerin yükselişi göç olgusuna ilişkin çatışma dinamiklerini tetiklemektedir. Wardetzki'e göre "sağ popülistlerin mültecilere, muhacirlere ve diğer halk gruplarına karşı sergilediği nefret kendi bastırılmış öfkelerini açan bir gazoz açacağı gibidir; ilginç olan, bu nefretin aslında başka şeylerden kaynaklanmış olması ve yabancıların sadece bunun yöneltildiği nesne olmalarıdır" (Wardetzki, 2018, s. 96). Kaya da (2016, s. 9) Wardetzki'ye benzer bir biçimde göçmenlerin güvenlik sorunu olarak görülmesini, sosyopolitik yapının ürettiği yapısal yetersizliklerin

sistematiik olarak dış sebeplere bağlanması yönünde bir çaba olarak görmektedir. Bahse konu yapısal sebepler, neoliberalizmin kamusal hizmetlerden başlayarak toplumu ve bireyi etkileyen tüm alanları piyasa anlayışı içerisinde eritmiş olmasıdır. Süreç emeğin güvencesizliği ve geçicileştirilmesiyle birleşince tüm toplum açısından genelleşen güvencesizlik iklimi; öteki/yabancı olarak görülen göçmen gruplarının istihdam piyasasından kamusal hizmetlere değin uzanan tehdit/risk üreticileri olarak kodlanan/güvenikleştirilen varlıklar olmalarını beraberinde getirmektedir. Esas itibariyle yerlinin yani emeğin güvencesizliği ve yabancıların güvenikleştirilme döngüsü, neoliberal tahribata ve refah faşizmi tartışmalarına bağlı olarak ele alınmalıdır. Aydın'a göre refahı, işi ve mekanı paylaşmamak, yabancı proleterin yaptığı iş karşılığında aldığı maaştan başka bir şey istememesi ve işi bitince de çekip gitmesi esas olarak istenen şeydir. Gitmezlerse onlara yönelik öfke ve nefret meşrulaşır ve bu çerçevede gelişen saldırganlığın patolojik ve kriminal niteliği, onun sosyokültürel tepkiselliğe dayandırılan meşruiyeti karşısında ihmal edilmesi gereken bir durum halini alır (Aydın, 2015, s. 28).

Türkiye'de 2000'li yıllar ve sonrasında değışim gösteren güvenikleştirme konularının içerisinde göç önemli bir yer tutmaktadır. Arap Baharı ve sonrasında yaşanan Suriye İç Savaşı binlerce insanın yaşamını yitirmesi ve evlerinden ayrılması ile sonuçlanan küresel bir göç dalgasına yol açmıştır. Türkiye'de iç ve dış politika göçü güvenikleştirmeden, göçmenlere sınırları açan ve göçmenleri "misafir", "ensar", geçici" gibi tanımlamalarla ortaklıklar ve misafirperverlik üzerinden bir anlayış geliştirirken; halk arasında bu anlayışın çok fazla kabul görmediği ve özellikle 2015 sonrası öncelikle Suriyeliler'e yönelik bir güvenikleştirici söylem ağırlık kazandığı görülmüştür. Örneğin 2019 yılında yapılan Suriyeliler Barometresi'nde de görüldüğü gibi toplumun göçmenlere yönelik olumsuz algısı (Erdoğan, 2019) ile birlikte göçmenlerin "kalıcı" hâle geleceklere endişesi ve güvenlik kaygıları giderek artmıştır.

Özellikle Türkiye'nin toplumsal ve siyasal hayatında üretilen ve sürdürülen güvenikleştirme politikaları ve pratikleri düşünüldüğünde, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu göç olgusuna ilişkin çatışmaların yoğunlaşma durumuyla karşı karşıya kalabileceği söylenebilir. Yapısal birçok sorunun müsebbibi olarak suçlanmaya hazır göçmen üzerinden sürdürülecek siyasal popülizmlerin varlığı durumun daha dikkatli ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Araştırma süreci içerisinde gözlemlenen 2023 Türkiye genel seçimleri ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinde başvurulan söylem ve karşılıklı güvenikleştirme edinimlerinin bir parçası kılınan göçmenlerin, önümüzdeki dönemlerde iç siyasete ilişkin dinamiklerin ve söylem setlerinin edilgen aktörleri olacağı söylenebilir. Siyasal ve toplumsal yaşamının büyük bir bölümünü güvenikleştirmeler toplamı olarak tasvir edebileceğimiz Türkiye'de hali hazırda var olan linç kültürünün, göçmenlere yönelmesi ile karşılaşabiliriz. Medya alanı başta olmak üzere birçok farklı kesişimsel alanın, olgu veya sorunları güvenlik-dışılaştırma kapsamında ele alması, farklı görüş ve yaşamları kapsayan kesişimsel kamusalılıkların temsili ve etkileşimine katkı sağlaması, çatışma riskleri ve güvenikleştirme edinimlerini etkisiz kılacak etik normlara bağlı hareket etmesi elzemdir.

Bu araştırmada yukarıda genel hatları çizilen bağlamsal arkaplana dayanarak, haber metinlerine yönelik analizde iki boyutlu bir yaklaşım gerçekleştirilmiş ve bazı sorulara yanıt aramıştır. Bu boyutlardan ilki seçilen örnek olaylar bağlamında göçmenlerin suça karıştığı ya da göçmenleri hedef alan olaylarda söyleminin özelliklerini ortaya koymaktır. İkincisi ise yine seçilen örnek olaylar bağlamında incelenen haberlerin sosyal ve siyasal bağlam ile kurduğu ilişki ve güvenleştirici söyleme dair bulguları tanımlamaktır. Araştırma kapsamında ele alınan dört örnek olayın ilk üçü göçmenlerin suça karıştığı ya da suç ile ilişkilendirildiği olaylarken, son olay göçmenlere yönelik gerçekleştirilen bir suç ile ilgilidir. Bu bağlamda haberlere yönelik gerçekleştirilen eleştirel söylem analizinin bulguları özetle şu şekildedir.

Göçmenlerin suça karıştığı ya da suç ile ilişkilendirildiği haberlerde göze çarpan ilk bulgu tüm haberlerde olayın başlangıcının bir adli vaka olarak tasvir edildiğidir. Ancak olayın sonrasında yaşanan diğer gelişmeler, yapılan açıklamalar, siyasetçilerin ve kamuoyunun tepkisine bağlı olarak faile ya da kurbanı yönelik tanımlamalar da değişmektedir. Bu tanımlamalar haber kuruluşlarına göre de farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma olayın *aktörleri* ve bu aktörlerin *olayın çözümüne yönelik önerilerin* de farklılaşmasına yol açmaktadır. Örneğin Ayşegül Aydın'a yönelik tecavüz girişimini konu alan haberlerin tüm haber başlıklarında ve haber metinlerinde olayın genel temasının polis/adliye vakası ve "cinsel şiddet" olarak kurulduğu görülürken; Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi ya da Batuhan Barlak'ın öldürülmesi olaylarında görüldüğü gibi, olayların ardından yaşanan kitlesel hareketleri daha çok ön plana çıkarılmış; haberlerde bir yandan yaşanan olaylar "provokasyon" olarak nitelenerek, normalleştirmeye ve yaşanan olayları haklılaştırmaya yönelik bir söylemin izleri görülürken; diğer yandan ise olay sonrası mahallede yaşanan olayları, hak ihlallerini konu alan ve mağdurların da bakış açısına yer veren bir söylemin belirginleştiği görülmüştür. Haberlerde göçmenlerin temsili ve kullanılan dil de göçmenlerin fail ya da kurban olma durumlarına göre değişiklik göstermiştir. Örneğin Ayşegül Aydın'a yönelik tecavüz girişimini konu alan haberlerin tamamına yakınında olayın cinsel şiddet olduğu ve failin kimliğinden öte erkek olmasına yönelik vurgu ön plana çıkarken; Sözcü'de kullanılan tanımlama "*Afgan uyruklu sapık*" olmuştur. Haberlerde seçilen tanımlamaların ve baskın söylemin haber kuruluşlarının haber kaynaklarının seçimine göre de değiştiği görülmüştür. Örneğin Emirhan Yalçın'ın öldürülmesi olayında Ankara Valiliğinin yaptığı açıklamada yer alan "kavga" tanımlaması referans alınmış; ya da Mansur Yavaş'ın sözlerine yer veren Sözcü'nün "*Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş'tan "acil eylem planı" çağrısı*" başlıklı haberinde görüldüğü gibi mekansal alanlardaki yerli nüfus ile göçmen nüfusun birlikteliği ve karşılaşma sahalarında açığa çıkan reflekslerin önlenmesinde mekânsal ayrıştırmaya yönelik "seyreltme projesi" dile getirilmiştir. Özellikle evsahibi toplumlarda göçmen gruplardan oluşan yoksul, etno-kültürel ve yaşam farklılığı olan kişilerle sosyal ve mekansal ilişki kurmak istememe eğilimine, göçmenlerin yaşadığı ekonomik/sosyal eşitsizlik ve güvensizlik haline bağlı olarak içe kapanma pratiği eklemlenince mekansal sahaların önemi daha da dikkat çekici olmaktadır (Tümtaş, 2020, s. 64). Göçmen gruplarının toplumdan izole ve içe

dönük bir kapanma sürecine girmemesinin sağlanmasının yanı sıra belirli bir bölgenin veya şehrin yoğunlaşan göç olgusuna bağlı olarak haddinden fazla kamusal yükü karşılaşmasının da önüne geçilmelidir. Böylece mekansal alanlardaki karşılaşmaların çatışkından ziyade uyuma kapı aralayan bir pratiği oluşturmaya katkı sağlanabilir. Ancak yukarıda incelen metinlerde böylesi bir ardalana rastlanmamakla beraber süreç ve ardalana değerlendirmesine yer veren haber yaklaşımından ziyade olay odaklı haber yaklaşımının sergilendiği görülmektedir.

İzmir’de 3 Suriyeli işçinin yakılarak öldürülmesi olayı bu araştırma kapsamında incelenen örnek olaylar içerisinde göçmenlerin “kurban” olarak yer aldığı tek olaydır. Bu olay aynı zamanda olayın mağdurlarının tanımlanmasında insan haklarına dayalı bir bakış açısının ağırlık kazandığı ve haber başlıklarında olayın “nefret cinayeti” ve “ırkçılık” olarak “yer aldığı görülmektedir. Olayın aktörleri olarak sivil toplum örgütlerinin açıklamalarına ve öldürülen gençlerin ailelerinin sözlerine ise daha çok yer verilmiştir. Bu da siyasi elitlerin göçe yönelik güvenlikleştirme çabasının, olayın ırkçı bir saldırı olduğuna yönelik bir vurgu ile birlikte, haberin aktörleri olarak Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, İnsan Hakları Derneği (İHD) İzmir Şubesi, Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İzmir Şubesi’nin açıklamalarına, öldürülen gençlerin ailelerinin sözlerine ve “Mülteci medyası”na yer verilerek geriletildiği ve insan hakları söylemi ile birlikte güvenlik-dışlaştırıldığı anlamına gelmektedir. Bu vurgu önemlidir çünkü göçmenlerin göçmenlerin potansiyel bir güvenlik tehdidi olarak sınıflandırılması sürecinde “yeni ırkçılık” (Farny, 2016) denilen, ırkçılığın biyolojik üstünlük anlayışından kültürel farklılığa dayalı dışlanmaya doğru değişimini içeren ırkçı söylemi açığa çıkarmakta ya da deşifre etmektedir.

Güvenlikleştirme sürecinde ve güvenlik konularının inşasında siyasi elitlerin ve siyasetçilerin söylemlerinin merkezî bir önemi vardır. Buzan’ın (1998) da vurguladığı gibi tehdidin yöneldiği nesnenin tehlike altında olduğunu söyleyen “güvenlikleştirici aktör” genellikle siyasi liderler, hükûmetler, bürokratlar ve baskı grupları gibi politik özneler olmaktadır. Bu özneler, herhangi bir meseleyi güvenlik sorunu olarak tanımlayıp hedef kitleyi buna ikna etmeyi başarırsa olağanüstü tedbirlere başvurarak bunu bir baskı aracına dönüştürebilmektedir. Bu çalışma kapsamında seçilen örnek olaylar bağlamında incelenen haberlerin sosyal ve siyasi bağlam ile kurduğu ilişki ve güvenlikleştirici söyleme dair yapılan analizde haberlerin haber kaynağı olarak siyasi iktidar temsilcileri, yerel yönetim temsilcileri, emniyet yetkilileri gibi söylemin iktidar ve güç tarafından belirlenmesine neden olacak iktidar/güç odaklarının söylemine sıklıkla yer verdiği görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen haberlerde yer alan siyasi elitlerin söylemleri de bu duruma paralel bir noktadır. Güvenlikleştirme sürecinin “aktörleri” olan bu kişilerin söylemleri bir speech act yani söz eylemi olarak konunun kamusal alana alana taşınmasına yol açmaktadır. Haberlerde göze çarpan bu söylemler güvenlikleştirmenin etkisinin atmasında rol oynamaktadır. Bu aktörlerin kullanımı ile söylemin güvenlikleştirme ve güvenlik-dışlaştırma olarak inşa edilmesi süreci haber kuruluşlarına göre de farklılaşmıştır. Örneğin Ayşegül Aydın’a yönelik tecavüz girişimini konu alan Sözcü’ün

haberinde yaşanan olay ile göçmenler arasında bağ kurularak , “tehdit” söylemi kullanılmıştır. Haberde Muharrem İnce'nin sözleri ile tehdidin kaynağı olarak mülteciler ve göçmenler “yüreğimize ateş düşürenler”, “sınırları kevgire çevirenler” olarak tanımlanmış, göçe yönelik “güvenlik tedbiri almayan” iktidar eleştirilmiş ve yaklaşan genel seçimler “hesap vereceksiniz” diyerek işaret edilmiştir. Benzer bir şekilde Batuhan Barlak'ın öldürülmesi olayı ile ilgili olarak Sözcü'de yayınlanan haberde Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ ile TBMM'de gerçekleştirdiği basın açıklamasını yer verilirken, Suriyelilerin suç oranlarının gizlendiği, suç işleyenlerin adli sicil kaydının olmadığı gibi ifadeler ile birlikte Suriyeli göçmenleri bir suç unsuru olarak kodlayan güvenlikleştirici yaklaşıma eklenen bir haber pratiği sergilenmiş, aynı zamanda can güvenliğinin tehlike altında olan “yerli/biz” ve bir tehdit kaynağı olarak “yabancı/onlar” ikiliği kurulmuştur. Haber metninde Özdağ, *‘Türk vatandaşları kendi ülkesinde mülteci oldu’* ifadesiyle yerli/bize ait olan mekansal alanın kaybedilmesi/el değiştirmesine ilişkin bir algının oluşmasını, söylemin inşacı özelliğini kullanarak sağlanmış ve yerli/biz'in yaşamı, toprakları ve evlatlarının tehdit altında olduğuna yönelik belirtilmesi ve tehdit altında olanın iknasına yönelik bir güvenlikleştirme yaklaşımını sergilenmiştir. 2023 Genel Seçimleri öncesinde Özdağ'ın söylemlerinde de görünür olan bu güvenlikleştirici söylemin önce muhalefet daha sonra da iktidarın söylemlerini de etkilediği ve seçmenlerin oy verme davranışını etkilediği görülmüştür. Bu olay özelinde medyanın (özelde Sözcü gazetesinin) göçmen karşıtı söylemi harekete geçirici bir aktörün (Ümit Özdağ) ana akımlaşma potansiyeli zor olan bir söyleminin görünürlük kazanmasına, diğer siyasal söylemleri etkilemesine ve söylemin meşruiyetinin ve tanınırlılığının artışına imkan sağlamıştır. Aynı zamanda bu söylemler kitlelerde karşılık buldukça medya da bu partilerin varlığını daha çok ilgi kazanmak için kullanma eğilimi göstermiştir.

Güvenlikleştirmenin bazen başarıyla, kısmi bir başarıyla veya başarısızlıkla sonuçlanabilen dinamik bir süreç olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bir konunun güvenlikleştirilebilmesi için siyasi elitlerin söylemlerinin kitle tarafından kabul edilmesi ve bir güvenlik meselesi olarak benimsemesi gerekmektedir. Medya bu süreçte güvenlik endişelerini arttıran, tehdit söylemini dile getiren ve yaygınlaştıran bir rol oynamaktadır. Göçün güvenlikleştirilmesinin sonuçları tartışılırken, göçmenlerin potansiyel bir güvenlik tehdidi olarak sınıflandırılmasında korku siyasetinin rolü de dikkat çekicidir. Güvenlikleştirici aktörlerin söylemleri çoğu zaman bir gazete haberinde alıntılarla dolaşıma sokulurken, göçmenlere yönelik güvenlikleştirici politikaların uygulanmasına da zemin hazırlamaktadır. Güvenlikleştirmenin gerçekleşmesi çoğu zaman göç karşıtı politikaların benimsenmesiyle sonuçlanırken, göçün güvenlikleştirilmesi sürecinin her zaman başarıya ulaşacağı söylenemez. Üstelik güvenlikleştirme politjalarının çoğu zaman tam tersi bir etki yaratarak yasa dışı yollardan gerçekleşen göç hareketlerinde artışa neden olduğu da görülmüştür (Ferris, 1994, s. 409). İncelenen örnek olaylar bağlamında 157 haber içerisinde sadece 12 haberde güvenlikleştirici ve güvenlik-dışılaştırıcı söyleme rastlanıldığı görülmüştür. Buradan hareketle toplumdaki yaygın göçmen karşıtlığının aksine medyada göçün güvenlikleştirilmesinin yaygın olmadığı düşünülebilir. Ancak Balta, Elçi ve Sert'in (2023, s. 3)

çizdiği 2023 genel seçimleri sonrası ülke panoramasına göre Türkiye artık göçmen karşıtı söylemlerin kolaylıkla taraftar bulabildiği “göçmen karşıtı” bir ülke haline gelmiştir. Bu bağlamda medyanın göçü güvenlikleştirmek yerine güvenlik-dışılaştırmak ve normal siyaset gündeminde tartışmaya açması önem taşımaktadır. Medya sağlıklı bir kamusal tartışmayı teşvik etmek, sosyal medyada göçmenlere yönelik nefreti körükleyen yanlış bilgilerin kontrolsüz bir şekilde yayılması karşısında, kamuoyunun göçmenlerin çeşitli statüleri ve mevcut politika seçenekleri hakkında iyi bilgilendirilmesi çok daha önemli hale gelmiştir. Adli bir olayda dahi ortaya çıkan göçmen karşıtlığı karşısında artan kamuoyu direncine rağmen, siyasi elitlerin söylemlerinde entegrasyona öncelik vermesi ve medyanın bu söylemi yaygınlaştırıcı rolü önemlidir. Medya aynı zamanda siyasi elitlerin söyleminin dışında sivil toplum örgütlerinin, göçmen topluluklarının ve bizzat göçmenlerin kendilerinin de sesi olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Açıkel, F. (1996). “Kutsal Mazlumluğun’ Psikopatolojisi”, *Toplum ve Bilim*, sayı 70, s.153-193.
- Açıkmeşe, S. (2008). *Kopenhag Okulu ve Realist Güvenlik Çalışmalarında Aktör, Tehdit ve Politika: Avrupa Güvenliği Üzerine Bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Agamben, G. (2013). Kutsal İnsan: Egemen iktidar ve Çıplak Hayat. *Ayrıntı Yayınları*.
- Akgül Açıkmeşe, S. (2011). Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri, *Uluslararası İlişkiler*, 8 (30). Sayı 30 (Yaz 2011), s.43-73.
- Aktaş, A. (2011). Güvenikleştirme Yaklaşımı Ve Türkiye’nin Ulusal Güvenlik Anlayışındaki Dönüşüm. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 7-47.
- Alpman, P., ve Karcı, S. (2018). Suç, Göç ve Kimlik: Suç Teorilerinde Göç Olgusu. *Turkish Studies*, 13/18. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14098>
- Arslan, T., ve Taş, B. (2022). Türkiye’de Uluslararası Göç-Suç İlişkileri. *KAREFAD/ÇAKÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 1, 1-28.
- Arslanalp, M., ve Erkmen, T. D. (2023). Türkiye’de Protesto Alanının Güvenikleştirilmesi: Protesto Yasakları ve Mobil Ohal Yönetimi. Derleyenler: Kaygusuz Ö. ve Özkan B. (179-202). İletişim Yayınları
- Artar, F. (2019). Suriyeli Mültecilerin Türkiye Medyasındaki Sınıfsal Temsili. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Askerzoy, R. (2017). *Uluslararası göçün güvenikleştirme politikalarına etkisi: Almanya örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Aslan, U. S. (2022). *Güvenikleştirme Yaklaşımı Ve Düzensiz Göçle Mücadele Kapsamında Türkiye’deki Afgan Göçmenlerin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi.
- Ataman, H. (2014), “Yazılı Basında Ayrımcı Söylem: Suriyeli Mülteciler”, *Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil Eylül - Aralık 2014 Raporu*, s. 61- 105, <https://hrantdink.org/attachments/article/394/Medyada-Nefret-Soylemi-Eylul-Aralik.2014.pdf>.
- Atasü Topçuoğlu, R. (2012) Düzensiz Göç: Küreselleşmede Kısıtlanan İnsan Hareketliliği, İhlamur-Öner, G. ve Öner, A. (Ed.) *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar*, (s. 501-509) içinde. İletişim Yayınları.
- Atasü Topçuoğlu, R. (2016). Göç Yazımındaki Düzenli ve Düzensiz Göç Kavramları: İnsan Hakları Temelinde Bir Kavramsal Sorgulama. *İnsan Hakları Yıllığı*, Cilt 34, 2016, 1-20.
- Atsızelti, N. Ş. (2021). Avrupa’da Göçmen Suçluluğu Üzerine Yapılan Ampirik Araştırmaların Sistematik Derlemesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, S. (2015). Popüler Kültür ve Milliyetçilik: Sokağın Hissi. Derleyen: S. Coşar- A. Özmen(19-76) Milliyetçilik ve Toplumsal Cinsiyet: Edebiyat, Medya, Siyaset. İletişim Yayınları.
- Aydınlı, K. (2015). “Türkiye’nin Göç Rejiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi: Güvenikleştirmeye Karşı İnsan Hakları?” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- Balta, E., Elçi, E., ve Sert, D. (2023). 2023 Seçimleri ve Türkiye’deki Göç Tartışmaları. Heinrich Böll Vakfı Türkiye Temsilciliği. <https://tr.boell.org/sites/default/files/2023-11/2023-secimleri-ve-turkiyedeki-goc-tartismalari-rapor.pdf> adresinden 22.02.2024 tarihinde alınmıştır.

Bayındır Goularas, D., Sunata, U. (2015). Türk Dış Politikasında Göç ve Mülteci Rejimi. *Moment Dergi Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 2(1): 12-40. DOI: <https://doi.org/10.17572/mj2015.1.1240>.

Baysal, B. (2022). *Güvenlikleştirme Teorisi*. Derleyen B. Baysal. (107-116). Uluslararası İlişkilerde Güvenlik. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Baysal, B. ve Lüleci, Ç. (2015) Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11 (22): 61-96. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/guvenlikstrj/issue/7544/99268>.

Baytar, N. (2022). *Türkiye'deki Suriyelilerin Güvenlikleştirme Teorisi Bağlamında Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. Gümüşhane Üniversitesi.

Bilgin, P. (2007). Making Turkey's Transformation Possible: Claiming „Security-speak – not Desecuritization!. *Southeast European and Black Sea Studies*, 7 (4), 555-571.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR). (2022). Türkiye Bilgi Notu. https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2022/03/Bi-annual-fact-sheet-2022-02-Turkey-ENG-Final-210322_TR_PI.pdf adresinden 12.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR). (25 Ocak, 2023). UNHCR: Çatışmalar arttıkça zorla yerinden edilmeler de artmaya devam ediyor. <https://www.unhcr.org/tr/41137-unhcr-forced-displacement-continues-to-grow-as-conflicts-escalate.html>. adresinden 12.01.2024 tarihinde alınmıştır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR). (Mart, 2016). Mülteci ve Göçmen Sözcük Seçimleri Önemlidir. https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/02/UNHCR_Refugee_or_Migrant_TR.pdf

Buzan, B., Wæver, O. & De. Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework For Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner Pub.

Castles, S. ve Miller, M. J (2008). *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Çakır, M. (2012). İnternet Haberciliğinde Yasadışı Göç Sorunu (Ocak 2011 - Nisan 2012). *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*. 4–12. DOI: 10.5824/1309-1581.2013.2.005.x.

Çalışır, F. (2022). *Bir Güvenlikleştirme Konusu Olarak Düzensiz Göç Ve Avrupa Birliği* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.

Çetinkaya, S. (2018). *AB göç politikalarının güvenlikleştirme ekseninde incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. Yeni Yüzyıl Yayınları.

Demirtaş, B. (2019). Mülteciler ve Güvenlikleştirme. *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.8. https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2019/10/MultecilerGuvencilestirme_BirgulDemirtas_v.2.pdf DOI: 10.13140/RG.2.2.28176.97286.

Dikçe, Ç. Ü. (2020). *“Türkiye’de Siyasi Elitlerin Suriyeli Göçmenlere Yönelik Söylemlerinin Güvenlikleştirme Kuramı İle Analizi”* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Altınbaş Üniversitesi.

Doğan, Z. (2019). *“Güvenlikleştirme Süreçlerinde Medyanın Rolü: 28 Şubat Örneği”*Yayınlanmamış Doktora Tezi. Polis Akademisi.

Doğanay, Ü., ve Çoban Keneş, H. (2016). Yazılı Basında Suriyeli ‘Mülteciler’: Ayrımcı Söylemlerin Rasyonel ve Duygusal Gerekçelerinin İnşası. *Mülkiye Dergisi*, 40 (1), s. 143-184.

Doyuran, L. (2018). Medyatik Bir Çalışma Alanı Olarak Eleştirel Söylem Çözümlemesi (Televizyon Dizileri Örneğinde), *Erciyes İletişim Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 4, s. 301-323.

Durna, T., ve Kubilay, Ç. (2010). “Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemesi” (haz. Tezcan Durna), *Medyadan Söylemler*, s. 47-81, Libra Yayıncılık, İstanbul.

Ercan, G. S., ve Danış, P. (2019). Söylem, Söylem Çözümlemesi ve Eleştirel Söylem Çözümlemesi: Tanımları ve Kapsamları. DEÜ Edebiyat Fakültesi Dergisi, cilt:6, sayı:2, s.527-552.

Erdoğan, M. (2018). Türkiye'deki Suriyeliler; Toplumsal Kabul ve Uyum. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Erdoğan, M. M. (2022) Suriyeliler Barometresi 2021: Suriyelilerle Uyum İçerisinde Yaşamın Çerçevesi. Eğiten Kitap Yayıncılık. <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2023/01/SB-2021-TR-MME-FINAL-19-Ocak-2023.pdf> adresinden 03.12.2023 tarihinde alınmıştır.

Erdoğan, M., Kavukçuer, Y., Çetinkaya, T. (2017). *Türkiye'de yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik medya algısı*. Liberal Perspektif Analiz Sayı:5.

Fairclough, N. (1993). Discourse and social change. Cambridge: Polity Press in Association with Blackwell Publishing

Fairclough, N. (1995). Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language, Longman, New York.

Fairclough, N. (2001). "The Discourse of New Labour: Critical Discourse Analysis" (ed. M. Wetherell vd.) Discourse as Data, s. 229-266, Sage, London.

Fairclough, N. (2003). Analysing Discourse: Textual analysis for social research. Routledge: Taylor & Francis group. London, New York. Psychology Press

Fairclough, N. (2003a). Dil ve İdeoloji. İçinde B. Çoban & Z. Özarslan (Ed.) Söylem ve İdeoloji (ss. 155–171). İstanbul: Su Yayınları.

Fairclough, N. (2003b). Söylemin Diyalektiği. İçinde B. Çoban & Z. Özarslan (Ed.) Söylem ve İdeoloji (ss. 173–185). İstanbul: Su Yayınları.

Farny, E. (2016). Implications of the Securitisation of Migration. <https://www.e-ir.info/2016/01/29/implications-of-the-securitisation-of-migration/> adresinden 22.03.2024 tarihinde alınmıştır.

Frisina, A. (2019). Göç Araştırmalarında Odak Gruplar: "Kamusal Düşünme" için Bir Forum?. Avrupa Göç Çalışmalarında Nitel Araştırmalar. (Der. Ricard Zapata-Barrero ve Evren Yalaz). Gar Kitaplık.

Gazete Tiraj Raporu- 01.01.2021-31.01.2021 arasını içeren rapordan alınmıştır (Kaynak Yaysat A.Ş. ve TDP olarak açıklanmıştır) <http://app.speedmedya.com/Report/ReportDetail?ReportCode=110>.

Gee, J. P. (2011). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*, (3.Edition), Routledge Press, New York.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB) (23 Kasım 2023). Düzensiz Göç İstatistikleri. <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikleri>. Adresinden 22.02. 2024 tarihinde alınmıştır.

Göç İdaresi Başkanlığı (GİB) (22 Şubat 2024). Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler. <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikleri>. adresinden 25.02.2024 tarihinde alınmıştır.

Göç Araştırmaları Derneği (GAR) (2021). 70. Yılında 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi. Göç Araştırmaları Derneği (GAR) yayınları. <https://www.gocarastirmalaridernegi.org/attachments/article/259/Cenevre%20S%C3%B6zle%C5%9Fme%2070.%20Y%C4%B1l.pdf> adresinden 20.11.2023 tarihinde alınmıştır.

Göker, G., Keskin, S. (2015). Haber medyası ve mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Basınındaki Temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. Sayı 41 Güz s. 130-156.

Gray, H., ve Franck, A. K. (2019). Refugees as/at risk: The gendered and racialized underpinnings of securitization in British media narratives. *Security Dialogue*, 50(3), 275–291. <https://doi.org/10.1177/0967010619830590>

Gülbak, O. (2018). Ak Parti döneminde Türkiye'nin Suriye politikasını anlamak: Güvenliksizleştirmeden güvenikleştirmeye. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.

Hisarlıoğlu, F. (2019a) Güvenikleştirme. M. Aydın (ed.) *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.24. https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2019/11/Guveniklestirme_FulyaHisarlioglu_v.1.pdf adresinden 22.04.2023 tarihinde erişilmiştir

Hrant Dink Vakfı (2018). Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem 2017 Raporu, İstanbul: HDV Yayınları.

Hrant Dink Vakfı (2019). Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem 2018. Raporu, İstanbul: HDV Yayınları.

Hrant Dink Vakfı (2020). Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Söylem 2019 Raporu, İstanbul: HDV Yayınları.

İçduygu, A. ve Yüksek, D. (2010). Rethinking Transit Migration in Turkey: Reality and Representation in the Creation of a Migratory Phenomenon. *Population, Space and Place*, 18, 441-456.

İçduygu, A., Sert, D., K., Karaçay, A. (2009). Türkiye'ye Yönelen Göç ve Sığınma Hareketleri ve Politikaları Üzerine Brifing, İstanbul: Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Programı, No:1.

İçduygu, A., ve Ünal, T. (1997), "Türkiye'de İç Göç Sorunsal Alanları Ve Araştırma Yöntemleri", Ahmey İçduygu Ve Diğerleri (Der.), (1998), Türkiye'de İçgöç, İstanbul: Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay.

İçduygu, A., Şimşek, D. (2016). Syrian refugees in Turkey, towards integration policies. *Turkish Policy Quarterly*, 15(3), 59-69

Jessop, B. (2005). *Hegemonya, Post-fordizm ve Küreselleşme Ekseninde Kapitalist Devlet*. İletişim Yayınları.

Kabacaoğlu, S. (2021). *Siyasi Lider Söylemleri Ve Göçün Güvenikleştirilmesi: Türkiye Ve Amerika Birleşik Devletleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Kabacaoğlu, S. Ve Memişoğlu, F. (2021). Siyasal Liderlerin Söylemleri ve Göçün Güvenikleştirilmesi: Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Karşılaştırması. *İnsan & Toplum*. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2518866> adresinden 15.02.2023 tarihinde erişilmiştir.

Kaliber, A. (2023). Rejimin İpliğini Pazara Çıkarmak: Türkiye'de Modüler Olağanüstü Hal Rejiminin İnşası ve Güvenikleştirme. *Derleyenler: Kaygusuz Ö. & Özkan B. (155-177)*. İletişim Yayınları

Kaya, A. (2015). Farklı Göç Türlerini Yaşayan Ülke: Türkiye. *Göçler Ülkesi Akışlar, Göçmenler, Araştırmacılar*. Derleyenler: Körükmez L. & Südaş İ. (15-26) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Kaya, A. (2016). İslam, Göç ve Entegrasyon: Güvenikleştirme Çağı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Kerestecioğlu, İ. Ö. & Öztan, G. G. (2016). Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri. İletişim Yayınları

Keskin, İ. F. ve Yanarışık, O. (2021). Suriye Göç Krizi Hakkında Güvenlik Endişeleri: Türkiye ve AB Ülkeleri Karşılaştırması. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 23 (1), s. 54-70.

Kırıışık, A. (2023). *Siyasal Bir Kavram Olarak Güvenlik: Güvenikleştirme Ve Güvenlik Dışlaştırma; Türkiye'de Siyasi Partilerin Suriyelilere Dönük Söylemsel Pratikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi.

Kızmaz, Z. (2018a). Suriyeli Sığınmacılar: Güvenlik Kaygıları ve Suç. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7/2, 392-431.

Kızmaz, Z. (2018b). Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var Mı?: Bütüncül Bir Bakış. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 7/2, 562-599.

Köksal, S. E. (2023). *Avrupa'da "göçmen krizi" ve "terör tehdidi": Güvenlikleştirme ve göç karşıtı söylem*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Livberber, T. (2021). Suriyeli Sığınmacıların Türk Basınında Temsili: Haberler Üzerine Eleştirel Bir Analiz. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4), 1003-1028.

Meşe, E. (2023). Mukaddesatçı Anti-Kemalizm: İslamcılarının Atatürk ve Cumhuriyet Algılarının Sosyolojisi. İletişim Yayınları

Mirekoç (2009). *Türkiye'ye Yönelen Göç ve Sığınma Hareketleri ve Politikaları Üzerine Brifing*. Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Programı (MiReKoc). www.mirekoc.com adresinden 27.10.2022 tarihinde alınmıştır.

Miş, N. (2012). Güvenlikleştirme Teorisi ve Türkiye'de Güvenlikleştirme Siyaseti 1923-2003. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi Sakarya

Müftüler, B. (2023). Mahtumkulu Divanı'nın Eleştirel Söylem Çözümlemesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi.

Özcan, Y. Z. (1997). İç Göçün Tanımı ve Verileri ile İlgili Bazı Sorunlar. A. İçduygu, İ. Sirkeci & İ. Aydıngün (Der.). Türkiye'de İçgöç Konferansı. Bolu: 6-8 Haziran 1997 içinde. (78-91). Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.

Özdemir, A. (2019). *"Türkiye'nin Suriye Politikalarının Güvenlikleştirme Teorisi Kapsamında İncelenmesi: 2011-2015"*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi.

Özdemir, Ö. (2020). *Mülteciler ve Dijital Göç*. Eğitim Yayınevi.

Özdemir, Ö., ve Özdemir, E. (2018). Suriyeli Mülteci Kadınlar ve İnsani Güvenlik. Güvenlik

Özen, Z., Özatagan, G., Aksu Tanık, F., Kurt, H. (2021). *Türkiye'de Güvenlikleştirme Söylem ve Pratikleri, Bileşenler, İşleyiş ve Sonuçlar*. Türkiye İnsan Hakları Vakfı Yayınları.

Özer, Ö. (2018). Gökyüzüne Çılgılık Öncülerden Eleştirel Söylem Yaklaşımları ve Özgün Çözümlemeler. Konya: Literatürk.

Resmi Gazete (10898 sayılı) (5 Eylül 1961). Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme. <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/MultecilerinHukukiDurumunaDairSozlesme.pdf> adresinden 22.04.2023 tarihinde erişilmiştir.

Resmi Gazete (22127 sayılı) (30 Kasım 1994). Türkiyeye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiyeden İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılarla ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik <https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1994-Yonetmeligi.pdf>. adresinden 22.04.2023 tarihinde erişilmiştir.

Rumelili, B. ve Karadağ, S. (2017). Göç ve güvenlik: Eleştirel yaklaşımlar. *Toplum ve Bilim*, 140, 69-92.

Sansür, L. (23 Ekim 2021, Sözcü). Kılıçdaroğlu, Suriyelileri ülkelerine nasıl göndereceklerini 4 maddede açıkladı. <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/kilicdaroglu-suriyelileri-ulkelerine-nasil-gondereceklerini-4-maddede-acikladi-6724917/>

Sirkeci, İ. ve Yüceşahin M.M. (2014). Editörden: Türkiye'de Göç Çalışmaları. *Göç Dergisi* 1(1):1-10. DOI: 10.33182/gd.v1i1.545.

Sosyal Demokrasi Vakfı (SODEV) (2021). Suriye Göçünün 10. Yılında Türkiye'de Suriyeli Göçmenler.

Sula, İ. E. (2012). Güvenlikleştirme Kuramında 'Söz Edim' ve 'Pratikler': Türkçe Güvenlikleştirme Yazınında 'Yöntem' Arayışı. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*. Cilt: 17 Sayı: 37. DOI: 10.17752/guvenlikstrj.905758.

Sütçü, E. (2021). “Güvenlikleştirme Yaklaşımı Bağlamında Türkiye'nin Göç Ve Uyum Politikası: Suriyeli Mülteciler Örneği”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

Şarlak, Z. (2022). Türkiye'nin Milli Güvenlik Devleti: Kökeni, Gelişimi, Dönüşümü. İletişim Yayınları

Şimşek, A. (2021). “Komünistin Eşkali” Türkiye’de Antikomünizm (1945-1971). İletişim Yayınları

Tecer, Ö. Ç. (2022). “Avrupa’da Bir Güvenlikleştirme Konusu Olarak Göç” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Tekin, H. H. (2021). Uluslararası Literatürde Göç ve Suç İlişkisi. *SDE Akademi Dergisi*. 1 (2), 12-40.

Threadgolds, T. (2009). *The Media and Migration in the United Kingdom, 1999-2009*. Washington, D.C., Migration Policy Institute.

Tuğral Koca, T. (2016). Syrian refugees in Turkey: from “guests” to “enemies”?. *New Perspectives on Turkey*, no. 54 (2016): 55–75.

Tuğral Koca, T. (2021). “Biyopolitika, güvenlik ve Frontex'in Türkiye-Yunanistan sınırındaki rolü”. *Uluslararası Göç*, Ed. Banu Dalaman. Transnational Press London.

Tümtaş, S. M. (2020). Nöbetleşe Dışlanma: Göç ve Sosyal Dışlanma Döngüsü. İletişim Yayınları

Türkeş Kılıç, S. (2018). Avrupa Komşuluk Politikasında Uluslararası Göçün Güvenlikleştirilmesi, *Mukaddime*, 9/3, 1-20, <https://doi.org/10.19059/mukaddime.470606>

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) (2013). Göç Terimleri Sözlüğü, (Eds. Richard Perruchoud ve Jillyanne Redpath), İkinci Baskı, s. 21, 27, 33, 74. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf adresinden 11 Eylül 2*23 tarihinde alınmıştır.

Uslu, E., ve Aksu Kargın, İnci. (2022). Türk Medyasında Yer Alan Göçmenler ve Suç Temalı Haberlere İlişkin Bir İnceleme. *Göç Dergisi*, 9(3), 403-422. <https://doi.org/10.33182/gd.v9i3.849>

Uzunoğlu, S. (2021). Türkiye’de göç meselesinin köşe yazılarına yansımaları. <https://www.newslabturkey.org/turkiyede-goc-meselesinin-kose-yazilarina-yansimasi/>

van Dijk, T. A. (2001). “Critical Discourse Analysis” *The Handbook of discourse analysis / edited by Deborah Schiffrin, Deborah Tannen and Heidi Hamilton*. Blackwell Publishers. USA.

van Dijk, T. A. (2007). “Medya İçerikleri Bir söylem Olarak Haberin Disiplinler Arası Çözümlemesi” *Medya Metinlerini Çözümlemek*. (Der. Gülseren Şendur Atabak & Ümit Atabek). Siyasal Kitabevi.

van Dijk, T. A. (2019). Göç ve Söylem. Avrupa Göç Çalışmalarında Nitel Araştırmalar. (Der. Ricard Zapata-Barrero ve Evren Yalaz). Gar Kitaplık.

Waller, L. G. (2006). Introducing Fairclough's Critical Discourse Analysis Methodology for Analyzing Caribbean Social Problems. *Journal of Diplomatic Language*.

Wardetzki, B. (2018). *Siyasette ve Toplumda: Narsisizm, Ayartma ve İktidar*. İletişim Yayınları.

Zorlu, M. (2022). *Kale Avrupası'nda Göç Gerçekliği: Güvenlikleştirme Yaklaşımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

İncelenen Haberler

Cinsel istismara maruz bırakılan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti (22 Kasım 2021) <https://www.birgun.net/haber/cinsel-istismara-maruz-birakilan-aysegul-yasam-mucadelesini-kaybetti-366600>

Cinsel saldırıya uğrayan Ayşegül, yaşam mücadelesini kaybetti (22 Kasım 2021) <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/son-dakika--cinsel-istismara-ugrayan-aysegul-yasam-mucadelesini-kaybetti-1886642>

Cinsel istismar girişimi sonrası yaralanan Ayşegül yaşamını yitirdi (22 Kasım 2021) <https://www.evrensel.net/haber/448389/cinsel-istismar-girisimi-sonrasi-yaralanan-aysegul-yasamini-yitirdi>

Cinsel saldırıda ağır yaralanmıştı: Ayşegül Aydın'dan acı haber geldi(22 Kasım 2021) <https://www.haberturk.com/son-dakika-cinsel-saldirida-agir-yaralanmisti-aysegul-aydin-dan-aci-haber-geldi-haberler-3260272>

Ayşegül Aydın'ın babasından duygulandıran sözler(24 Kasım 2021) <https://www.hurriyet.com.tr/video/aysegul-aydinin-babasindan-duygulandiran-sozler-41946309>

Dershane çıkışı saldırıya uğrayan Ayşegül Aydın vefat etti(22 Kasım 2021) <https://www.gazeteduvar.com.tr/dershane-cikisi-saldiriya-ugrayan-aysegul-aydin-vefat-etti-haber-1542708>

Mahallede taciz isyanı! 'Bir kez unuttuk, unutmamız çok ağır oldu'(17 Temmuz 2021) <https://www.milliyet.com.tr/gundem/mahallede-taciz-isyani-bir-kez-unuttuk-bedeli-cok-agir-oldu-6555054>

Acılı baba kızının durumunu anlatırken gözyaşlarına boğuldu(17 Temmuz 2021) <https://www.sabah.com.tr/kocaeli/2021/07/17/acili-baba-kizinin-durumunu-anlatirken-gozyaslarina-boguldu>

Afgan uyruklu sapık, genç kıza dehşeti yaşattı! Cinsel istismara kalkıştı, başına taşla vurdu(14 Temmuz 2021) <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/afgan-uyruklu-sapik-genc-kiza-dehseti-yasatti-cinsel-istismara-kalkisti-basina-tasla-vurdu-6539292/>

Ayşegül Aydın yaşam mücadelesini kaybetti(22 Kasım 2021) <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/cinsel-istismara-ugramisti-yasam-mucadelesini-kaybetti-6782692/>

Evine giderken saldırıya uğrayan Ayşegül'den acı haber geldi(22 Kasım 2021) <https://www.yeniakit.com.tr/haber/evine-giderken-saldiriya-ugrayan-aysegulden-aci-haber-geldi-1598068.html>

Korku dolu sessiz bekleyiş(13 Ağustos 2021) <https://www.birgun.net/haber/korku-dolu-sessiz-bekleyis-355008>

Son dakika: Altındağ'daki kavga üzerine Valilik'ten açıklama(11 Ağustos 2021) <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/son-dakika-altindagdaki-kavga-uzerine-valilikten-aciklama-1859644>

İktidarın değişen göçmen politikası Altındağ'a yansdı(19 Eylül 2021) <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/iktidarin-degisen-gocmen-politikasi-altindaga-yansidi-1870049>

Ankara Altındağ'da yaşanan bıçaklı kavga sonrası mahalleli mülteci avına çıktı(11 Ağustos 2021) <https://www.evrensel.net/haber/440015/ankara-altindagda-yasanan-bicakli-kavga-sonrasi-mahalleli-multeci-avina-cikti>

Ankara'da Emek ve Demokrasi Güçleri: Mültecilerle dayanışma içindeyiz(12 Ağustos 2021) <https://www.evrensel.net/haber/440146/ankarada-emek-ve-demokrasi-gucleri-multecilerle-dayanisma-icindegiz>

Ankara'da iki grup arasında bıçaklı kavga: 1'i ağır 2 yaralı(11 Ağustos 2021) <https://www.haberturk.com/ankara-da-iki-grup-arasinda-bicakli-kavga-1-i-agir-2-yarali-3158874>

Ankara'daki bıçaklı kavgada yaralanan Emirhan hayatını kaybetti(11 Ağustos 2021) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ankaradaki-bicakli-kavgada-yaralanan-emirhan-hayatini-kaybetti-41871113>

'Küçük Halep' Altındağ neden karıştı?(14 Ağustos 2021) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kucuk-halep-altindag-neden-karisti-41872845>

- Altındağ'da gerilim sürüyor(11 Ağustos 2021)
<https://www.gazeteduvar.com.tr/altindagda-gerilim-suruyor-haber-1531433>
- Ankara'da iki grup arasındaki kavgedan sonra gerginlik(12 Ağustos 2021)
<https://www.milliyet.com.tr/gundem/ankarada-iki-grup-arasindaki-kavgadan-sonra-gerginlik-6572513>
- Hedefleri insanımıza ve ülkemize zarar vermek'(13 Ağustos 2021)
<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/hedefleri-insanimiza-ve-ulkemize-zarar-vermek-6573472>
- Altındağ'da iki grup arasında çıkan bıçaklı kavga! Biri ağır 2 kişi yaralandı(11 Ağustos 2021)
<https://www.sabah.com.tr/yasam/altindagda-iki-grup-arasinda-cikan-bicakli-kavga-biri-agir-2-kisi-yaralandi-5617828>
- Bıçaklı kavga sonrası sığınmacılara tepki: 2 yaralı(11 Ağustos 2021)
<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/bicakli-kavga-sonrasi-siginmacilara-tepki-2-yarali-6586569/>
- Altındağ olayından sonra Mansur Yavaş'tan 'acil eylem planı' çağrısı(11 Ağustos 2021)
<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/altindag-olayindan-sonra-mansur-yavastan-acil-eylem-plani-cagrisi-6587883/>
- Altındağ'da tehlikeli gerginlik! Vatandaşlar sokağa döküldü! Öt hareket bölgeye gönderildi(11 Ağustos 2021 haberde video var) <https://www.yeniakit.com.tr/haber/altindagda-tehlikeli-gerginlik-vatandaslar-sokaga-dokuldu-ozel-harekat-bolgeye-gonderildi-1565653.html>
- Mücahit Birinci uyardı! 'İrkçilik kepazeliğine karşı uyanık olalım'(12 Ağustos 2021)
<https://www.yeniakit.com.tr/haber/mucahit-birinci-uyardi-irkcilik-kepazeligine-karsi-uyanik-olalim-1565868.html>
- 'İyi akşamlar ulan' diye başladı; sonu facia!(30 Eylül 2021)
<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/iyi-aksamlar-ulan-diye-basladi-sonu-facia-1873057>
- Torbalı'da ölümle sonuçlanan kavganın ardından Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı(30 Eylül 2021) <https://www.evrensel.net/haber/443982/torbalida-olumle-sonuclanan-kavganin-ardindan-suriyelilere-ait-ev-ve-araclar-yakildi>.
- Kalbinden bıçaklanan 17 yaşındaki Batuhan hayatını kaybetti(30 Eylül 2021)
<https://www.haberturk.com/17-yasindaki-batuhan-kalbinden-bicaklandi-3206775>
- İzmir Valiliği'nden 'Torbalı'da gözaltı' iddiasına ilişkin açıklama: Gerçeği yansıtmamaktadır(30 Eylül 2021) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/izmir-valiliginden-torbalida-gozalti-iddiasina-iliskin-aciklama-gercegi-yansitmamaktadir-41907177>
- Torbalı'da Suriyelilere ait ev ve araçlar yakıldı(30 Eylül 2021)
<https://www.gazeteduvar.com.tr/torbalida-suriyelilere-ait-ev-ve-araclar-yakildi-haber-1536942>
- 'Ulan' tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü(30 Eylül 2021)
<https://www.milliyet.com.tr/gundem/ulan-tartismasinda-kalbinden-bicaklanarak-olduruldu-6609239>
- Kalbinden bıçaklanan genç hayatını kaybetti(30 Eylül 2021)
<https://www.sabah.com.tr/yasam/kalbinden-bicaklanan-genc-hayatini-kaybetti-6276096>
- 'Ulan' tartışmasında kalbinden bıçaklanarak öldürüldü(30 Eylül 2021)
<https://www.sozcu.com.tr/2021/gunun-icinden/ulan-tartismasinda-kalbinden-bicaklanarak-olduruldu-6679025/>
- 900 bin Suriyeli TC vatandaşı oldu'(2 Aralık 2021)
<https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/900-bin-suriyeli-tc-vatandasi-oldu-6803671/>
- İzmir Torbalı'da tehlikeli gerilim! Suriyelilerin evleri ile araçlarını yaktılar(30 Eylül 2021)
<https://www.yeniakit.com.tr/haber/izmir-torbalida-tehlikeli-gerilim-suriyelilerin-evleri-ile-araclarini-yaktilar-1580600.html>
- 3 gencin katlinde ırkçılık şüphesi(23 Aralık 2021)
<https://www.birgun.net/haber/3-gencin-katlinde-irkcilik-suphesi-370373>
- İzmir'de ırkçı saldırı: Suriyeli üç işçi yakılarak öldürüldü(23 Aralık 2021)
<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/izmirde-irkci-saldiri-suriyeli-uc-isci-yakilarak-olduruldu-1894800>
- İzmir'de Suriyeli 3 işçi genç katledildi, olayın ırkçı saldırı olduğu iddia edildi(21 Aralık 2021)
<https://www.evrensel.net/haber/450831/izmirde-suriyeli-3-isci-genc-katledildi-olayin-irkci-saldiri-oldugu-iddia-edildi>
- HDP, CHP ve DEVA'lı 3 milletvekili Bakan Soylu'ya 3 Suriyeli mültecinin yakılarak öldürülmesini sordu(23 Aralık 2021) <https://www.evrensel.net/haber/450927/hdp-chp-ve-devali-3-milletvekili-bakan-soyluya-3-suriyeli-multecinin-yakilarak-oldurulmesini-sordu>

HDP'li Çepni: İzmir Güzelbahçe'de yaşanan ırkçı katliam tüm yönleri ile araştırılmalıdır(28 Aralık 2021) <https://www.evrensel.net/haber/451275/hdpli-cepni-izmir-guzelbahcede-yasanan-irkci-katlilam-tum-yonleri-ile-arastirilmalidir>

3 işçinin öldüğü yangın için 'elektrikli ısıtıcısından çıkmış olabilir' raporu(24 Aralık 2021) <https://www.haberturk.com/3-iscinin-oldugu-yangin-icin-elektrikli-isiticisinden-cikmis-ola-3293849>

35 gün sonra ortaya çıktı: Suriyeli üç genç yakılarak öldürüldü(21 Aralık 2021) <https://www.gazeteduvar.com.tr/35-gun-sonra-ortaya-cikti-suriyeli-uc-genci-yakarak-oldurduler-haber-1546399>

Yeneroğlu'ndan yakılarak öldürülen 3 Suriyeli için soru önergesi(23 Aralık 2021) <https://www.gazeteduvar.com.tr/yeneroglundan-yakilarak-oldurulen-3-suriyeli-icin-soru-onergesi-haber-1546622>

İzmir'de Suriyeli üç işçi yakılarak öldürülmüştü... 'Soruşturma başlatıldı mı?'(23 Aralık 2021) <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/izmirde-suriyeli-uc-isci-yakilarak-oldurulmustu-sorusturma-baslatildi-mi-6843742/>

BENZERLİK RAPORU ÖZET SAYFASI

GÖÇMENLERİN SUÇ İLE İLİŞKİLENDİRİLDİĞİ HABERLERİN GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA ANALİZİ

ORJİNALLİK RAPORU

%**20**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**20**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**4**

YAYINLAR

%**4**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 2
2	www.sozcu.com.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	t24.com.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	www.gazeteduvar.com.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	www.evrensel.net İnternet Kaynağı	% 1
6	gocarastirmalaridernegi.org İnternet Kaynağı	% 1
7	www.milliyet.com.tr İnternet Kaynağı	% 1
8	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
9	core.ac.uk İnternet Kaynağı	% 1

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı

Doğum Tarihi

E-mail

Öğrenim Durumu :

Derece	Anabilim Dalı/ Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Gazetecilik	Mersin Üniversitesi	2015-2019
Yüksek Lisans	Gazetecilik	Mersin Üniversitesi	2020-2024
Doktora			

Görevler :

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl

ESERLER